

בסייעתא דשמיא

קונטרס

ב'ים דרכך

ביאור מונות האר"י ל'
בדרך עבודה

ימים נוראים

סוכות

מתחזקה רביעית

בני ברק

אלול תש"פ

המאמרים מבוססים על ספרי "ליקוטי ים החכמה"

ניתן להשיג:

ירושלים: בבית המדרש תורת חכם

רחוב אהלי יוסף 18

בני ברק: 052-7624651

מודיעין עילית: 052-7139863

בית שמש: 058-3245527

רכסים: 052-7134183

אלעד: 050-4171293

ביתר: 058-3268404

הפצה בארה"ב: 'שירה'

718-871-8652

ניתן להאזין לשיעורי "בית דרכך" בקול הלשון

טלפון: 03-6171111 להקיש *7 ולאחר מכן להקיש קוד 924651

ולאחר מכן לקבלה להקיש 2/2

תוכן הענינים

אלול

- א. פשט יחוד 'ביום דרך'..... א
ב. פנימיות היחוד - בדרך עבודה.... א
ג. העבודה חייבת להיות עם ביטול
והשתוקקות יחד..... ב

ראש השנה

- פרק א' - פנימיות עבודת הנסירה והשופר - גילוי יחוד ה' בעולם..... ו
א. ענין אב"א - קשר ללא גילוי
אהבה..... ו
ב. ביאור ענין הנהגת הנוק' והנהגת
ז"א..... ח
ג. ביאור הנסיון שבנסירה..... ט
ד. העבודה בנסירה - לרצות את גילוי
היחוד..... יא
ה. הנסירה בראש השנה..... יג
ו. ביאור ענין השופר..... יד
ז. ביאור הכוונות למעשה בדרך
עבודה..... טו
- פרק ב' - פנימיות ענין הנסירה והשופר
היא התשובה..... יז
א. קלקול העבירות..... יז
ב. ביאור הנסירה..... יט
ג. ביאור מלכויות זיכרונות
ושופרות..... כ
ד. ביאור כוונת התקיעות..... כא
- פרק ג' - פנימיות ענין הנסירה היא
האמונה..... כד
- פרק ד' - היראה והשמחה בראש
השנה..... כו
פרק ה' - פנימיות מנהגי ראש
השנה..... כט
א. תשליך..... כט
ב. עושה השלום..... לא
ג. שיר המעלות ממעמקים..... לב
ד. טיבול המוציא בדבש..... לב
ה. קברי צדיקים..... לד
- פרק ו' - עבודת יום ב' דר"ה..... לה
יום א' בפנימיות ויום ב'
בחיצוניות..... לו
יום א' באחור ויום ב' בפנים..... לז
- פרק ז' - ביאור החילוק בין סדרות
התקיעה ובין התפילות..... מ
א. החילוק בין הסדרות של
התקיעות..... מ
ב. החילוק בין התפילות..... מב
- פרק ח' - ביאור עבודת רחל ולאה... מג
פרק ט' - ביאור פנימיות כוונת
הר"ן..... מה
- פרק י' - סיכום הכוונות בדרך
קצרה..... מז

יום הכיפורים

- א. נקודת עבודת יוה"כ היא .....
ההשתוקקות ..... נ
ב. ענין נקודה החמישית ..... נ

סוכות

- פרק א' – פנימיות עבודת האושפיזין**
נה .....
כל אחד מקבל מהאושפיזין ..... נה
עבודת כל יום ויום ..... נה
- פרק ב' – פנימיות מצות נטילת לולב**
סג .....
א. מהי מצות לולב ..... סג
ב. הנענועים המשכה מלמעלה והחדרה לתוך הגוף ..... סד
ג. מהי הכוונה בכל יום ..... סה
ד. מדוע פונים ל' הצדדים ..... סו
ה. הקפות ..... סז
ו. ענין נטילת לולב בסוכה ..... סח
- פרק ג' – ביאור פשט ועומק כוונות הלולב**
סט .....
א. פשט דברי האריז"ל ..... סט
ב. יש ב' פרצופים – פרצוף חג"ת ופרצוף נה"י ..... ע
ג. כל חלק מהחג"ת נחשב גם לפרצוף ..... ע
ד. לחג"ת יש גם נה"י ולנה"י יש גם חג"ת ..... עא
ה. עיקר המשכה היא במוחין של כל מידה ..... עב
ו. ימין שמאל ואמצע ..... עב
- ז. ביאור דעת הרש"ש מהי המשכה בנענוע לצדדים ..... פ
ח. לפי הרש"ש מה השייכות למידה של אותו היום ..... פב
ט. הכוונות ע"פ דרכי העבודה ..... פג
י. העליה לשורשי הדעת ..... פד
- פרק ד' – סוכה**
פה .....
סוכה - לשבת בתוך אור ה' ..... פה
כוונות הסוכה ..... פז
- פרק ה' – סיכום העבודות בסוכות**
פז .....
א. כמה מיני דעת ..... פז
ב. סדר האורות ..... פט
ג. דעת תחתון – לולב נענוע והקפות ..... צ
ד. דעת עליון – ימים שבינתיים, סוכה, ודבור ההקפה שבכל יום ..... צא
- פרק ו' – הושענא רבא**
צג .....
א. ריבוי ענינים בהושענא רבא ..... צג
ב. חותם האמונה ..... צג
ג. העבודה היא אמונה ותפילה ..... צד
ד. הושענא רבא – תיקון המלכות ..... צה
ה. עבודת ז' ההקפות ..... צה
ו. השמחה היא האמונה ..... צו
ז. חבטת הערבות ..... צז

שמיני עצרת

- א. מעלת היום כי נורא הוא -
כתר ..... צט
- ב. כתר - הכרה גמורה שאין עוד
מלבדו..... צט
- ג. היחוד - להרגיש איך הכל מתאחד
עם הבורא ..... ק
- ד. אחדות היא גילוי היחוד ..... קב
- ה. ההקפות - אור הכתר לכל
הספירות ..... קב
- ו. הקפות שניות ..... קג
- ז. קר"ש שעל המטה ..... קג

אלול

א. פשט יחוד 'ביס דרך'

כתב רבינו האריז"ל בשער רוה"ק (דף מד ע"ב יחוד ט"ז) וז"ל 'צריך לכוון דרך כללות, כי כל זה החודש - הוא סוד שם הוי"ה דס"ג, ואהי"ה דיודי"ן שהוא בגימ' קס"א'.

'ואלו נרמזו באותיות אלול, כי ב' אותיות א"ל הם ג' יודי"ן וא' שבשם ס"ג כנודע, שמהם יוצא שם ס"ג. וב' אותיות ו"ל, הם שם א"ל היוצא מג' יודי"ן ואל"ף ג"כ דקס"א. כי ג' יודי"ן שבו הם ל', ובמקום אות א' הושם במקומם אות ו', כי האלף נעלמת בוא"ו זו. ולכן נקרא אלול, כי בכל החודש הזה ראוי לכוון בב' שמות אלול'.

'והנה ב' שמות ס"ג וקס"א הנז', הם בגימ' דר"ך, והוא סוד 'הנותן ביס דרך', כי מלת בי"ם הוא שם של

ב"ן דההי"ן, וב' שמות הנז' עולים בגימ' דר"ך, שמאירים בשם ב"ן הזה שהוא בגימ' בי"ם, ודרך זה נפתח בכל חודש אלול. עכ"ל.

והיינו - שיש לכוון ששם ס"ג ושם קס"א, (דר"ך), מאירים בשם ב"ן, (בי"ם).

ב. פנימיות היחוד - בדרך עבודה

ועתה נבאר בעז"ה את הכוונה וההרגשה הפנימית ביחוד הזה.

הנה, שם הוי"ה, מורה על כך שכל המציאות היא רק השי"ת, והוא כל ההוי"ה. ואילו שם אהי"ה, מורה על השתוקקות והתלהבות אש, לעבודת השי"ת*.

והאדם צריך לייחד, דהיינו, להתבונן בשתי השמות

א. וזה הלשון 'אהיה', שהאדם רוצה להיות עובד השי"ת, ולהתעלות ולהתקרב אליו ולעבדו.

ומילוי הוא קס"א, שהם אותיות 'אסק' כמ"ש בפסוק 'אם אסק שמים', שזה גם מורה על ההשתוקקות לעלות ולהדבק בהשי"ת ולהכלל בו.

ומצד שני גם מתוך ביטול היש, דהיינו, בכניעה והתבטלות לפני השי"ת, מתוך הבנה שאין לו שום חשיבות עצמית.

ג. העבודה חייבת להיות עם ביטול והשתוקקות יחד

כי אדם צריך לאחוז בבי' הקצוות יחדיו. מצד אחד להשתוקק ולרוץ ולפעול (שם קס"א), ומצד שני להתבטל ולהכנס למנוחה וביטול (שם ס"ג).

דהיינו, מצד אחד לפעול בכל יכולתו, אבל רק מתוך ביטול, וידיעה שהוא אינו כלום, והכל רק השי"ת עושה.

שחרי האדם צריך להתלהב ולפעול לגלות את השי"ת בעולם. ומאידך, צריך שיהיה הכל בביטול, שיידע שהכל ממנו יתברך, ובאמת אין התחתון עושה כלום. ועל זה מורה שם הוי"ה.

ובאופן כזה, מה שהוא עושה יהיה בצורה הנכונה², בלא ישות, אלא יידע שהוא ככלי ביד היוצר.

האלו, ולהרגיש אותם בוערים בליבו. ומצד אחד להכנס להרגיש 'ביטול היש', דהיינו, להכיר שהכל זה רק השי"ת, ואני אין לי חשיבות וכוח, ולהכנס להרגשה של 'גמול עלי אימרו'. שכל זה נרמז בשם הוי"ה.

ומאידך, להכנס להתלהבות והשתוקקות לעשות להשי"ת נחת רוח, ולהתקרב אליו. שזה נרמז בשם אהי"ה.

ואת שני השמות האלו, דהיינו את שתי ההרגשות האלו, צריך להאיר בשם ב"ן, שמורה על קבלת עול מלכות שמים.

באופן, שכאשר יהודי מקבל על עצמו באלול, לעבוד עבודה מעשית, אזי הצורה של עבודתו, צריכה להיות ע"פ שם אהי"ה ושם הוי"ה.

דהיינו – לעבוד מתוך 'קבלת עול', כעבד לפני רבו, בעמל ויגיעה, אבל לא ביובש, אלא באש השתוקקות והתלהבות מצד אחד,

ב. כי אם פועל כך, מתוך ביטול, אזי ממילא תהיה לו מתינות, ולא יכעס ולא ישבר אם לא מצליח לו כרצונו. וגם לא יבוא לכלל גאווה, ולא לכלל כעס וקנאה ושאר מידות

ומלמד ומחדיר את ענין הביטול. ומצד שני את שם קס"א, שהוא שם אהי"ה, שהוא מורה ומחדיר ומלמד את אש ההשתוקקות והריצה והפעולה של הנברא¹.

בי האדם צריך לאחוז בבי' הקצוות יחדיו, ומצד אחד להתלהב לעלות לשמים, להשתוקק ולרוץ ולפעול בסוד הבינה (שם קס"א), ומצד שני להתבטל ולהכנס למנוחה בסוד החכמה (שם ס"ג), דהיינו מצד אחד לפעול בכל יכלתו, אבל רק מתוך ביטול, וידיעה שהוא אינו כלום, והכל רק השי"ת עושה².

והנה, אפילו אדם שהתחיל את פעולתו לשם שמים, אם לא יזהר להחדיר בעצמו כל הזמן את הביטול, אזי בלי ספק יפול לישות, וירגיש במשך הזמן יותר ויותר שהוא הוא הפועל ח"ו, וח"ו ישכח את ה'.

ולכן צריך כל החודש, שוב ושוב, להאיר לשם ב"ן (בי"ם), שהוא ענין העשייה בפועל, את השילוב הזה של ב' השמות.

מצד אחד - להכניס בעשייתו את שם ס"ג, שהוא הוי"ה שמורה

רעות, ששורש כל אלו היא - מחשבת ה'ישות', מה שהאדם חושב שהוא זה שפועל. ג. וביותר עומק, שם הוי"ה (ס"ג) מורה על יחוד, שהכל זה רק האלקות, ושם אהי"ה (קס"א) מורה על יחוד שבהבחנה הזאת של יחוד יש מציאות לתחתונים באופן מתוקן, שידוע שהכל בכוח השי"ת והכל חי מהשי"ת. וצריך להעלות את היחוד, ולכלול אותו ביחוד, ולדעת לאחוז בשניהם יחדיו כאחד.

ולכן, בשם ב"ן שהוא העשייה בפועל, יש להאיר את שני המדרגות, דהיינו להאיר את היחוד בסוד שם הוי"ה (ס"ג), ולדעת שמצידו הכל אלקות ואין כלל מציאות לתחתון, ולהאיר את היחוד בסוד שם אהי"ה (קס"א), ולדעת שמצינו אף שיש מציאות לתחתון מ"מ צריך לחיות וליזכור ולהרגיש, שכל פעולותינו הם רק בכוח העליון, ואין לנו שום כוח עצמי ח"ו, אלא הכל ממנו ית'. ד"ח ראה תשע"ו.

ד. וזה מה שכתב בליקו"מ סימן ו' - שעומק היחוד הזה הוא - ש'דרך' הוא ב"פ יב"ק, ויב"ק הוא אותיות בק", והכוונה היא שהדרך היא להיות 'בקי ברצוא ובקי בשוב' - 'רצוא' הוא שם קס"א, בסוד 'אם אס"ק שמים שם אתה', ו'שוב' הוא שם ס"ג, בסוד 'ואציעה שאול הנך'.

שכאשר האדם רואה שהוא עולה, לא יסתפק במועט, אלא ישתוקק עוד ועוד.

הביטול שבתוך ההשתוקקות, כי מרוב שהתחתון רואה את אפסיותו, הוא נכנס לביטול בתוך ההשתוקקות.

ומאידך שם ס"ג, שהוא שם הוי"ה ומורה על הביטול, אמנם הוא הוי"ה דס"ג, להורות גם על ההשתוקקות וכוח הפעולה שנמצאת במדרת הבינה ה'.

בי ב'אלול' צריך שהביטול יהיה עם פעולה, ולא באופן של מנוחה גמורה. אמנם, מצד שני לא באופן של פעולה והשתוקקות בלי ביטול, אלא לפעול מתוך ביטול, ולחברם יחדיו ממש. זו היא ה'דרך' להגיע אל השכינה הק' (בי"ם) באמת, ולגלות אותה ולהמליכה בעולם.

ד. ההשתוקקות שבביטול והביטול שבהשתוקקות

והנה יש להקשות עמ"ש ששם ס"ג מורה על הביטול, ושם קס"א על ההשתוקקות - הלא ס"ג אף שהוא שם הוי"ה, שענינו בכללות 'ביטול', מ"מ ס"ג הוא שם ד'בינה', שענינה ביטול היש, ולמה לא נכוון בשם הוי"ה דע"ב, שענינו ביטול במציאות, שזה בעיקר נקרא ביטול.

וכן יש לשאול לאידך גיסא, בשם קס"א - שלכאורה אף שהוא אהי"ה, שהוא ענין השתוקקות, מ"מ הוא אהי"ה דיודי"ן, ויודי"ן הם ענין הביטול.

והענין הוא - שזה שהוא אהי"ה דיודי"ן, בא להורות על

ומאידך, כאשר אדם נופל, חלילה, לא ישבר מזה, אלא יידע שהשי"ת עימו תמיד, ואפשר לתקן.

וכתב שהכל נרמו באות אל"ף, שענינה הוא - חיבור יו"ד העליון עם יו"ד התחתון ע"י וא"ו. והיינו שהתחתון יתבטל לגמרי לעליון, במחשבה ובמעשה, בכוח התורה שהיא אות וא"ו.

הביטול הזה בכוח התורה, הוא באופן של שילוב ואיחוד הביטול עם התשוקה יחדיו, באופן הנכון, שזה הדרך הנכונה להאיר לשם ב"ן שהיא המלכות, דהיינו השכינה הק'.

ה. ולפי מה שהבאנו לעיל בסוד הפסוק 'אם אס"ק שמים', י"ל שהמכוון הוא שגם כאשר אדם מתעלה, ישאר מבוטל, וידע שגם אם אסק שמים מ"מ תמיד 'שם אתה'. וכן אם נפל, ונסוג אחור, ס"ג, לא ישבר, אלא יידע שהשי"ת עימו.

כי אם האדם לא עושה ופועל, אזי שם אהי"ה של קס"א שמורה על
 אינו מגלה את השי"ת השתוקקות, אבל מתוך ביטול.
 בתחתונים. ומאידך, אם אין לאדם
 ביטול, אזי אינו מגלה את השי"ת,
 אלא את עצמו.
 ולכך צריך לאחוז בדרך הנכונה,
 בשניהם יחדיו, וליחד את
 השמות האלו. מצד אחד שם הוי"ה
 של ס"ג שמורה על ביטול היש, אבל
 עדיין יש לאדם מה לפעול, ומאידך,
 כי הביטול הוא בפנים, והפעולה
 היא בחוץ, וכשאדם מחלק בין
 הפנימיות לחיצוניות, ובתוך ליבו
 הוא כל הזמן מבוטל, וזוכר שהכל
 זה רק השי"ת. ורק בחיצוניות,
 דהיינו למעשה, האדם פועל ועושה,
 כדי להוציא לפעול ולגילוי את אור
 ה' בעולם.

רֵאשׁ הַשָּׁנָה

פֶּרֶק א' - פְּנִימִיּוֹת עֲבוֹדַת הַנְּסִירָה וְהַשׁוֹפֵר - גִּלּוּי יַחֲוֹד ה' בְּעוֹלָם

הַנָּה נוֹדֵעַ - שֶׁעִיקַר עֲבוֹדַת ר"ה ע"פ הַסּוּד, הוּא הַנְּסִירָה עִם הַשׁוֹפֵר. וְנִבְאָר קֶצֶת, בְּעוֹז"ה, אֵת עֲנִינָם בְּדֶרֶךְ עֲבוֹדָה! וְאֵיךְ הֵחֲבֵנָה הַפְּשִׁטִּית שֶׁל מַלְכוּיּוֹת - 'שֶׁתְּמַלִּיכוּנִי עֲלֵיכֶם', הוּא עֲצָמוֹ עֵינֵי הַנְּסִירָה.

עוֹמֵדֵת אֲב"א וּמִקְבֵּלֵת מוֹחִיךְ מִז"א. וְכִיאוּר פְּנִימִיּוֹת עֵינֵי אֲב"א הוּא - שֶׁהַנְּבִרָא' קָשׁוּר וּמְחוּבֵר עִם הַשִּׁי"ת, וּמְרַגֵּשׁ שֶׁהוּא יוֹנֵק אֵת חֵיוֹתוֹ מֵהַבּוֹרָא, וְחַשׁ שֶׁאֵינֶן לוֹ מִצִּיאוֹת עֲצָמִית.

א. עֵינֵי אֲב"א - קָשׁוּר לֵלָא גִלּוּי אַהֲבָה וְהוּא מְרַגֵּשׁ כְּמוֹ תִּינוּק הַגְּמוּל עֲלֵי אִמּוֹ, וְ'עוֹבֵר' שֶׁהוּא יֵרֵךְ אִמּוֹ, כִּי אֵינֶן לוֹ עֲצָמִיּוֹת, אֵלֶּא כֹּל חֵיוֹתוֹ הַסֵּדֶר הוּא - שֶׁבְּתַחֲלִילָה הַנּוֹק'

ו. יֵשׁ לַהֲדַגֵּשׁ, שֶׁכֹּל הַדְּבָרִים הַמֵּתְבָאֵרִים בְּדֶרֶךְ עֲבוֹדָה, הֵם דְּרֹכֵי הַכוּוּנָה לְפִי עֵרְכָנוּ, וְהֵם עֲנִינָם הַמִּשְׁתַּלְשָׁלִים מֵהָעֵינֵי הַפְּנִימִי, וּמֵתְרָאִים בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם וְעוֹבְדָתָהּ, אֲבָל הַכוּוּנוֹת עֲצָמָם שֶׁהַצְּדִיקִים מְכוּוֹנִים, הוּא עֵינֵי נֶעְלָם, וְהֵם בּוֹנִים מִמֶּשׁ בְּעֵלְיוֹנִים. וְאֲכַמ"ל.

ז. הַנּוֹק' הִיא הַמְּנַהֶגֶת אֵת הַתַּחְתּוֹנִים בְּפוּעֵל, שֶׁזֶה עֵינֵי 'שְׂכִינָה', שֶׁפִּירוּשָׁהּ, הָאוֹפֵן בּוֹ הַבּוֹרָא שׁוֹכֵן וּמֵתְרָאָה בְּתַחְתּוֹנִים.

וְלָכֵן מִצַּב הַנּוֹק', הוּא לְפִי מַעֲשֵׂי הַתַּחְתּוֹנִים הַנְּבִרָאִים. וּמֵאִידֶךְ עֵמִידַת הַנּוֹק' מוֹרָה עַל מִצַּב הַנְּבִרָאִים עֲצָמָם, וְאֵם הִיא עוֹמֵדֵת אֲב"א, אִזִּי אֲנוּ הַנְּבִרָאִים נִמְצָאִים בְּמִצַּב הַרְמוּז בְּאֲב"א.

תלויה בהשפעה שהוא מקבל מאמו. וענין הנסירה הוא - שבזמן הנסירה הבורא מסתתר, ויש לנברא תחושה שהוא קיים ומצליח מצד עצמו.

וזה ניסיון לראות - האם הוא מקושר לבורא, רק בשביל הצורך המוכרח שלו, ובשביל התועלת והחיות שהוא מקבל ממנו. וממילא, ברגע שנראה לאדם שהוא חי ומצליח לבד הוא שוכח את השי"ת, וחושב את עצמו למציאות עצמית.

אמנם, המצב הזה, שכל מציאותו תלויה בבורא, לא נעשה מתוך בחירה ורצון, אלא כביכול תוך הכרח, שכך היא המציאות.

ולכן המצב הזה מוגדר כ'אחור'. כי 'פנים' ענינם קשר ורצון, ו'אחור' הוא קשר בלי הארת פנים ורצון, אלא קשר מתוך הכרח המציאות.

אז שהקשר הוא מתוך הכרח עמוקה ואהבה שאינה תלויה בדבר, ואז אף שהאדם מרגיש שניתן לו כוח להיות דבר לעצמו, הוא אינו רוצה בזה, וזועק אל השי"ת שיתגלה אליו.

והנה, השי"ת רוצה שנהיה קשורים עימו מתוך רצון ואהבה, ולא מתוך הכרח. ולכן אחר העמידה אב"א, שזה המצב של תחילת מציאות הנבראים¹, אזי נעשית נסירה.

ח. וזה קורה בפרטות, בתחילת כל מדרגה וכל ענין חדש. שבתחילה השי"ת בורא את הנברא, ומעמיד לו את כל פרטי המציאות שהוא צריך. ובזמן הזה, הנברא מבין ומרגיש שאין לו שום עצמיות, ושהכל מאת הבורא ית'.

אבל אחרי שכבר הנברא עומד על מעמדו, אז מתחיל ניסיון לחשוב שהוא קיים לעצמו, כי השי"ת מתנהל בצורה שהוא נעלם ומסתתר, שזה ענין הנסירה, שהיא הנהגה כזו שהנברא יכול לטעות לחוש שיש לו מציאות וכוח עצמי.

ומשל לזה הוא - בריאת הוולד בבטן אימו, שזה דבר שהנברא מבין ומרגיש שאינו אלא ביד ה'.

אמנם אחר שנולד התינוק, הוא יכול לחוש כדבר נפרד הקיים מצד עצמו, שזה ענין הנסירה, וכדלקמן.

רואים בגלוי את יחוד ה' השלם, שאין עוד מלבדו, כי אם היו רואים את זה, אזי היו הנבראים מתבטלים ממציאיותם.

אלא, בה השי"ת מנהיג את העולם, באופן שלא יראו שאין מציאות חוץ ממנו, אלא נראה שיש מציאות לנבראים, ויש משקל וכוח למעשיהם.^ט

ואם אמנם שהמטרה בזה היא – שיהיה נברא שיוכל להכיר במלכות ומציאות השי"ת, ולהיות לו לעם ולמרכבה. מ"מ, זה כבר תלוי בנברא האם יכיר בבורא וביחודו, אבל תחילת הענין הוא – ליצור מציאות לנברא.^י

ב. ביאור ענין הנהגת הנוק' והנהגת ז"א

זוה נעשה כך – בזמן הנסירה הז"א נמצא בדורמיטא, והנוק' יש לה מוחין שלא ממנו.

והיינו, שהנהגת המאציל בזמן הנסירה, היא הנהגה נסתרת, שבה רואים רק את הנהגת הנוק' לבדה, ולא את הנהגת ז"א.

בי הנה ענין הנוק' הוא – הנהגת השי"ת את העולם בפועל. דהיינו איך שהוא מנהיג ונראה כאן בעולם, במבט של הנבראים.

והנה, יסוד פעולת הנוק' היא – שיהיו נבראים שיכירו בבורא. ולכן בהנהגת הנוק', לא

ט. ובהנהגה זו, הכל תלוי במעשי הנבראים, כי אם הנבראים מקלקלים את מעשיהם, אזי ההנהגה נעלמת מאוד, ולא רואים בכלל את מציאות ה' ואת הנהגתו, אלא הכל מוסתר בדרכי הטבע.

אבל אם הנבראים יודעים ומכירים בבורא, ומתנהגים כרצונו, אזי הם מחברים קוב"ה ושכינתיה, וגורמים שהנהגה בפועל תהיה יותר ויותר נגלית, ויראו יותר ויותר שאין עוד מלבדו.

י. וכבר התבאר שכל ענין התגלות השכינה, שהיא הנהגת השי"ת בעולם, תלוי בנבראים. כי אם אינם זוכים, אזי התגלות השכינה היא רק על עצם יצור מציאות הנבראים בכוח האלקי, דהיינו היא לוקחת את האור האלקי ויוצרת בכוחו את **עצם מציאות** הנבראים. זה נעשה בכל מצב, אבל התגלות יתרה מזה, שיראו את אור הבורא **בהנהגת** הבריאה, זה כבר תלוי במעשי הנבראים, כי אם הם אינם ראוים, היא מנהיגה באופן של טבע.

אבל, אם הם כן זוכים ומכירים במלכות ה', ומתנהגים על פיו כרצונו, אזי הנהגת

ולבן הנוק' נקראת בשם אלהי"ם, ושהוא עושה הכל כל רגע ורגע, ואין שום מציאות וכוח חוץ ממנו".

ג. ביאור הנסיון שבנסירה

והנה, בזמן הדורמיטא, הז"א ישן, דהיינו התגלות היחוד נעלמת לגמרי, ונראה שכביכול יש מציאות עצמית לנברא ולטבע, שכמו שהתבאר, זה שורש ענין הנהגת הנוק' - ליצור מצב שבו הנברא קיים כדבר עצמי".

– בעל הכוחות. והיינו שיש נבראים שניתן להם כוח, והשי"ת הוא הבעלים על הכוח, ושורש הכוח. כי בהנהגת שם זה, ישנה מציאות לנבראים.

ואילו ז"א, הוא נקרא שם הוי"ה, שהוא האמת הפנימית, שהבורא מהוה בכל רגע את כל הבריא, ואין דבר נעלם ממנו,

---

השכינה מתרוממת, ומתגלה לעיני כל איך שהשי"ת הוא מלך ומנהיג העולם.

כי בכל מקרה, ענין השכינה הוא - הנהגת השי"ת את העולם, והתגלות כוח הבורא בתוך הנבראים. אלא שאם לא זוכים אזי מתגלה רק תחילת הענין, שהוא עצם מציאות הבריא, וכמה שיותר זוכים כך מתגלית השכינה יותר, ויותר רואים בפועל שהשי"ת הוא המנהיג והעושה.

ושלימות עליית השכינה היא - שיראו בתוך העולם, בעיני בשר, איך שהכל הכל רק השי"ת עושה, סוד שם הוי"ה. וזה שלימות חיבור השכינה עם קוב"ה. ויש בזה מדרגות על גבי מדרגות כמה אנו מגלים במעשינו, וגם גורמים במעשינו, להתגלות שם הוי"ה בהנהגה בפועל, או שח"ו הוא נעלם, ומתגלה רק חיצוניות הבריא.

יא. ובעומק גדול - אזי בהנהגת ז"א אין כלל מציאות לנבראים, כדבר עצמי, שזה סוד יחו"ע. ואכ"מ.

יב. והנה, גם בזמן הנסירה, אין הכוונה שלא ידעו כלל שהשי"ת מנהיג את העולם, ושהוא משפיע בו. אלא הכוונה היא - שבמצב הנסירה, נראה שאפילו שבוודאי ה' מנהיג את הכל, מכל מקום, נראה שסוף סוף הנבראים הם מציאות עצמית.

והיינו, שאפשר להבין, שאחרי שהשי"ת ברא את הנברא אז הנברא הוא כבר דבר לעצמו ממש, וכמו כן אחרי שהשי"ת נתן כוח לנברא, אזי הכוח בידו לעשות בזה כרצונו.

וזה נקרא שמתגלה שם אלהי"ם, כי במצב הנסירה נראה כאילו שאפילו שהשי"ת הוא מקור הכוח, שזה פירוש שם אלהי"ם 'בעל הכוחות', מ"מ, אחרי שהוא נתן את

אם הוא רוצה בהנהגת הוי"ה או רק בהנהגה הנקראת אלהי"ם.

וזה הנסיון של הנסירה - האם הנברא יאמר אני אוהב ורוצה את השי"ת, בלי קשר לשום דבר, ואני לא יכול ולא רוצה להיות לבד כ'ישות' עצמית. והוא יתאמץ לחפש את הקשר עם השי"ת, להתחבר עימו פנים בפנים, ולהתבטל אל השי"ת בהתכללות גמורה י', וירדוף אחריו יתברך, מתוך בחירה בגילוי היחוד, מתוך אהבה.

או שח"ו יאמר הנברא אני רוצה להיות בן אדם 'ארצי', ולחיות לפי הטבע ולפי הגשמיות, וישכח את השי"ת ואת אהבתו ויחודו, ויסתפק בחיצוניות הבריאה. ויעדיף הנהגה כזאת, שהיא נסתרת, ובה אין קשר ישיר עם הבורא, ובה נראה שיש לנבראים מציאות עצמית.

ואז רואים רק את הנהגת הנוק' לבדה, שהיא שם אלהי"ם שהוא בגימ' 'הטבע', ולא רואים גילוי השגחה, את הז"א, דהיינו את שם הוי"ה.

ואז, כתוצאה מכך, היא ננסרת ממנו, דהיינו, שנראה כאילו יש מציאות להנהגת הטבע כדבר עצמי, וכאילו השי"ת נתן אפשרות כזאת שהנבראים והגשמיות יהיה להם חשיבות וקיום, (ואף שברור שגם אז הכל מהמאציל, מ"מ זה אינו בדרך של הוי"ה אלא בדרך של אלהי"ם²).

וממילא נגמר הדבר שגרם עד עכשיו לחיבור, שהוא הצורך של הנברא לחיות, שהוא הרגיש והבין שבלי השי"ת לא יהיה לו כלום. אבל עכשיו יש לו בחירה,

---

הכות, אזי אפשר לטעות שכבר נתן כוח לנבראים לעשות כרצונם, וכאילו עכשיו הכוח כבר שלהם.

ולכן חשב המן הרשע, שיוכל להשמיד את ישראל, אף שהכיר וידע ממציאות השי"ת. וזה כי הוא חשב שאחרי השי"ת יצר טבע, ונתן כוח לנבראים, אזי הבחירה היא לגמרי ביד הנברא, והוא יכול לעשות כרצונו, ח"ו.

ג. שהיא בעצם צורת הנהגת ה' את הגויים והחיות וכו'.

יד. היינו בבחי' זיווג, כי יש ביטול כמו עובר ירך אמו, שאז הביטול הוא בגלל שהמבוטל מוכרח להתבטל, וזה ביטול של אב"א, ויש ביטול שהאשה מתבטלת לבעלה, שזה מרוב אהבה ורצון להיות כלי, וזה ביטול דפב"פ.

פרק א' - פנימיות עבודת הנסירה והשופר - גילוי יחוד ה' יא

הנהגת ז"א, ויהיה לי ברור ומורגש שאין כלום חוץ מהשי"ת.

ורצוני שז"א יתאחד עם הנוק', בסוד יחוד קוב"ה ושכינתיה. דהיינו, שיתגלה, שהנוק', שהיא הנהגת העולם בפועל, שבהנהגה זו לכאור' יש מציאות לנבראים כדבר עצמי, יתגלה בבירור שהיא אינה דבר עצמי ח"ו, אלא היא מאוחדת עם ז"א, עם הוי"ה.

ותתגלה האמת, שהם חיצוניות ופנימיות. וכמו גוף ונשמה, שבחיצוניות נראה רק הגוף, אבל ברור שמי שמוביל הכל, ומי שעושה באמת, זו הנשמה. כך, אף שבחיצוניות נראה שהכל בהנהגת הנוק' לבדה, שבהנהגה זו לא רואים את יחוד ה', ואת זה שאין עוד מלבדו, אלא היא הנהגה שבה יש מקום ומציאות לנבראים, ובעיני בשר נראה שיש מציאות לתחתונים, ויש טבע.

כי האמת היא - שבתוך פנימיות הנוק' קדישא, נמצא ז"א. והיא מאוחדת עימו בתכלית^{טו}, והוא

כי אף שבוודאי הוא מבין שצריך לעבוד את השי"ת שהוא האלהי"ם, אבל הנסיון הוא האם הוא רוצה שזה יהיה באופן של חיצוניות, באופן שיש לנברא מציאות וחיים משלו, וגם יעשה בחיצוניות מה שהשי"ת מבקש. אבל לא מתוך הרגשת דביקות עד כלות, והרגשה שאין כלום חוץ מהשי"ת, אלא בהרגשה שה' הוא 'המנהל', אבל יש מציאות ח"ו חוץ ממנו.

או שהיהודי רוצה הנהגה גלויה, שהיא הנהגת שם הוי"ה, המתבטאת בהשגחה פרטית, ובהנהגה למעלה מן הטבע, בהתגלות האמת הפנימית - שכל הכוח הוא רק ביד השי"ת, ושלנבראים אין כוח עצמי כלל, אלא הם רק שליחים של השי"ת שפועל דרכם, ומגלה את אורו וכוחו דרכם.

ד. העבודה בנסירה - לרצות את גילוי היחוד

ולבן בזמן הנסירה היהודי צריך לצעוק - רצוני כך! רצוני שתתגלה הנהגת שם הוי"ה שהיא

טו. וזו העבודה הגדולה להיות מרכבה לשכינה, לגלות כל הזמן איך שאין טבע, וכל הנהגת ומציאות העולם מאוחדת עם השי"ת, והכל זה הוא, בבחי' 'הוי"ה הוא

ומבין איך השי"ת קשור איתו יותר מאב לבנו, והוא מתמלא באהבה וקשר עצום להשי"ת.

והנה, אם האדם זוכה לעמוד בניסיון, ולא מוכן להשאר במצב של נסירה. דהיינו אינו מוכן להשאר במצב שהנוק' והתחתונים כביכול מתקיימים כמציאות עצמית נפרדת, והוא צועק ע"י השופר כדלקמן, אזי חוזרים זו"ן פב"פ.

והיינו, שאז השי"ת מאיר לו פניו, ופותח לו הכרה עמוקה ובהירה יותר בהשגת אלקותו ית', ונכנס עמו לקשר של אהבה, אהבה שאינה תלויה בדבר", והאדם זוכה

המנהיג האמיתי, והוא עושה הכל. ובפנימיות אין מציאות עצמית לנבראים, אלא הכל זה רק כוח השי"ת עצמו שפועל בהם, ורק בחיצוניות נראה שיש להם מציאות, כי הנהגת השי"ת מולבשת בהנהגת הטבע^{טז}.

והנה, כאשר הנברא משיג שבאמת הכל זה הוי"ה, והכל מתהווה כל רגע ע"י השי"ת, ואין לתחתונים שום מציאות קיימת מצד עצמם, אלא הם מתהווים על ידו ית' בכל רגע ורגע, ויותר מזה - אזי הנברא מרגיש ומשיג דבקות פנים בפנים, באהבה עצומה עם השי"ת. והוא מרגיש אותו עימו כל רגע ורגע,

האלקים', לראות אלקות בכל דבר וענין.

טז. וזהו ענין המלוכה שבר"ה. כי הנה, מלוכה שייך רק כשיש איזה דמיון בין המלך לעם, ולכן להנהגת ז"א לא שייך לקרוא מלכות, אלא אלקות. ורק להנהגת הנוק', שבה יש מציאות לתחתונים, 'אזי מלך שמו נקרא', שהתחתונים ממליכים אותו.

אבל בקשתינו היא - שיהיה 'המלך הקדוש'. דהיינו, שיתגלה, שאף שבחיצוניות יש 'מלוכה', מ"מ בפנימיות הכל אלקות, ויתגלה שהנוק' מאוחדת בז"א.

וזה רצון השי"ת - שתהיה הנהגת הנוק' ומציאות התחתונים, אבל באופן שברור כל הזמן מהו הכוח הפנימי.

גב. זה ביאור הכוונות ברכת המלך הקדוש שבר"ה ויה"כ, שמכוונים המשכות לרחל ולאח משמות עסמ"ב. ופנימיות הכוונה היא - שאנו מבקשים שהמלכות תהיה באופן שיתגלה על ידה הפנימיות, דהיינו באופן שיתגלו העסמ"ב, שהם כללות הביטולים, וכללות התגלות מציאות השי"ת בעולם.

יז. כי ענין פנים הוא פנימיות, כנודע שע"י הפנים אפשר לראות את פנימיות האדם, הן את רגשותיו ('מצב רוח') אם שמח או עצוב וכו', והן ביתר פנימיות להכיר מעלת

פרק א' - פנימיות עבודת הנסירה והשופר - גילוי יחוד ה' יג

והיינו, כאשר נותנים לאדם כוח בחירה, ועושים כאילו יש

לו עצמיות, וכאילו המציאות התחתונה ומציאות השי"ת הם שני דברים ששניהם קיימים, והשי"ת מסתיר עצמו, ומנהיג את העולם כאילו הוא מתנהל בטבע, וכאילו יש כוח ביד האדם, זה נקרא שהז"א ישן והנוק' מקבלת מוחין שלא על ידו ט'.

וזהו עומק העבודה בר"ה, שאנו נמליך את ה'.

כי הרי השי"ת ברא את הכל, ומהוה את הכל, והכל תלוי רק בו, וא"כ בהכרח הוא המלך, ובעצם אין שום גילוי קבלת מלכות מצד הנבראים.

לבן השי"ת עושה ביום ההמלכה, יום הבריאה, מצב שבו נראה שיש לנברא עצמיות ובחירה, והוא

להתבטל אל הבורא באופן יותר גבוה, ולהכלל בו ית'.

ה. הנסירה בראש השנה

והנה, באמת הנסירה הזאת נעשית בכל יום, כי בכל יום יש את הנסיון הזה. אמנם בר"ה נעשית הנסירה העיקרית, כי הוא יום בריאת האדם, היום שבו האדם נהיה לאיזה שהוא 'ישות' ועצמיות¹¹ שכביכול נפרדת מהאלקות.

ובמו שהתבאר, שזה נקרא שהנוק' מקבלת מוחין שלא ע"י ז"א, דהיינו שנוצר ביום זה מצב של ישות עצמית לנברא. וזה הניסיון, אם האדם מרגיש את עצמו כישות ועוזב את ה' ח"ו, או שמתבטל אליו ומבטל עצמיותו לאמת, למציאות האמתית, לאלוקות.

נשמתו ומעשיו, כנודע בסוד חכמת הפרצוף.

וממילא ענין פב"פ הוא - שהקשר עם השי"ת יהיה קשר של פנימיות, קשר של אהבה, ולא קשר של הכרח.

ית. והנה יש להעמיק קצת בזה, כי צריך להבין, שעד שלא נברא העולם, דהיינו קודם הצמצום, אזי הכל היה כחלול בהשי"ת, אבל זה בחי' אב"א ולא מרצון ובחירה, ולכן ברא השי"ת את העולם, ע"י צמצומים אחר צמצומים, עד שנוצר העולם הזה שיש לו כביכול מציאות עצמית, שזה נקרא נסירה, ועכשיו תפקיד האדם לבחור בקשר עם השי"ת, ועתה אם יבחר בזה, יהיה הקשר גבוה יותר ופנימי יותר, בגדר 'פנים'.

יט. אף שודאי מקבלת על ידו, הכוונה היא, שהוא אינו משאיר לעצמו דבר (באופן שהשפע יקרא על שמו), אלא נותן לה את הכל. ואכמ"ל.

יכול לבחור שלא בדביקות המוחלטת בהשי"ת.
ש'נתאוהה הקב"ה שיהיה לו דירה בתחתונים'.²

ו. ביאור ענין השופר

ובמה בשופר – ענין השופר הוא צעקה להשי"ת, צעקה ללא מילים 'רצוננו כך מלכנו ואנו לא יכולים בלי אור פניך'.

ואזי כשצועקים באמת, זוכים ל'אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכו'. 'יודעי תרועה', היינו לא סתם לתקוע, אלא, להרגיש בזמן התקיעה שרצוננו במלכנו, ונכון שנבראנו ונעשינו 'ישות' כ',

ואז, אם בכ"ז הוא ממליך את השי"ת, ואומר 'אני רוצה את השי"ת למלך, אני רוצה קשר אמת עם השי"ת, ולא בשביל שאני חייב וצריך, אלא בגלל שאני רוצה. ואפי' אם יש לי אפשרות אחרת, אני אותך מלכי לא עוזב, כי אני יודע שרק אתה המציאות האמתית. וכל הישות' של העולם זה שקר ורע, ואני בוחר בחיים ובטוב ובאמת, וממליך אותך עלי ברצון ואהבה ובחירה' - בזה מתקיים העניין

כ. נב. נמצא א"כ שיעקר המלכות שממליכים את השי"ת בר"ה היא דווקא מתוך בחירה ושמחה ורצון, ולא מתוך הכרח ופחד הדין, וכמו שכתוב 'חדוות ה' היא מעוזכם'. וכפירוש שפירשו צדיקים, 'חדוות ה'', דהיינו השמחה של השי"ת בעמו, 'היא מעוזכם'.

כא. כאן יש להעיר הערה עמוקה - דהנה הרי באמת אין מציאות מבלעדי השי"ת, וכל הבריאה כולה, קיומה הוא רק מחיות אלקות, וביחודא עילאה דהיינו מצידו יתברך, צריך לדעת שבהעלם (ולא בתפיסה) אין כלל מציאות, אלא רק השי"ת. ויש בזה דרגות על גבי דרגות, כמה האדם תופס עצמו למציאות, וכמה הוא זוכה להתבטל ולהכלל באלקות.

וא"כ, עבודת היום היא דווקא בנקודה שלפי דרגתו הוא כן מרגיש 'ישות', שם, בדרגה הזאת, הוא צריך להתבטל, ולרצות רק מלכות שמים ומציאות השי"ת.

וזה מה שמבואר, שבכל שנה מתחילה מלכות חדשה. כי מה שכבר הגעת להבנת המציאות שאין כלום מבלעדי השי"ת, וזכית לביטול שלם, שם אינו עבודתך, אלא דווקא במדרגה שאתה עדיין כן מרגיש מציאות. והבן, כי העבודה היא ביטול ע"ג ביטול, עד אין סוף.

וביותר עומק, הלא אם העבד מתבטל לגמרי, שוב אין כאן מלך ועם, כי אין מציאות

ומשעבדים כל דבר ודבר, כל ספירה לפי ענינה, לבורא, דהיינו, בתיבת זכרנו ננסר ונוצר הכתר, ואנו מכוונים שהרצון שלנו יהיה משועבד לגמרי לבורא, וכן בכולם.

שופר (ובמנחה וערבית המשך כוונת הנסירה) - מעלים הכל ע"ג ז"א, ומשם עד רום המעלות למ"ן, והכוונה היא להרגיש שאין אנו יכולים לבד, ואנו כלי ריק, ואיננו רוצים את עצמנו בלעדי אור פניך כב, וע"י זה יורד המ"ד (שפע הפנים) ונכנס, והשי"ת עובר מכסא דין שזה הנהגת הנוק', הנהגת הטבע, לכסא רחמים של אור פנים, והנהגה גלויה של הבורא.

וזה פרטי כוונת השופר;

תשר"ת: תקיעה א' - צעקה להשי"ת שאיננו יכולים ורוצים להיות ישות נפרדת ממנו ח"ו, ומעלים הכל למעלה, ואז יורד שפע הפנים ע"ג רישא דז"א. וזו התקיעה היא העיקרית בעניין,

אבל אנחנו רוצים אותך ורק אותך, אין לנו רצון ב"ישות" אלא להתבטל אליך ושתמלוך עלינו.

ואז, כשהעם מגלים אהבתם ונאמנותם למלך ואת אמונתם בו, ואפי' שיכלו ללכת ל'עצמאות' לא עזבו את המלך, אז המלך מגלה פניו ואהבתו לעמו - 'ה' באור פניך יהלכו'.

ז. ביאור הכוונות למעשה בדרך עבודה

ונפרט בעז"ה מעט מהכוונות למעשה, ותן לחכם ויחכם עוד.

באהבה - המוחין יוצאים מז"א (בריאת העולם) ונכנסים בנוק' (טבע - נבראים).

זכרנו - המוחין נכנסים לנוק', בכל תיבה ספירה אחת, וננסרת. וצריך לכוון ולהרגיש, שאע"פ שנוצרנו כנפרדים כביכול, אנו מקבלים עול מלכות שמים,

---

לעם. ולכן בענין ההמלכה מדברים על המדרגה שבה אני כן מרגיש שיש לי עצמיות, ואותה אני מבטל ברצון ובתשוקה, באופן, שאני, כל מציאותי, היא רק גלגול כבוד שמים. 'שתמליכוני עליכם'.

כב. וזה נקרא מ"ן, תשוקת התחתון לעליון.

ומכאן ואילך השפע יורד אלינו, ואור פני השי"ת נגלה. לדין, כי אפי' האמצע שאמור להיות שקול, נכנס בשמאל).

תקיעה אחרונה - מכניסים את כל הי"ס, לחב"ד דז"א, כל קו למקומו. ונכנסים לחב"ד שלו בתחילה, כי זה עיקר הענין, (כי הכנסת המוחין בז"א זה ההיפך מהדורמיטא), כי ע"י שיש לז"א מוחין, ההנהגה תהיה על ידו.

ובבל ספירה וספירה צריך לכוון ולהרגיש, שזו הספירה היא אופן בהנהגת השי"ת עלינו, ואנו מקבלים אותה באהבה ואמונה.

תש"ת: תקיעה - להכניס חסד ונצח לכלי החסד. ונודע שענינו החסד הוא אהבה.

שברים - להכניס גבורה והוד לכלי גבורה, ועניין הגבורה הוא יראה.

תקיעה אחרונה - להכניס ת"ת ויסוד לכלי הת"ת, שענינו דביקות.

שברים - כל הגבורות^כ (כולל גבורות דקו אמצעי), נכנסות לצד שמאל דז"א. וביאור הענין, כי מלך במשפט יעמיד ארץ, ודוקא בזמן שאנו משתוקקים לגילוי, הגילוי מתחיל בדרך של ריבוי גבורות, (וזה ניסיון נוסף לקבל כל גזרות המלך בביטול ואמונה כד).

והגבורות יורדות עוד, ונכנסות לדעת ובינה של הנוק', דהיינו שמקבלים כוחות ותשוקה, לפעול ולעלות, להתקרב אל המלך, ולהמליכו בכל העולמות.

תרועה - מוציאים את הגבורות דדת"י מקו שמאל, כי בתרועה אנו מתחננים (מיילל ילולי) לפניו יתברך, ואזי מתעוררים רחמיו, וגבורות דדת"י יוצאות, וחוזרות ליסודות דאז"א, (ואז הגבורות מתאזנות, כי קודם כאשר גם קו האמצע היה בשמאל, היה הכל נוטה

כג. דאחור.

כד. וכמו שמצינו בגאולת מצרים, שדווקא כשהתחילה הגאולה, ובא משה לבשרם עליה, דווקא אז התחזק השיעבוד, בבחי' חבלי לידה המתגברים קודם הלידה.

ואז יכוון להכניס חזרה את ז' הגבורות דאח' דאח' לנוק', שהם הכוח לנברא לפעול, ויכוון בהרגשתו לקבל עול מלכות שמים, שיעשה הכל רק בשביל לגלות כבוד שמים בלא שום 'ישות'.

ואח"כ מכניסים גם את ז' הגבורות דאח' דפנים, 'אור פניך עלינו אדון נשא', והשי"ת עובר מכסא דין לכסא רחמים, בחיבה ואהבה, ומקבלים עול מלכותו מתוך קירבה של פב"פ.

'אשרי העם יודעי תרועה ה' באור פניך יהלכון'.

תר"ת: תקיעה - להכניס נצח לכלי הנצח שענינו כוח הנצחון.

והנה משם הוא נמשך לחכמה דנוק'. ובדרך עבודה, הכנסת המוחין לנוק' עניינה הוא, שהאדם ירגיש ויחיה את האלקות, בחכמה את הביטול, ובכינה את ההשתוקקות, ובדעת לפעול למעשה עם כל המידות.

תרועה - להכניס הוד לכלי ההוד, ומשם לכינה דנוק'.

תקיעה אחרונה - להכניס יסוד לכלי היסוד, ומשם לדעת דנוק'.

פרק ב' - פנימיות ענין הנסירה והשופר היא התשובה

של הקדושה, כי העוונות הם כמו קליפה המכסה על הפרי.

ועומק העניין הוא - שמכיוון שכשאדם עושה עבירה, הוא בעצם מתעלם ממציאות השי"ת, ומתנהג כאילו אין פה בעה"ב, אזי הוא גורם שיכסו את נשמתו הקליפות (היצה"ר), שעניינם ותפקידם (בשביל הבחירה), להעלים את מציאות ה', ולשקר כאילו אפשר

א. קלקול העבירות

נודע מש"כ רבינו הרש"ש זיע"א, שאין השופר פועל להמתיק את הדין אלא עם התשובה, וצריך להבין, למה?

והנה צריך לדעת, שהעוונות הם המכסים מהעיניים את מציאות השי"ת, וגורמים לאדם שלא יצליח להרגיש את המתיקות והאמת

וזה נקרא 'דורמיטא' - שכביכול השי"ת ישן כִּי, דהיינו שהוא אינו מגלה את תוקף מציאותו ויחודו בעולם, ואת האמת שהכל רק ממנו, אלא נותן מקום לטעות כִּי.

ואז היהודי רואה כמה הוא רחוק כִּי, וכמה ה' נעלם ממנו, שאינו זוכה להרגיש את מציאותו הברורה, וגם לא לראות הנהגה של השגחה, אלא ההנהגה מכוסה בטבע ל. זהו מצב הדורמיטא.

לעשות נגדו ח"ו, וכיוון שהם מכסים אותו אינו מרגיש את מציאות ה' וחוטא יותר ח"ו כִּי.

ויתרה מזאת, כשישראל חוטאים ח"ו, השי"ת מעלים את עצמו, ומנהיג את העולם כאילו יש טבע וכאילו יש כוח לקלי כִּי, כי הנהגת השי"ת היא כפי מעשינו, ומכיוון שכשאדם עושה עבירה, הוא בעצם מתעלם ממציאות השי"ת, ומתנהג כאילו אין פה בעה"ב, אז גם ה' מתנהג עמו כך.

כה. וזה עניין עבירה גוררת עבירה.

כו. שזה ענין שכונה בגלות, ו'שפחה כי תירש גבירתה', דהיינו שלא רואים את יחוד ה', ואת האמת שהכל הוא עושה, אלא נראה כאילו תלוי במעשי האדם וכו'. ועיקר עבודתנו בר"ה הוא בנוק', דהיינו תיקון האמונה שנפגמה בגלל החטאים.

כז. ואם הוא צדיק, או שעשה תשובה שלמה קודם, אזי השינה היא בבחי' נבואה וחלום דקדושה, ואדם כזה יש לו לכוון כוונות המשכת חיים לז"א בזמן הדורמיטא (שעה"כ דרוש א' דף צ"ב רע"ג), ואכ"מ.

כח. ויש בזה ב' מצבים, האחד כשאין אנו במצב של פנים בפנים, אבל היא עדיין מקבלת מז"א, ואז זה נקרא שהיא נבנית אב"א, כי בחי' אחור הוא, שיש מציאות של עולם, אבל בלי גילוי אור פני ה'.

ואז באה הנסירה, שהיא שלב שני, וז"א ישן, דהיינו שאור הגילוי של מציאות ה' נעלם לגמרי, וה' מסתתר וכביכול ישן, והכל בגלל החטא.

כט. ונכלל בזה הפחד שמרגיש מהדין, כי לב יודע מרת נפשו, וכמה הוא רחוק וכמה הוא פגם.

ל. וצריך לשים לב שהדורמיטא היא בעצם באדם עצמו, שמסתלקים ממנו המוחין, דהיינו הכרת המציאות שהכל אלקות, ונדמה לו שהוא פועל ועושה (שזה ענין הדינים שיש לנוק'). וזה כפי ריבוי עוונותיו ח"ו. והעבודה היא להרגיש את הריחוק שנוצר מן החטא, ולשוב ממנו, בבחי' 'הקיצו ורננו שוכני עפר'.

ב. ביאור הנסירה לב

ואיך מתקנים את אשר קלקלנו?
הסדר הוא כך - בתחילה
בבאהבה ובזכרנו נכנסים בנוק'
הגבורות, כשהם מלוכשות בנה"י
דאמא, (שהיא הרי הנותנת את
הגבורות לנוק' בזמן הנסירה).

ועומק הענין הוא - שהגבורות הם
הכוח לנברא לפעול
ולעשות, והם לבושים בנה"י דאמא,
ואמא היא בינה - תשובה.

דחיינו שצריך להתבונן (בינה)
במעשיו, ובעיקר להתבונן
במציאות השי"ת וייחודו, שאין עוד
מלבדו, והכל הוא עושה. ולהתבונן
בגודל חסדיו ואהבתו אלינו ל"י.

וזה נקרא 'דינים' - שלא מרגישים
את מציאות ה' אלא הכל נראה
טבעי, כאילו שדבר זה קרה בגלל
סיבה זו וכו'. ואז האדם נכנס
למערבולת של בעיות, שכולם
נובעות מכך שהוא לא מרגיש את
מציאות ה' באמת.

כי מי שמרגיש את מציאות השי"ת,
אזי אפילו כשיש לו קושי, הוא
יודע שזה מהשי"ת, וזה לטובתו, וחי
בהרגשת היחוד כל הזמן, וממילא
מה שקורה זה טוב לו.

אבל העוונות גורמים להסתר פנים
ולמחיצה בין ישראל לאביהם
שבשמים, ולא מרגישים מספיק את
מציאות ה' ל"י.

לא. ולפי פגמיו גם מגיעות לו מחשבות רעות, מחשבות של 'שאלות באמונה' או של
תאוות, וכ"ז גם נקרא 'דינים', כי דינים זה הסתר פני ה', והמחשבות האלו באות בגלל
הריחוק שלו מאור ה', (והריחוק נוצר מעוונותיו).

כי אם היה קרוב, היה מרגיש את מציאות השי"ת בכזו בהירות, שכל השאלות היו
מתפוגגות, וכל התאוות היו נמאסות בעיניו, מרוב התענוג של קירבת השי"ת, והרצון
ללכת בדרכיו.

וע"י תשובה וביטול (כדלהלן), יכול היהודי להמתיק את כל המחשבות, כי הם
באים כדי שיתעורר ויחזור. ואכמ"ל.

לב. יש לשים לב שאין אנו מדברים על עצם הנסירה, אלא איך לכוון את המציאות
של הנסירה להיות תשובה.

לג. ואם לא ישתמש בהם לזה, אזי נופל לבי"ע ולקלי', כי אם האדם משתמש בגבורות,
דחיינו בכוח שהוא קיבל, לעצמו ולא לכבוד ה', אזי הוא נופל בקלי' ע"ז של כוחי
ועצם ידי ח"ו.

הוא הניגון של נשמות ישראל, ניגון ההשתוקקות לה', שאפילו בתוך הירידה אחר ירידה, כיסוי בתוך כיסוי, עדיין אין רצוננו אלא כך, ומגלים את חשק צבאות ישראל בהשי"ת.

והשי"ת מתפאר בנו, תראו את בני האהובים, שאפי' בכזה מרחק, ובכזו נפילה, ובמקומות כ"כ נמוכים ורחוקים, הם מרגישים שכל הקלי' הוא שקר, ואין חשקם אלא בי, ולא מתייאשים, אלא בוטחים ברחמי ובאהבתי וחוזרים אלי, ולא עוזבים את ההשתוקקות אלי, כי אהבתם ורצונם בי הוא בתוך הפנימיות הכי עמוקה שלהם.

וזה עצמו גורם למחילת העוונות, כי מתברר למפרע שכל העוונות גילו עוד יותר את קירבת לבבות ישראל לאביהם שבשמים לה'.

ואז מתעוררת ליהודי נקודת התשוקה אל השי"ת, והוא שב אליו בתשובה שלמה, וכולו בוער רצוננו לעשות רצונך, ומקבל על עצמו עול מלכות שמים באמת.

ואז, את כל הגבורות שהנוק' מקבלת, אנחנו מכוונים לך לקבלם, כדי להשתמש בהם לעבודת השי"ת, דהיינו במידת החסד יכוון וירגיש אהבת השי"ת, וכן כולם.

ג. ביאור מלכויות זיכרונות ושופרות

ואז אומרים מלכויות זיכרונות ושופרות, שהם ביטוי החשק של צבאות ישראל להשי"ת.

מלכויות - להמליך את השי"ת עלי ועל כל העולם, כי אין עוד מלבדו. וזיכרונות - לעורר אהבת ה', אהבת קדומים. ושופרות - שופר

לד. וכנודע שענין הכוונות אינו להסתכל בשמות בעלמא, אלא להתבונן בהם ולהכניס ולהרגיש בתוכו את אורם. ולכן אחרי שקיבל את הלבושים שהם הנה"י דאמא שהיא ענין התשובה, ועשה והרגיש בכל ליבו את התשובה, עכשיו יכוון בגבורות שנכנסות, שהוא מקבל אותן כדי לפעול כבוד שמים בביטול עצמיותו.

לה. ונודע שאחד מטעמי השופר הוא להשיב בתשובה, שופר מלשון 'שפרו מעשיכם', ואיך מוכיחים יהודי שישפר מעשיו ויחזור בתשובה, ע"י שמעוררים בו את הריח הטוב, ומזכירים לנשמתו את ניגון השופר, את תשוקתה לבוראה, ומגלים לו שאין יאוש בעולם, ומכל מצב אפשר לחזור ולתקן.

פרק ב' - פנימיות ענין הנסירה והשופר היא התשובה כא

ליבנו, אזי המוחין מתחילים להיכנס בז"א.

דחינו, שהשי"ת מתחיל לגלות את הנהגתו ויחודו, כי הניגון הזה הוא מעורר מחדש את הרצון של השי"ת שיהיה לו דירה בתחתונים. ומתגלה אור א"ס בתוך כל הצמצומים שאין עוד מלבדו, והכל מושגח בהשגחה פרטית.

ובתחילה נכנסים הגבורות, בשברים, כי אחרי הכל כיוון שחטאו צריך משפט,

כי כשהיהודי תוקע בשופר, הוא צועק – 'אפילו שירדתי וחטאתי וכיסיתי את מציאות ה' (דורמיטא), איני מתיימש, אלא בתוך כל הנפילות והירידות אני משתוקק להשי"ת'. זו היא הצעקה של השופר, וזהו הניגון של השופר לו.

ד. ביאור כוונת התקיעות

ואז אחרי התקיעה הראשונה, אחרי הניגון, ניגון ההשתוקקות של נשמות ישראל, אחרי התשובה בכל

לו. והניגון הזה הוא השיר של לעתיד לבוא, (בסוד שיר כפול משולש ומרובע הנזכר בזוהר כנודע), ואז ה' ישחט את הרע שביצה"ר, שהוא אות מ שבשמו של הס"מ, וייעשה ממנו מלאך קדוש, שם סא"ל, שהוא שם של שמירה, 'אתה סתר לי מצר תצרני'.

ולכן השטן מפחד ומתערבב מהשופר בכל שנה מחדש, והוא מפחד שזה שופרו של משיח, וידועה השאלה, מה לו להיבהל בכל שנה מחדש, וכי הוא לא זוכר משנה שעברה, וכן שאלות דומות.

אבל התשובה היא שבאמת כל שופר שכל יהודי תוקע, הוא שופר של משיח במקצת, שהרי זה ענינו של שופר המשיח, לצעוק אין לנו אלא אבינו שבשמים אחד יחיד ומיוחד, אליו לבד אנו משתוקקים, ומתוך כל הקל"י שנפלנו בגלות, לא עזבנוהו, אלא אפי' מבטן שאלו אליו ה' שוועתי, כי באמת אין שום מציאות מבלעדיך, ואתה אתנו בכל מצב ובכל מקום, אם בגילוי ואם בהסתר.

וכשיהודי מגלה את זה, אזי מתברר שדווקא הרע של היצה"ר, **גרם ליותר קידוש ה'**, שנתגלה יחוד ה' ביותר עוצמה.

כי אפילו בקל"י, שלכאו' נראה שהם מסתירות את אור ה', ומשקרות ואומרות שהם מציאות לעצמם, היהודי מגלה שם את השקר של הרע, ומכריז ואומר, אחרי שראיתי את הרע, וכביכול בדקתי אותו, הנה התוצאה היא שאני יודע בבירור שאין כלום חוץ מהשי"ת, ואני שב אליו, וזה עצמו הוא שחיתת הרע והפיכתו לקודש.

יילולי. ואז, הגבורות דקן אמצעי, יוצאות ועולות על ראש ז"א ל"ח. כי ע"י התשובה בלב נשבר, התעוררו רחמיו ית' והומתק מעט הדין ל"ט.

ואז, נכנסים כל המוחין דאחור ודפנים, ומתחדשת ומתעצמת ההכרה בהשי"ת בבחירות. וכל הקווים נכנסים יחד, לאט לאט, וכסדרן.

ובכל ספירה וספירה צריך לכוון ולהרגיש, שזו הספירה היא אופן בהנהגת השי"ת עלינו, ואנו מקבלים אותה מחדש באהבה ואמונה ורצון.

ו'מלך במשפט יעמיד ארץ'. ואז נכנסים כל הגבורות בתוקף ובדוחק מקום, (כי גם גבורות דד"י נכנסים בכלי בג"ה), והנוק' מקבלת מהם אור לבינה ולדעת שלה.

וביאור הכוונה בעבודה היא - שישראל צריכים אז ביתר שאת להשתמש בבינה, התבוננות ותשובה והשתוקקות, ובתשובה עצומה מתוך לב נשבר ל', ולקרר את כל האהבות הנפולות של העוה"ז.

ואח"כ, בתרועה, צריך להעצים את התשובה בלב נשבר, שתתהפך מדרגת גנוחי לדרגת

ואף ששלמות ענין זה תהיה בשופרו של משיח, אעפ"כ בכל שופר יש קצת מזה, כי כל תשובה של יהודי הוא הגאולה הפרטית שלו, ולכן השטן מתערבב בכל פעם מחדש, זה אינו פחד בעלמא, אלא באמת נפעל כאן ענין שחיטת הרע והפיכתו לטוב, ע"י כוונת ישראל, ששבים לבוראם.

לז. בכוונות אנו רואים שאצל ז"א נכנסים כל הגבורות בצד שמאל, ואילו בנוק' נכנס גם לאמצע, והעניין שאף שמצדו ית' ההנהגה בשלב זה היא של משפט חזק, מצדנו צריך התעוררות של בינה - תשובה מתוך דעת ורצון ולא בפחד ואונס.

גם חלק מעניין הדעת הוא הפעלת המידות למעשה, כנודע שהדעת הוא נשמת הו"ק, והיינו שהתשובה תהיה מתוך לב, לב נשבר.

לח. בסוד ת"ת, תפילין, פאר. כי אלו הגבורות דקו אמצעי עולות על ראש ז"א, להתפאר בישראל, שאף שנפלו נשארים בתשוקתם האמתית להשי"ת לבדו, ואפי' כשיש משפט בתוקף אינם מורדים ח"ו, אלא אדרבה מכניעים עצמם לתשובה בלב נשבר, יותר ויותר.

לט. כי כאשר גם קו אמצעי שהוא המכריע והמחליט נמצא גם הוא בצד השמאל, א"כ זה משפט חמור, אבל כשהוא יוצא, נותר רק השמאל לבד, שאמנם ענינו 'דין', אבל אינו מכריע בפועל, אלא רק צד אחד במאזנים.

פרק ב' - פנימיות ענין הנסירה והשופר היא התשובה כג

ובנוסף היא מקבלת מז"א, גבורות ממותקות מא של תשוקה וכוח פעולה, רק להשי"ת ולרצונו.

ונמצא שחזרו לז"א המוחין, ושוב ההנהגה היא בגילוי אלקות. והשי"ת עובר לכסא רחמים, דהיינו שמגלה את אלקותו בעולם, ואנו מרגישים בכל דבר את האמונה ואת מציאות השי"ת, ואין מקום ומציאות לחטא.

והנוק' קיבלה מוחין דפנים מב וגבורות ממותקות. דהיינו

ואז הם נכנסים למוחין דנוק', לחכמה בינה ודעת שלה. והכוונה היא - בחכמה (שהיא ענין הביטול), להתבטל להשי"ת מתוך הכרה בייחודו, ושהכל ממנו, ואין מציאות קיימת מלבדו. ובבינה (שהיא ענין ההתבוננות וההשתוקקות), להשתוקק לאור פני השי"ת, ולשוב בתשובה שלמה אליו. ובדעת שהוא המנהיג את המידות, דהיינו שהאדם יקבל ע"ע וירגיש את כל המידות שיתנהגו לפי האמת הזו בפועל ולמעשה^ב.

מ. שזה ענין הקבלה לעתיד שבתשובה.

מא. שתי מעלות טובות יש עכשיו שלא היו בגבורות הראשונות, א' - אז ז"א היה בדורמיטא וכביכול אינו מתייחס אליה, ועכשיו הוא הנותן לה בעצמו את הגבורות, ב' - הגבורות ממותקות.

והביאור במעלות אלו בדרך העבודה הוא - שעכשיו קיבלנו גבורות וכוח לפעול, אבל עדיין אנחנו בנסירה ממנו, ועדיין כאילו ישות לעצמנו, כי עדיין לא זכינו להיכלל בו ממש, כי לא מיד שיוצאים מתוך צואת העוונות זוכים לזיווג, אבל מ"מ, עכשיו הכוחות שלנו הם עם קשר למלך, ובאור פניו קיבלנום, וגם הם ממותקות שזה אומר שאין חשש כ"כ שיתאחוזו בהם הקלי' שהם הדינים.

והיינו שבגלל התשובה, יש שמירה שלא ניפול ח"ו לקלי' הישות', אלא נזכור כל הזמן מי בעל הכוח האמתי ושנחנו עבדיו.

מב. וכל זה הוא שפע הפנים, לפי ערך, דהיינו בר"ה זה נקרא פנים, אמנם עדיין אינו הפנים ממש, כי עדיין זה יום המשפט, יום ההמלכה, שגם הקרובים מתנהגים במורא מגולה ואהבה מסותרת, ורק בימים אח"כ יתגלה האהבה בפועל בכמה דרגות, עד הזיווג השלם בשמ"ע.

נשמע להם בשום ענין, אלא רצוננו
לעשות רצון בוראנו באהבה.

'אשרי העם יודעי תרועה ה' באור
פניך יהלכון'.

- שכל מעשינו (גבורות) מעתה יהיו
לכבודו וכרצונו ית', ועם ידיעה
והרגשה חזקה (מוחין) שאין עוד
מלבדו כלל. ויהיה ברור לנו שאין
לקלי' שום דבר טוב לתת לנו, ולא

פרק ג' - פנימיות ענין הנסירה היא האמונה

והאם יעמוד בתמימותו עמי בכל
מצב, או לא.

ואז נהיה מצב שקשה ויש הסתר
פנים, וזה נקרא 'דורמיטא',
שכביכול ה' ישן ואינו מתייחס אלי.
וכאן הניסיון הגדול - אם היהודי
יאמר איני יכול כך בלא הצלחה,
'לשווא יגעתי', ומניח את העבודה
שרצה להשיג, ובמצב יותר גרוע אזי
ח"ו כשמרגיש שאין ה' עמו, עושה
עבירות.

והעמידה בניסיון היא - שהיהודי
עומד באמונה שלמה,
ובקבלת עול מלכות שמים ^{מג} גמורה.
ואומר 'בין אם אני מרגיש בין אם
לא, בין אם אני מצליח בין אם לא,
בכל מצב, אני על משמרתי אעמוד,

בל אדם, כל עובד ה', יודע, שישנם
ימים כאלו וכאלו. ישנם ימי
אהבה, וישנם ימי שנאה. ימי גדלות,
וימי קטנות. ימים שיש סיעתא
דשמיא והכל מצליח ויש סיפוק,
וימים שקשה ולא מרגישים סיעתא
ושום דבר לא 'הולך'. וכן יש עניינים
מסוימים שבהם הוא מצליח
ובעניינים מסוימים לא. וכידוע
ומורגש. וכ"ז הוא עניין הנסירה.

והסדר כך הוא - בתחילה יש בחי'
אב"א, שעניינה, שכן יש
ס"ד והצלחה, אבל לא רואים בגלוי
את אהבת ה' והשגחתו.

אח"כ השי"ת מנסה את האדם
ואומר - אנסנו האם הוא
יודע ומרגיש באמת שהכל ממני,

במצב של נסירה, וכביכול מנותק ולא מרגיש את ה', אני מקבל ע"ע עול מלכות שמים שלמה, ואני יודע שהכל זה רק ניסיון, ובאמת ה' איתי כל הזמן ^{מד}.

(ובכלל) ההרגשה של הנסירה הוא הפחד מיום הדין, שאדם חושש מי יודע מה יהיה איתי, וצריך להתחזק במחשבות טובות, ובאמונה שה' לא יעזוב את בניו השבים אליו (לפי כוחם).

ואז תוקעים בשופר, ואומרים מלכויות זיכרונות ושופרות, שהם צעקה לה', שאנו צועקים – 'אנו נשארים נאמנים לך'. 'וחיכיתי לה' המסתיר פניו מבית ישראל וקיוויתי לו'.

ואז המוחין דפנים יורדים, ונכנסים בז"א ובנוק', (לפי סדרן שהתבאר באריכות במאמרים הראשון והשני), וה' מגלה אהבתו ביתר שאת, לבניו שהוכיחו נאמנותם.

לעשות רצון בוראי בלי להתייחס לקושי, ובלי לבדוק מה התוצאות, רק אעבוד ואמשיך כל מה שאוכל, באמונה, כעבד העושה מה שרבו אומר בלי לשאול שאלות'.

ואז, אם זוכה ועומד בניסיון, ואיננו מרפה ממה שהוא יכול, ומקיים 'מקומך אל תנח', ונשאר דבוק בהשי"ת בפנימיותו בלב שלם, אזי זוכה לבוא אח"כ לפב"פ. והשי"ת מאיר לו ומיטיב לו ויעלה יותר ויותר, בזכות שעמד בניסיון והוכיח את נאמנותו למלך.

כי ככל שעובר על איש הישראלי יותר ויותר הסתרים ובלבולים, הגורמים שיהא במצב של פיורוד, והוא מחזיר ומחבר הכל אל השי"ת, ולא עוזב אותו, אזי זוכה לדבקות גדולה ונפלאה יותר בכוראו.

והכוונה למעשה היא - כאשר אומרים 'זכרנו' ונעשית הנסירה, האדם צריך לחשוב ולהרגיש ולקבל ע"ע, להיות דבוק בהשי"ת בלי שינוי, ואע"פ שאני

פרק ד' - היראה והשמחה בראש השנה

וב' המ"ב (סק"א), וז"ל אף שהוא יום הדין מ"מ מצוה של ושמחת בחגך שייך גם בו, שגם הוא בכלל חג, כדכתיב 'תקעו בחודש שופר בכסה ליום חגינו', ונאמר 'אכלו משמנים ושתו ממתקים כי קדוש היום לאדונינו ואל תעצבו כי חדוות ה' היא מעוזכם' עכ"ל, וא"כ יש בו ענין של שמחה.

וביאור העניין הוא, שבעת התקדש חג, באמת נופל פחד גדול על כל אחד, והטעם הוא כיוון שאנחנו נמצאים במצב של נסירה.

דחינו, שכביכול אנו עומדים כנפרדים, שנבראנו ואנו כעת איזו מציאות, והשי"ת כביכול עומד מהצד (דורמיטא), ובמצב כזה האדם נידון במידת הדין, ואומרים לו, נראה מה אתה יכול לעשות, מה כוחך, ומה תצדק לפני בוראך, בוא נבדוק כמה אתה זכאי.

וזה נורא, כי מי יעמוד בדין, הרי לא יצדק נברא לפני בוראו, ובפרט כשאנו מלאי עוון, וגרמנו לנסירה,

מצד אחד ראש השנה הוא יום הדין, ויש בו פחד ומורא, ומלאכים יחפזו וחיל ורעדה יאחזון, וכל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון. וכן רואים בכוונות שנעשית נסירה, שזה מצב של דין, ואפי' כשכבר נכנסים המוחין בז"א ע"י השופר, נכנס תחילה צד שמאל, והטעם כי יום זה הוא יום ההמלכה, ו'מלך במשפט יעמיד ארץ'.

ומצד שני כתיב 'אכלו מעדנים ושתו משמנים כי חדוות ה' היא מעוזכם', ופסק השו"ע (סי' תקפ"א ס"ד) וז"ל מכבסים ומסתפרים בערב ר"ה עכ"ל, וכ' המ"ב (ס"ק כ"ה) להראות שאנו בטוחים בחסדו יתברך שיוציא לצדק משפטינו עכ"ל.

ועוד כתב השו"ע (סי' תקצ"ז ס"א), וז"ל אוכלים ושותים ושמחים ואין מתענין בר"ה ובשבת שובה, אמנם לא יאכלו כל שבעם למען לא יקלו ראשם, ותהיה יראת ה' על פניהם עכ"ל.

ואז מעלים את צעקת רצוננו בך מלכנו, את כל התשוקה והתשובה, ע"י השופר^מ, ומגבירים את אש התשובה, ואז ה' מאיר פניו אלינו, וחוזרים (בדרגה גבוהה יותר) להרגיש את מציאות ה'.

וממילא כל הדינים מתמתקים, והס קטיגור, שלא לערב את שמחת המלך ביום המלכתו, ורק בהעלמה בלחש בין התקיעות אנו מתוודים^מ, כדי שתהיה התשובה שלמה, וישמח ה' בעמו.

וא"כ יש חילוק בין קודם השופר שאז מצב של דין, לבין אחרי השופר שנמתק הדין, ומ"מ גם אחר השופר, ההנהגה צריכה להיות בבחי' גילוי ברעדה^ה, ואין אומרים הלל, אלא ממליכים את ה' במורא

דהיינו לריחוק אור פני ה' מאתנו, ושכחנו את יחוד ה', ונפלנו לבי"ע ולמציאות השקר של הנפרדים.

אבל אז בתפילה, בתיבת 'באהבה', וב'זכרנו', אנו מכוונים שהנוק' מקבלת גבורות מלובשות בנה"י דאמא, דהיינו שאנו מקבלים כוח לפעול, וצריך לכוון ולהרגיש לקבל בזה עול מלכות שמים בשלימות בכל מצב, ולכן הלבושים של הגבורות הנכנסות הם מבינה, שהיא תשובה, והם מורים לנו לחזור בתשובה ע"י התבוננות במעשינו, ולהתבונן בגדלות ה' ורוב חסדיו עמנו, וכ"כ צריך להעמיק בזה, עד שהאדם מתמלא תשוקה לחזור להדבק בה', ומקבל ע"ע עול מלכות שמים באמת, ולתקן דרכיו ומעשיו, ובעיקר את המוחין^מ, דהיינו שהראש שהוא הרצון והמוח, יהיו רק בעבודת ה' ובייחודו.

מה. כי בר"ה ביום א' ננסר הכתר, וביום ב' החכמה.

מו. ובלילה במעריב אין שופר, אמנם מכוונים כוונות השופר, וזה הארת פנים לפי ערך הלילה, ומ"מ בכללות היום, זה נחשב שעדיין אנו בנסירה עד השופר.

מז. מצד אחד כתוב בזוהר שאין להזכיר חטא בר"ה, ומצד שני אין השופר מועיל בלא תשובה, ולכן מתוודים בלחש בין התקיעות, כי אם נזכיר את העוון, הרי 'מלך במשפט יעמיד ארץ', ואזי זה נותן פיתחון פה למקטרג ח"ו, (ואף שגם בלי זה הוא יודע, מ"מ הוא יאמר, ראו איך בתוך ההמלכה הם מקלקלים את כבוד ושמחת המלך ומזכירים את העבירות שהם פחיתות כבוד למלך), ואם לא נזכיר איך נישא פנינו למלך עם כל עוונותינו, לכן מתוודים בלחש.

מלכות מ^ה, אבל בתוך הפנימיות אזי
 'ה' באור פניך יהלכוך', כי בר"ה
 העבודה היא של יראה מ^ט, אבל
 בתוכה מסתרת האהבה, דהיינו
 היראה היא העיקרית בהנהגת היום,
 והיא הניכרת למעשה, אבל בפנים
 יש אהבה עצומה, והיא תתגלה

בפועל ביוה"כ ובסוכות.
 וצריך לדעת שהשמחה היא מוכרחת
 תמיד, ובפרט ביום זה^ה, כי
 צריך להראות ששמח בשמחת
 ההכתרה של המלך, אבל זו שמחה
 מאופקת ופנימית בהדר מלכות נ^א.

מח. והנה נפסק בשו"ע (סי' תקצ"ז) שלא לצום בר"ה, אמנם מי שצם פעם אחת לא
 יפסיק, ולכאור' קשה, אם יותר טוב שלא לצום אז למה לא יפסיק את מנהגו לצום,
 וי"ל לפי מש"כ, שביום ההמלכה צריך להתנהג בחיצוניות באופן של מורא ופחד,
 וכשהמלך בטקס ההכתרה, אזי אף חבריו הקרובים ובניו, עומדים לפי כללי הטקס,
 ורק בפנימיות הלב גואה האהבה, (וכן אח"כ בבית מתגלית כל האהבה), ולכן מי
 שהורגל לצום, אם יפסיק יש כאן איזה פגם במורא, ולכן לא יפסיק את מנהגו.

מט. וכל תיקון ר"ה הוא בגבורה כנודע.

נ. ולפעמים היצה"ר מנסה להפיל את האדם בעצבות ביום זה, או שמפחיד אותו
 ומעלה לו מחשבות שאינן טובות, או שמכשיל אותו באיזה ענין, או שלא נותן לו
 להתפלל כמו שרצה וכדו', צריך לדעת שכל זה הוא ניסיון, ולהתאמץ להתעלם מזה
 ולשמוח.

ועצה טובה היא להתקשר בליבו עם צדיקי האמת, ולסמוך על דעתם ותפילתם
 וכוונתם, שהם יודעים עוצם רחמנותו של ה' יתברך שהיא עד אין חקר, ויאמר בפה
 מלא כל מחשבותי הרעות בטלות, ודעתי האמתית היא כדעת צדיקי האמת, וכל
 תפילותי והתקיעות וכל עבודתי, היא ע"פ דעתם ובהתקשרות עמם, ושוב אין לו לדאוג
 כלל כי יש לו פרקליטים עצומים, כי הצדיקים הם כבני בית לפניו יתברך. ואכמ"ל.

נא. תמצית המאמר - קודם השופר הוא מצב של דין, ואחרי השופר נמתק הדין באור
 פני ה', ואעפ"כ ההנהגה היא יראת מלכות גלויה ואהבה מסותרת.

פרק ה' - פנימיות מנהגי ראש השנה

א. תשליך

נכתב הרמ"א (סימן תקפ"ג ס"ב) וז"ל הולכין אל הנהר לומר פסוק 'ותשליך במצולות ים כל חטאתינו' עכ"ל.

ובשעה"ב (דף צ ע"ב) כ' וז"ל ענין המנהג שנהגו האשכנזים, לילך ביום ראשון דר"ה, אחר תפילת המנחה מעט קודם שקיעת החמה, אצל הים הגדול או אצל מעיין או באר מים חיים, וקורים אותו תשליך, הנה הוא מנהג יפה, ויותר טוב הוא אם יהיה חוץ לעיר, ויעמוד על שפת הים או על שפת הבאר או המעיין, ויקרא שם ג' פסוקים של מי א-ל-ל כמון, שאלו הם בחי' י"ג ת"ד דא"א עכ"ל.

והנה לכאוי יש להבין את המנהג, שבשביל לומר פסוק אחד, תקנו לצאת עד המעיין, שבוודאי דבר כזה לוקח זמן, ומה ראו לתקן כך דווקא ביום נורא כזה, שכל רגע

יקר פי כמה, ואף שבוודאי צריך לנצל את הזמן גם בהליכה וכו', עדיין יש כאן תמיהה, גם צריך להבין מה הוא המיוחד בפסוקים אלו, וגם למה לא נאמרם בביהכנ"ס.

וביאור העניין בס"ד הוא, שבפסוקים אלו מרומזים י"ג מידות הרחמים, שהם י"ג ת"ד דא"א, שמהותו בדרך העבודה היא - רצון לה' עד כדי מסירות נפש, ולמעלה מכל שכל.

ולבן אחרי כל התפילות והתקיעות, וכל המוחין שקיבלנו, אנו יוצאים לעשות דבר בפשיטות גמורה, ויוצאים אל המים, לומר שם פסוק 'ותשליך במצולות ים כל חטאתם', שכיוון שכתוב 'מצולות ים', אזי כפשוטו אנו יוצאים אל המים, וכביכול זורקים את השכל שלנו, ומתחילים מההתחלה, בפשטות ותמימות, כילד קטן, לבקש ולהתחנן.

של רחמים^ג, כאב המרחם על בנו
הבטל לפניו ומתחנן אליו בפשיטות
גמור.

(ויש ענין לצאת דווקא חוץ לעיר, כי
שם מקום החיצונים^ג, ושם
אנו משליכים את החטאים,
שהחיצונים, שהם הקליפות חיילות
היצה"ר, גרמו לנו, ומבטלים
אותם^ג, ומגלים ואומרים בפה מלא,
שהכל חי רק מהאלקות, ואין עוד
מלבדו, וכל הרע הוא שקר ואין לו
שום כוח עצמי, ורק השי"ת עושה

וההתחלה החדשה הזו, היא בעצם
מדרגה גבוהה יותר, כי
באמת לרחמי השי"ת ולהשגתו אין
גבול, וכמה שהשגנו אינו כלום
ביחס למה שהוא באמת, ואנו
צועקים להשי"ת ומוסרים לו את
נפשנו, את מה שהשגנו כביכול,
ועולים למעלה למעלה למקום
הפשיטות הגמור, בבחי' תכלית
הידיעה שלא נדע.

ואחרי ההתחלה החדשה הזאת,
השי"ת נותן לנו י"ג מידות

ג. וי"ג מידות של רחמים הם י"ג ת"ד, וענין הדיקנא הוא, שהשערות הם ביטוי
לצמצום, כי הם צינורות דקים שבהם אפשר להשיג קצת מרחמנותו של השי"ת, כי
אם האור לא יצומצם לא יהיה לנו כלים להכיל אותו.

ובאמת יש בחי' דיקנא בז"א, והוא רחמים בכוח התורה, ויש בא"א, שהוא לא נכתב
בתורה, כי אם היה מתגלה בתורה, היה אורו מתגלה יותר ממה שיכולים התחתונים
לקבל, ורק בנביאים התגלה דיקנא דא"א, בפסוקים במיכה.

וענין דיקנא דא"א הוא, האמונה הפשוטה של הנשמה למעלה מכל שכל, שאפילו
שאין מבינים, ויש ניסיונות, ויש לרשעים שאלות, אעפ"כ צריך להאמין בלי להבין, רק
להאמין באמונה פשוטה בהשי"ת, שהכל לטובתו, וכל הניסיונות שיש לו, ובפרט
הניסיון שיש לעובדי ה', שהוא כ"כ רוצה לעבוד את השי"ת, וכ"כ קשה לו, ידע ויאמין
שהכל לכל רק לטובתו, לזכותו ולהעלותו לקבל 'ביזת הים'.

ויש לדעת ולזכור, בכל השגה והצלחה רוחנית של האדם, להיזהר לצמצם האור,
כבחינה זו, דהיינו שלא לעשות את האור והתענוג הרוחני עיקר, אלא טפל, ותמיד ישנן
לעצמו שהעיקר הוא האמונה, וכל עיקר ההשגה והתענוג הוא, שעל ידם מתחזקת
אצלו האמונה, שזה ענין הזקן, לצמצם את האור כדי שלא ישברו הכלים, כדי שיוכל
להחזיק מעמד גם בזמן של חושך.

נד. ואם א"א לצאת חוץ לעיר, לפחות יצא מביתו לרה"ר, שגם שם נחשב בבחינה
מסוימת למקום החיצונים.

נה. כי כל החטאים נובעים מכך, שהיצה"ר משכיח מהאדם את מציאות השי"ת, ומשקר

הכותב¹¹ בספר החיים. ובפשטות העניין הוא שבזכות השלום נכתבים לחיים.

וביותר עומק יש לומר, דהנה כ' רביז"ל בשיחות הר"ן (סימן כ"א) וז"ל בר"ה צריך להיות חכם, שיחשוב רק מחשבות טובות שייטיב השי"ת עמנו וכו'. וצריכין להיות שמח בר"ה. גם צריכין לבכות בר"ה. בר"ה ביום הראשון צריכין למעט בדיבור מאד מאד עכ"ל.

וביאור העניין, מה שצריך לחשוב מחשבות טובות, הוא, כי ראש השנה הוא ראש ושורש הפנימי של כל השנה, ושורש הוא ענין של מחשבה. וע"ד מ"ש המגיד ממעזריטש, שהמחשבות של האדם הם הכתיבה לחיים.

הכל, ואף שזה מכוסה ואין רואים את זה בעיני בשר פשוטות, זה מכוסה בשביל הניסיון, אבל האמת והאמונה, שכל הדינים אינם כלל כוח עצמי, אלא הכל מה' שהוא בעל הכוח היחיד, ואליו צריכים להתבטל, ואותו לבד לעבוד ולעשות (רצונו).

ב. עושה השלום

¹²כתב בשעה"כ (דף צ ע"א) וז"ל צריך לומר אחר העמידה עושה השלום במרומיו בה' יתירה, ולכוון כי 'השלום' בגימ' ספריא"ל המלאך ההוא הסופר הכותב בספר החיים את כל בנ"א עכ"ל.

והנה יש להבין את השייכות בין תיבת 'השלום', למלאך

עליו כאילו יש טוב בגשמיות ובתאוות, וכאילו יש עוד דבר חוץ מהשי"ת ותורתו הקדושה, וכאילו אתה עצמך איזה מציאות עצמית, ואז אם האדם שומע לו, הוא נופל לכפירה בדקות, ואינו מבין שאין שום מציאות אמיתית וכוח אמתי חוץ מהשי"ת. וכשאדם חוזר בתשובה, ושב אל השי"ת בכל ליבו, ואומר טעיתי, אזי הוא מבטל את כל השקר של היצה"ר, ומודיע שהרע הוא שקר, וזה נקרא להשליך במצולות ים כל חטאותינו.

וא"ת סוף כל סוף מה יעשה עם העבירות שנעשו בפועל, ע"ז מעוררים את הי"ג מידות הרחמים של השי"ת, והוא מעביר ראשון ראשון, סולח ומוחל. (ועיין שיחות הר"ן סימן פט).

נו. מיוסד על י"ה תשס"ז קי"ט.

נו. כנודע שכל גימ' היא סימן לקשר עמוק ופנימי.

אתה גורם שאין רשע, אלא שב
בתשובה.

ג. שיר המעלות ממעמקים

נִבְּ' בַשְּׁעָה"כ (שם) וז"ל טוב ונכון
מאוד לומר בין ישתבח ליוצר
מזמור ממעמקים קראתיך ה' וכו' כי
בכל יום מאלו העשרה ימים מתעורר
אחד מעשרה עומקים הנז' בספר
יצירה וכו' עכ"ל.

כי ישנם בנפש עשרה עמקים, עשרה
מידות, ובכל יום מעשרת ימי
תשובה חוזרים בתשובה בכוח אחד
מהעמקים. ועי' באריכות במאמר
'העבודה בעשרת ימי תשובה' נ"ח.

ד. טיבול המוציא בדבש

פִּבְ' הרמ"א (סי' תקפ"ג ס"א) וז"ל
ויש נוהגין לאכול תפוח מתוק
בדבש, ואומרים תתחדש עלינו שנה
טובה ומתוקה עכ"ל. ובמ"ב (ס"ק
ג') כ' וז"ל ויש נוהגין לטבל המוציא
בדבש עכ"ל.

ובשביל שיהיה לו מחשבות טובות
צריך שלום, כי כלל גדול
הוא שע"י אחדות באים מחשבות
טובות, ואם אין לו אחדות, בינו
לבין חבריו, וכן בין נשמתו לגופו,
ע"י זה מתבלבלים מחשבותיו, ואינו
יכול לחשוב טוב על עצמו ועל
אחרים, ולכן מבקשים על השלום,
ודווקא בתיבת 'השלום' מרומז
המלאך הכותב, כי ע"י השלום זוכים
לכתיבה טובה.

ובדי לזכות לשלום, צריך גם לזכור
תמיד, לדון את חברו לכף
זכות, שע"י זה ירד כעסו ממנו, וגם
מרבה אהבה, ויתירה מזאת כ'
בליקר"מ (סי' רפ"ב) שע"י שדן את
כל האדם (גם את עצמו) לכף זכות,
ומוצא בו טוב, עי"ז הוא גורם
שבאמת ישוב בתשובה, ויתהפך
להיות צדיק, וכמ"ש בפסוק 'ועוד
מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו
ואיננו', שהפירוש הוא, שבמעט טוב
שמצאת בו, ודנת אותו לזכות, בזה

נח. מיוסד על י"ה תשס"ז עמ' קי"ח.

נט. גם התבאר שם בס"ד ענין עבודת האכילה בימים אלו, ושם פרטנו גם כוונות ליום
ר"ה עיי"ש.

ס. מיוסד על י"ה תשס"ז עמ' קמ"ב (מח).

האמתית הכל חי רק משי"ת, וכל הכוחות הם שלו ית', וממילא ישתמש במה שנתן לו השי"ת רק למעשים כרצון השי"ת, ורק לגלות כבוד שמים, וכל מעשה שעושה ירגיש בליבו את האמת שבעצם הוא אינו עושה כלום, כי האדם הוא רק כלי ביד השי"ת, או שח"ו האדם מרגיש את עצמו ל'ישות', כאילו יש לו כוח עצמי, ומתנתק מהשי"ת, והולך בעצת יצרו הרע ח"ו.

וההמתקה כאן היא, לקחת את שם ע"ב שהוא הביטול, ולהכריז ולהרגיש שאני מבטל עצמי להשי"ת לגמרי, וע"י זה ממתק את שמות אלקים אדנ"י, כי אני לוקח אותם בצורה הנכונה, באופן של עשית רצון השי"ת מתוך ביטול גמור, ואת שם קס"א שענינו הוא התשוקה לעלות ולפעול, האדם מכניע תחת שם ע"ב, דהיינו שכל רצונותי ותשוקתי ויגיעתי הם לעשות רצון בוראי ולהכלל בו.

את זה צריך להרגיש בזמן הטיבול ובזמן האכילה, כשמחבר הלחם עם הדבש שהם מרמזים על שמות

וכתב בספר זוהר חי (ס"ד דף קט) שיש לכוון בטבילת הלחם בדבש, ש'לחם דבש' בגימ' ע"ב קס"א אלקים אדנ"י, ויכוון, שע"י שמטביל ומחבר את הלחם עם הדבש, יתעורר המתקה משם ע"ב לשם קס"א שהוא שורש שמות אלקים אדנ"י.

וביאור הכוונה בדרך העבודה, שהנה שם ע"ב הוא בחכמה וענינו ביטול. ושם קס"א הוא בבניה וענינו היגיעה והתשוקה וכוח הפעולה, ומשם זה יוצאים ומשתלשלים⁸⁴ שמות אלקים ואדנ"י, שענינם יצירת מציאות התחתונים בפועל, וכנודע שאלקים בגימ' הטבע, כי הנהגת שם זה הוא נותן מקום לבחירה, ומנהיג באופן שאין רואים בגילוי את יד השי"ת שבכל דבר, וע"י שמות אלו יש כוח בתחתונים להיות מציאות לעצמה כביכול, ולפעול פעולות.

ובשמות אלו נמצא הניסיון הגדול של הנבראים, האם האדם ייקח את הכוח הזה שנותנים לו, ולא יתבלבל, אלא יזכור שבפנימיות

84. אלקים אדנ"י עם ט' האותיות והכולל, הם גימ' קס"א, כמבואר בשעה"כ כאן, בביאור 'לאלפים'.

מעוררים עלינו זכות, גם זוכים אצלם להתקשר לשכינה, שזה עיקר עבודת היום של ר"ה, להיות מרכבה לנוק' ולבנות אותה, דהיינו לעשות כל מעשינו, במחשבה דיבור ומעשה, כרצונו, ולרצונו, יתברך, בלי ישות וחיצוניות של קליפות ח"ו, ועי"ז יזכה בדין.

כי באמת כל אדם קודם שבא לעולם, מלמדים אותו ומראים לו כל מה שהוא צריך לעשות בעולם, וכשנולד הוא מאבד ושוכח את זה, והאבדה נמצאת אצל הצדיק, וגדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם.

ובתוב (דברים ל"א, י"ז): 'ואמר ביום ההוא הלא על כי אין אלה"י בקרבי מצאוני הרעות האלה', ואיתא בכתבי האריז"ל הק' (שער הליקוטים פרשת וילך) שהפירוש הוא 'על כי אין אלהי בקרבי' - היינו על שלא קישרו עצמם, נפש בנפש רוח ברוח ונשמה בנשמה, בנשמת משה רבינו, זוהי כל הסיבה שהאדם מרגיש שהוא עומד מרחוק, ומרגיש כאילו אין אלוה"י בקרבי ח"ו, עיי"ש, נמצא שכל הנפילה ח"ו היא מחמת שנתרחק מהצדיק אמת.

אלו, ואם זוכה להרגיש את זה, זה בחי' שנה טובה ומתוקה, וזה המתוק האמתי.

ה. קברי צדיקים

ב' הרמ"א (סי' תקפ"א ס"ד) ויש מקומות נוהגין לילך על הקברות ולהרבות שם בתחנונים ונותנים צדקה לעניים עכ"ל.

וכתב שם המ"ב שעניין התפילה בקברי צדיקים היא, לעורר זכותם של ישני עפר עלינו.

ובאופן נוסף יש לבאר העניין, כי השראת השכינה בזה"ז היא אצל הצדיקים שהם מרכבה אליה, ובקבריהם אפשר להשיג את הקשר עם השכינה, ולדעת מה רצון השי"ת ממני.

ובן צריך ללכת אל הצדיקים החיים עמנו לאוי"ט, בסוד 'הכהן אשר יהיה בימים ההם', ובכוח ההתקשרות לצדיקים שוכני עפר, והחיים עמנו לאוי"ט, יוכל גם הוא להשיג את הדבקות, ועכ"פ יזכה לנגיעה בזה.

וחנה קודם יום הדין כל אחד רועש וחושש, וכאשר הולכים לצדיקים, אזי מלבד מה שהם

לדעת האמת, דעת משה רבינו ושאר הצדיקי אמת, שהם המגלים את אלקותו ית' בעולם.

ולבן צריך כל השנה, ובפרט בימי הדין והמשפט, לקשר עצמו אל צדיקי האמת, באמונה ובאהבה, ולקבל על עצמו לציית לכל דבריהם, ואז הוא נעשה מקושר לגדלות השגתם ורוממות מדרגתם, וגם הוא יזכה להתעלות ולזכות בדין.

וכמו שאיתא בדברי חז"ל (שבת ק"ד ע"א), 'הבא לטהר מסייעין אותו', ומבואר במדרש הנעלם (הובא בשער הגלגולים הקדמה א'), שמסייעין אותו ע"י נשמות הצדיקים שמתעברים בו לסייעו בעבודת הבורא, ואיך זוכה שיתעברו בו, ע"י שמתקשר בנשמות הצדיקים נפש בנפש רוח ברוח ונשמה בנשמה, ובכך גם זוכים

פרק ו' - עבודת יום ב' דר"ה

עיקריים בין ב' הימים. האחד הוא - שביום הא' עוסקים בעבודת הפנימיות וביום ב' בחיצוניות³⁰.

והשני הוא - שאף שאמרנו שיום א' הוא בפנימיות, למעשה א"א לנו לגמור את כל עבודת הפנימיות ביום א', וחלק משלימים ביום ב'.

ידוע מש"כ בזה"ק (פינחס רלא:): שיום א' הוא דינא קשיא, ויום ב' דינא רפיא, כמו"כ נודע שביום א' הדין על הרוחניות, וביום ב' גם על גשמיות. ויש לבאר את העניין בעז"ה.

והנה, בכוונות מצינו ב' חילוקים

30. והנה יש לשאול, הלא בד"כ, דרך העבודה להקדים את החיצוניות, ומתוך כך להגיע לפנימיות, ולמה כאן מקדימים את הפנימיות.

והביאור בזה, משל למה הדבר דומה, לילד, שבתחילת חינוכו מתחילים להרגילו בחיצוניות קיום התורה והמצוות, ובמשך הזמן זוכה בעז"ה לפנימיות.

אמנם תינוק שנשבה, שהוא עכשיו מבוגר, אצלו צריך תחילה להתחיל בפנימיות, ולעורר לבבו לעבודת ה', ואז זה כבר ישפיע על מעשיו שישנה אותם בחיצוניות, נמצא

זה פועל על החיצוניות, והוא מתחיל לשמור ולעשות.

וסדרם כך הוא, שביום א' עוסקים ב'אחור'^{סג}, וביום ב' ב'פנים'^{סד}.

וְזו עבודתנו ביום השני - למשוך את הגוף לרצות לעשות רק רצון ה'. כי יש חיצוניות פחותה, שעושה מתוך הרגל ולא עם לב. אבל יש חיצוניות שהיא מחוברת לפנימיות, חיצוניות שהיא תוצאה של הפנימיות.

יום א' בפנימיות ויום ב' בחיצוניות
והנה עניין פנימיות הוא הלב והשכל של האדם, מה שבאמת הוא רוצה. ועניין חיצוניות הוא המעשים וההנהגה בפועל.

וביותר עומק. הנה ה' ברא את העולם, ובחיצוניות העולם אנחנו ברואים, ומוגבלים בגוף, וגם

והיינו כמו יהודי, שבתחילה שומע שיעורים ומתחזק בליבו אמיתות העניין, ואז כאשר זה נשרש חזק בתוכו, והפנימיות נשלמת, אזי

שיש ב' דרכים בזה.

ונקודת החילוק היא - שיש פה ג' מדרגות, מדרגת החיצוניות הראשונית כאשר אין כלל פנימיות, וכל מה שאפשר להשיג זה חיצוניות, וכמשל הילד. ושלב שני הוא פנימיות והשגת הדברים.

ושלב שלישי הוא, חיצוניות שבאה כתוצאה מהפנימיות שפורצת החוצה, שהוא כ"כ מבין עד שזה משפיע על החיצוניות. וזאת החיצוניות הגבוהה יותר, והיא עבודת היום השני.

סג. אחור דאחור הוא המ"ן, ואחור דפנים הוא המ"ד, דהיינו השפע היורד בשופר, ונקרא פנים בערך אחור דאחור.

סד. כי ביום ב', על אף שעיקרו הוא בחיצוניות, למעשה מכוונים בו גם בפנימיות, כדי להשלים את בנין הפנימיות, פנים דפנימיות.

וביאור העניין, שרק אחרי שהוא יוצא אל הפועל, אזי נשלם הפנים באמת. משל לאדם שמוסר שיעור, בתחילה הנושא שרוצה לדבר עליו, הוא אצלו רעיון, ונקרא אחור, אח"כ מכין את השיעור היטב, וזה נקרא פנים, והכל בפנימיות, כי עדיין לא הוציא החוצה.

ואח"כ צריך לפעול בחיצוניות, ולהוציא לפועל, ולומר את השיעור, וזה שהוא הוציאו לחיצוניות, גורם לו עצמו להבין את הדברים בפנימיותו, עוד יותר טוב, וזו הבחי' של הפנימיות שנתקנת עם החיצוניות.

והוא אינו דבר שסותר את המלכות אלא הוא כלי להשגת אור ה' ואמיתתו במקומות יותר נמוכים^{סה}.

ולבן יום א' הוא דינא קשיא שבו מבטלים את העולם הגשמי, ויום ב' הוא דינא רפיא שכולל בתוכו את הכל בסוד ובאור הייחוד.

יום א' באחור ויום ב' בפנים והחילוק השני בין הימים הוא - שביום א' העבודה היא באחור, (אחור דאחור הוא המ"ן, ואחור דפנים הוא המ"ד).

כי אף אמנם, שעבודת יום א' היא בפנימיות ויום ב' בחיצוניות, מ"מ ביום הראשון אין אנו מצליחים לגמור את העבודה של הפנימיות, והיא נשלמת ביום השני.

והחלוקה היא כך, ביום הראשון אנו עובדים באחור דאחור ואחור דפנים דפנימיות, ואילו ביום השני משלימים את הפנימיות, ועובדים בפנים דאחור ובפנים דפנים דפנימיות, מלבד מה שעובדים בחיצוניות.

בהשגת המוח, האורות מצומצמים לפי סדר ההשתלשלות, אבל בפנימיות, הלב של כל יהודי, יכול להגיע ולבעור ולהרגיש עד המקום הכי גבוה, עד הא"ס.

ולבן יום א' שהעבודה בו היא בפנימיות, כולו מוקדש רק לרוחניות. כי באמיתות פנימיות העולם אין מקום לגשמיות, כי האמת הפנימית והיסודית היא שהכל אלקות, כמו שהיה קודם בריאת העולם, וכל הגשמיות היא נברא ונפרד.

ורק ביום ב', שהמלכת ה' משתרשת ופועלת גם בחיצוניות, ועבודתנו בו למשוך את הגוף לרצות רק רוחניות, ולרצות את מלכות ה', והכלי מתקדש להיות מוציא לפועל את מלכות ה', ואור הפנים הגבוה מצליח לרדת ולהשפיע אפי' בחיצוניות ובגשמיות, שגם בהם ירגיש שכל המציאות הוא רק אור ה' ואין עוד מלבדו והכל חי מחיות אלקות - כשמגיעים לדרגה כזו אפשר לבקש על החיצוניות, על הגשמיות, כי הוא ג"כ נכלל ביחוד,

סה. וזה פנימיות והבנת מה שאמרו רבותינו, שמי שמבקש על גשמיות, כדי שיוכל לעבוד את ה' אין בזה חסרון, כי מבקש לצורך עבודת המלך.

והבן למעשה, שביום א' יש להשקיע בעיקר בעניין של קבלת עול, (ובאמת לפעמים אדם מרגיש, שאחרי שהתכונן כ"כ הרבה וכו', הנה הגיע ר"ה ולפעמים ליבו אטום לגמרי, לא ישבר מזה אלא ידע שעכשיו ה' רוצה ממנו עבודה זו), עבודה מתוך החושך לגלות נאמנות על אף הקושי, שזה שורש ענין ועבודת הנסירה, ויתחזק על משמרתו בדביקות פנימית, וידע ויזכור וירגיש, שה' אתנו תמיד, אף בזמן שלא מרגישים אותו, ואפי' בזמן נסירה הוא אתנו.

לבן יחזק מחשבתו ויעמוד על משמרתו, במעשה, ובמחשבה, בדביקות פנימית שאינה מורגשת לאף אחד, רק בפנימי פנימיות הלב, וזה ייתן לו כוח לעשות כך בכל השנה, כאשר יבוא ניסיון של חושך וקטנות, להתאמץ בלאה ביגיעה ותפילה וקבלת עול ואמונה.

ובזמן שמאיר לו, צריך להגביר את עבודת הביטול, שלא יתגאה, וכמובן גם בזה, ובפרט בנסירה, צריך לשעבד הכוחות לה', ודווקא מתוך שמרגיש טוב ומאיר לו, יקבל על עצמו עול מלכות שמים בשלימות, ויתחנן לה' שלא יבוא

וענין אחר הוא עבודה בלי אור וחיות המוחין, דהיינו שאינו מרגיש כ"כ מתיקות וחשק, אלא עובד מתוך קבלת עול, מתוך אמונה, ועם כוח התפילה.

והנה, תמיד העבודה מתחילה באחור, ולכן הנסירה דיום א' היא באחור, כי תמיד צריך להתחיל מתוך קבלת עול ואמונה, בלי שום הרגשה עצמית ושום חשבון.

וזו עבודתנו בנסירה, בכוח הגבורות שמקבלת הנוק', לקבל עול מלכות שמים אפי' בלא הרגשות והצלחות דקדושה, וזה נקרא דינא קשיא, כי זו דרך שבאה בקושי בלי גילוי מתיקות העבודה ואור ה', וזה דרך הבינה שדרכה הוא יגיעה והשתוקקות. (ואף שיש גם שמחה מ"מ שהשמחה מוסתרת בפנים, כי כשאדם יגע יש לו קושי, אבל בתכלית העניין יש לו שמחה וסיפוק).

ואח"כ מגיעים לפנים, ואז העבודה מאירה, ויש ישות דקדושה. וזה דינא רפיא, כי הכל הוא באור ועם השגה.

לגשמיות, ג"כ, כי הכל, כולל הגשם, הכי נמוך, מואר באור הייחוד, (וכידוע שכשיש לאדם מוחין דגדלות, ומאיר לו, אז הוא מסוגל לרדת לקטנויות ולא ליפול, כי מעלה את הכל אליו, בבחי' בדיחא דעתיה הנזכר בגמרא), והבן שכשמאיר לאדם הוא בחי' חכמה, ביטול, שהכל בטל אל ה', וממילא הכל רוחני, וגם הגשמיות נכללת, ואין שום מציאות של נפרדים, ואפשר לבקש על הכל כי הכל בכלל היחוד.

ח"ו לישות וגאווה, אלא עם האור, יכניע עצמו בקבלת עול, ובתפילה ותחנונים לה' שיקרב אותו באמת בשלימות, וזו היא עבודת הנסירה של יום ב' (וגם ביום א' ברחל).

ולבן ידוע שביום א' מתפללים על רוחניות, וביום ב' גם על הגשמיות^{סו}. כי באחור אין מקום לגשמיות, רק קבלת עול ויגיעה להשיג את ה', 'צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה ועייף בלי מים'.
אמנם ב'פנים' יש מקום לכלים,

סו. ענין התפילה והבקשה על צרכי האדם, הוא נושא ידוע, ונכתוב בקצרה, הנה הזוהר כותב שלא להתפלל על צרכיו רק על השכינה הק', שלא נהיה ככלבים הצועקים הב הב. ופנימיות העניין שביום ההמלכה צריך לחשוב רק מהמלך ולא לשים לב לעצמו כלל, ובפרט אם חטא.

אמנם כבר כתבו האחרונים, שאם מבקש צרכיו, אבל אומר ומכווין שזה בשביל שיהיה לו כלים לעבוד את המלך, זה כן מתאים לבקש ביום ההמלכה, כי בעצם הוא כביכול דואג למלך שיוכלו עבדיו לעובדו.

וביותר עומק צריך לכוון בבקשתו על השכינה, שמבקש שלא יחסר לישראל בשבילה, כי חסרון לישראל הוא חסרון לשכינה, כי היא אמנו ורוצה בטוב בניה, ומצטערת בצערם, גם יש בחסרון לישראל פגם בכבוד השכינה, שכאילו אין לה מה לתת.

אבל בזה צריך לא להיות שקרן, והסימן אם מבקש לעצמו ורק אומר שזה בשביל השכינה או שבאמת אכפת לו מהשכינה הקדושה, הסימן הוא אם אכפת לו שכל יהודי יהיה לו, ולא דואג רק לעצמו, זה סימן שאכפת לו כבוד שמים.

פרק ז' - ביאור החילוק בין סדרות התקיעה ובין התפילות

הכוונה לחג"ת, כי הם מבטאים את הפנימיות החוצה בהנהגת המידות, אבל הם נקראים פנימיות כי אינם מעשים אלא משהו רוחני, 'הרגשה'. ופנימיות דחיצוניות היינו נה"י, כי הם המידות שמנהיגות ומוציאות לפועל את פעולות האדם, (ומלכות היא חיצוניות דחיצוניות).

וא"כ העבודה היא שבתחילה, בסדרה הראשונה, יש להעיר את הנה"י, שהם המידות בפועל, לקבל עומ"ש ולהשתוקק לאור פני ה' בהנהגה מעשית, ולאחמ"כ בלב ולאחמ"כ במוחין.

והנה נתבאר לעיל העבודה של סדר התקיעות, איך שצריך להרגיש צעקה להשי"ת שרצונו ב'אור פניך', וכל המהלך של עליית המ"ן והורדת השפע, וכניסתו לתוך המוחין ואח"כ למידות, וכ"ז נעשה ג"פ בתקיעות

יש לבאר - מהו החילוק בין ב' הימים? ומהו החילוק בין התפילות? ומהו החילוק בין סדרות התקיעות? כי לכאן הכל חוזר על עצמו שוב ושוב.

א. החילוק בין הסדרות של התקיעות

בסידור הק' מתבאר, שסדרה הא' (שבתקיעות דמעומד היא 'מלכות'), העבודה היא בפנימיות דחיצוניות, ובסדרה הב' (במעומד זכרונות), העבודה בחיצוניות דפנימיות, ובסדרה השלישית (במעומד שופרות), העבודה בפנימיות דפנימיות.

וביאורם בדרך עבודה הוא, שפנימיות דפנימיות הכוונה לחב"ד, כי הם עומק ופנימיות הכל. חיצוניות דפנימיות

ומשם הגר"א והחזו"א כתבו שכן לבקש, כי זה הזמן שנקבע הכל, והביאור בסברתם, שבקשת הצרכים הוא חלק מההכתרה, להראות שהכל ביד המלך, ויש בזה כמה דרכים, וכל לבבות דורש ה', והעיקר שלא יבקש את צרכיו ברגל גסה בלי לשים ליבו לכבוד שמים.

פרק ז' - ביאור החילוק בין סדרות התקיעה ובין התפילות מא

ובסדרה ב', הצעקה וההחלטה והרצון להשאר דבוקים במלך, היא על עניני החג"ת, על הרגשות הלב, שכללותם הם אהבה יראה ודבקות, לצעוק על שלא זכינו לשלמותם, ושרצוננו שלא נאהב שום דבר מעניני העולם אלא רק את השי"ת.

ובמו"ב בסדרה ג', ההחלטה היא שרצוננו במלכנו, לחיות במוחין ברורים שהכל אלקות ואין עוד מלבדו^{טז}.

דמיושב, וכן ג"פ במעומד, אחד במלכויות ואחד בזכרונות ואחד בשופרות.

והחילוק בין סדרה לסדרה הוא בהרגשה הפנימית.

כי בסדרה א' העבודה היא בנה"י, וממילא הצעקה וההחלטה להשאר דבוקים בה', היא על עניני הנה"י, על המעשים בפועל, לצעוק על כמה שאנו רחוקים בהם מה', וכמה שאנו רוצים שהם יאירו באור פני מלך לעשות לו נח"ר.

טז. וא"ת למה מקדימים את הנה"י, הרי לכאור' היה לנו להקדים את החב"ד, כי הלא כך היא המידה תמיד שנכנסים המוחין בחב"ד ומשם לחג"ת ומשם לנה"י, (וכמו שמצינו אצלנו בסדר התקיעות כמ"ש במאמרים דלעיל).

והביאור הוא, ע"פ היסוד, שבכלים מתחילים מלמטה למעלה ובאורות מלמעלה למטה, והיינו, כאשר נכנס אור, הוא נכנס לחב"ד ומשם לחג"ת ומשם לנה"י ולמלכות, אמנם כאשר בונים כלים, אזי מתחילים מלמטה, כי קודם הכלי קטן ואח"כ גדל, ומשל לזה, מהאדם, שבתחילה הוא עובר שהוא בחי' נה"י, ואח"כ יונק שהוא חג"ת, ואח"כ גדול שהוא חב"ד.

(ובאמת בכל שלב ושלב, האור נכנס מהחב"ד הפרטיים של אותו שלב, לחג"ת שלו ואח"כ לנה"י שלו הפרטיים, כי גם לקטן יש מוח לפי ערכו, אבל בכללות, דהיינו ביחס לגדול, כלי הקטן נחשבים לחג"ת בלבד).

ותמיד בזמן הבניה מתחילים מהנה"י, וא"א להקדים לבנות את המוחין, את החב"ד (דכללות), קודם לנה"י, כי אז יהיה 'חכמתו מרובה ממעשיו', אלא צריך האדם תחילה להרגיל עצמו להנהגות הנכונות ולהתגבר על הטבעים הרעים וכו', ורק אח"כ יוכל להתעלות להשגות אלקות גבוהות יותר.

ולכן בסדרה ראשונה מתקנים את המעשים, ועובדים בנה"י, ואח"כ בסדרה השניה עושים שוב את כל המהלך, אבל אז עובדים בחג"ת, ואז יש לאדם כלים לקלוט מוחין מתוקנים וגדולים יותר, שזה העבודה בסדרה השלישית.

ב. החילוק בין התפילות

ונבאר בס"ד בקצרה את החילוק בין התפילות. בשחרית העבודה היא בכלים הפנימיים, במנחה באמצעים, ובמעריב בחיצוניים. וענינם הוא ענין חב"ד חג"ת נה"י שנתבאר לעיל.

וההבדל בין שחרית למוסף, ששחרית במוח הבינה, ואילו במוסף עולים למוח החכמה. וענינם שבינה היא ענין ההשתוקקות

ועבודת הנבוא, (ולכן בשחרית מכוונים כוונות רי"ו, שהם גבורות, שהם כוח התחתון לפעול, וכוונותנו למתקם, שיחיה בביטול והכרה שהכל מה'), ואילו חכמה ענינה ביטול לבורא.

וההבדל בין תפילות לחש לתפילות החזרה היא, שהלחש פועל בנר"ן, ואילו החזרה בחיה יחידה. וענינם, שנר"ן היא העבודה הבסיסית של קבלת דרך העבודה של

אמנם למותר לציין ולהזהיר מעצת היצר בזה, שמטעה את האדם שיאמר, 'עד שאין הנה"י והמעשים שלי מתוקנים לגמרי לא אעסוק כלל במוחין והשגת אלקות', כי זה טעות גדולה, כי המוחין הם המסייעים לאדם לתקן את עצמו, ואין יוכל לתקן בלי השגה במציאות השי"ת.

אלא הדרך הנכונה היא, להתפלל ולעמול להשיג מוחין, אבל יתאים את הנה"י למוחין, דהיינו שיעבוד מב' הצדדים, וכאשר רוצה לזכות לאיזה מוח, ודרך משל, כשרוצה להתחיל לשמוע שיעור אצל צדיק, שירומם לו את המוחין וההשגות, אזי יש לו לפעול תחילה בנה"י, לקדש את מעשיו לפי ענינו, ולהתעלות בחג"ת, אהבה ויראה ודבקות, ואז תיקון ושיפור והגדלת המעשים והמידות שהם הנה"י והחג"ת, יהיו כלי להשגה שרוצה להכניס במוחו, ויוכל לקבל את אורות האמת של מציאות ויחוד ה'.

וכאשר מקבל את המוחין צריך לפעול לצד השני, וכל מוח שזוכה לו, מיד יתרגם אותו ל'למעשה', איך לרומם ע"פ המוחין, את המידות שלו שהם החג"ת, ואת מעשיו שהם הנה"י, ואז ילך בטח, והאור ירד כדרכו מחב"ד לחג"ת נה"י ויתקנם.

וכל מה שהזהרנו, שלא יהיה 'חכמתו מרובה ממעשיו', זה כאשר הוא פועל רק להגדיל את המוחין והידיעות שלו, ולא פועל כלל להגדיל קודם את הכלי, וגם לא פועל שישפיעו המוחין במעשיו ובמידותיו.

יש להוסיף, שבדברים האלו הכל פועל 'לפי ערך', ולא יצפה מעצמו להכין כלי שלם, ורק אז להשיג מוחין, אלא בד בבד, כל השגה יכין לה תוספת מסוימת של כלי, ואז יבנה באופן מאוזן ונכון ויצליח בעז"ה.

וזה יסוד גדול מאוד בעבודת השי"ת.

ומבין שהוא אינו אלא בריה קטנה ואינו מרגיש שום ישות. ואח"כ יש את מדרגות ח"י, שהם עליה לביטול גמור, ובעצם הם יציאה ממציאיות הבריאה התחתונה, ועליה למציאות האמת שאין עוד מלבדו. ואכמ"ל ואי"ה יתבאר במ"א.

הנברא את בוראו בכמה מדרגות, נפש היא קבלת עול במעשים, רוח הוא ענין המידות וההרגשות שיהיה 'לב' בעבודה, ונשמה הוא הינה שהיא התכוננות במציאות הבורא, והרגשת אהבה שנובעת משכל והבנה, ואז מגיע לביטול הישות

פרק ח' - ביאור עבודת רחל ולאה

המוחין, דהיינו שאינו מרגיש כ"כ מתיקות וחשק, אלא עובד מתוך קבלת עול, מתוך אמונה, ועם כוח התפילה, 'עיני לאה רכות', ובלי שום 'יש' אפי' לא 'יש' דקדושה, וזה בחי' של דוד המלך.

'ורחל הייתה יפת תואר ויפת מראה', שהעבודה בבחי' רחל היא, עם מוחין מאירים, והשגות, והצלחה, והרגשת נעימות ואור קירבת ה', ובדרך זו מצד אחד צריך שמירה גדולה מגאוה, ומצד שני בדרך זו יש יותר כבוד שמים.

והנה תמיד העבודה מתחילה בבחי' לאה, ולכן הנסירה מתחילה בה, כי תמיד צריך להתחיל מתוך קבלת עול ואמונה, בלי שום הרגשה

הנה בכוונות התפילה, בתיבת באהבה, נכנסים המוחין לנוק', וזה מתחלק לשנים, החלק העליון של המוחין נכנסים ללאה, והחלק הנותר נכנס לרחל, ואח"כ משאירים בלאה את הארת אלו הגבורות שקיבלה, והיא נותנת את עצמותן לרחל, והיא עצמה בכל ספירותיה ננסרת מיד מז"א, ואילו רחל ננסרת לאט לאט במשך עשרת ימי התשובה.

ויש כאן מקום לבאר מעט את ענינם, אף שהיא סוגיא רחבה ואינו המקום להאריך בזה, ואי"ה נאריך במאמר בפנ"ע.

הנה כללות ענינה של לאה היא, העבודה בלי אור וחיות

ענין ועבודת הנסירה, ויתחזק על משמרתו בדביקות פנימית, וידע ויזכור וירגיש, שה' אתנו תמיד, אף בזמן שלא מרגישים אותו, ואפי' בזמן נסירה הוא אתנו, לכן יחזק מחשבתו ועמוד על משמרתו, במעשה, ובמחשבה, בדביקות פנימית שאינה מורגשת לאף אחד, רק בפנימי פנימיות הלב, וזה ייתן לו כוח לעשות כך בכל השנה, כאשר יבוא ניסיון של חושך וקטנות, להתאמץ בלאה ביגיעה ותפילה וקבלת עול ואמונה.

ובנסירת רחל, שהוא הזמן שמאיר לו, צריך להגביר את עבודת הביטול, שלא יתגאה, וכמוכן גם בזה, ובפרט בנסירה, צריך לשעבד הכוחות לה', ודווקא מתוך שמרגיש טוב ומאיר לו, יקבל על עצמו עול מלכות שמים בשלימות, ויתחנן לה' שלא יבוא ח"ו לישות וגאווה, אלא עם האור, יכניע עצמו בקבלת עול, ובתפילה ותחנונים לה' שיקרב אותו באמת בשלימות, וזו היא עבודת נסירת רחל^ט.

עצמית ושום חשבון^ס, וזה עבודתנו בנסירה, בכוח הגבורות שמקבלת הנוק', לקבל עול מלכות שמים אפי' בלא הרגשות והצלחות דקדושה, כי זו דרך שבאה בקושי בלי גילוי מתיקות העבודה ואור ה', וזו דרך הבינה שדרכה הוא יגיעה והשתוקקות (וגם שמחה, אלא שהשמחה מוסתרת בפנים, כי כשאדם יגע יש לו קושי, אבל בתכלית העניין יש לו שמחה וסיפוק).

ואח"כ מגיעים המוחין לרחל, ואז העבודה מאירה, ויש ישות דקדושה, כי הכל הוא באור ועם השגה.

והכן למעשה, שבנסירת לאה, יש להשקיע בעיקר בעניין של קבלת עול, (ובאמת לפעמים אדם מרגיש, שאחרי שהתכוון כ"כ הרבה וכו', הנה הגיע ר"ה ולפעמים ליבו אטום לגמרי, לא ישבר מזה אלא ידע שעכשיו ה' רוצה ממנו עבודת לאה), עבודה מתוך החושך לגלות נאמנות על אף הקושי, שזה שורש

סח. ובכלל זה עבודת ההתבודדות שהיא מהדברים היסודיים בעבודתו של איש ישראל והיא מהדברים שראוי לתת עליהם את הדעת בעבודת ימי התשובה.

סט. ויש הבחנה, שיום א' הוא בעיקר שייך לנסירת לאה, ויום ב' לנסירת רחל, ואף

ולכן נסירת לאה היא ברגע אחד, ונסירת רחל במשך י' יום, שבכל יום עובדים בספירה אחרת, כי העבודה של נסירת לאה היא החלטה כוללת, של הכרת שפלות הנברא, וקבלת עול בכל מצב שהוא, ומספיק לזה פעם אחת שכוללת הכל".

אבל ברחל, העבודה בכל ספירה וספירה בפנ"ע, להרגיש את האמת שהכל מהשי"ת, ולהכיר בגדלות הבורא, וכל מידה וספירה יש לה נטיות משל עצמה, וצריך לעבוד בהם בנפרד לשרש את הישות שבהם. כי עבודת סילוק הישות הוא עבודה רחבה עם הרבה פרטים ומדרגות.

פרק ט' - ביאור פנימיות כוונות הרי"ו

נבאר בקצרה בס"ד, את פנימיות כוונות הרי"ו, שמכוונים בשחרית דר"ה, בתיבות ברוך אתה הוי"ה.

והנה כללות פשט הענין הוא - שיש כאן כמה פעמים רי"ו, והם מתראים בתיבות 'ברוך אתה הוי"ה', בכמה מיני ציורים, וענינם הוא המשכת כוח מאו"א לנוק', כדי לבנותה ולהעלותה.

ופנימיות כוונות הרי"ו, יכולים לכוון גם מי שאינו בקי בפרטי הרי"ו, ודי שידע שבתיבות אלו יש כוונות אלו, שהנה הרי"ו ענינם גבורות ודין, (רי"ו בגימ' גבורה), אבל הם דינים ממותקים, (כי רי"ו מורכב מג' ע"ב שהוא גימ' חסד).

והיינו, להרגיש שיש דין ויש מורא, אבל באופן ממותק, שתכלית

שיש בשתיים את שתיים, מ"מ העיקר ביום א' היא לאה, ולכן נקרא דינא קשיא, ואילו ביום ב' העיקר הוא רחל והוא דינא רפיא. ועיין במאמר עבודת יום ב' דר"ה, ותבין איך שהכל עולה בקנה אחד, (אף ששם לא הזכרנו מזה כדי שלא לבלבל).

ע. ולכן גם היא נותנת את האורות לרחל ומסתפקת רק בהארה שנשאת מהם כי עבודתה היא אפי' בלא אור. והבן.

כולם ושורש העונשים והדינים כולם.

ולבן צריך למתק את הגבורות, וענין גבורות ממותקות הוא, לזכור כל הזמן שכל כוחותי הם מהשי"ת, וזה טמון בתוך רי"ו שהוא גימ' גבורה יש בתוכו ג' ע"ב שהם ג"פ חסד וחסד מורה על השפע העליון וא"כ הכוונה היא שיזכור האדם שכל כוחותיו הם מהעליון וממילא לא יפול לישות ויהיו הגבורות ממותקות ופועלות באופן הנכון, שהאדם יפעל ככל יכלתו אבל יזכור כל הזמן שהכל מהשי"ת.

וזה שורש הכוונה שצריך לכוון ברי"ו, למתק את הגבורות, לזכור כל הזמן שכל כוחותי, וגם כל תשוקותי, הכל רק מכוחו של השי"ת, ולהתבטל אליו בתוך העשיה והפעולות וההשתוקקות, ולא להרגיש ח"ו בכלום איזו הרגשת עצמיות.

הדין לא להפחיד ולהחליש ולהעניש, אלא להגביר את היראת שמים אצל היהודי, ולחזק את עוצמת הקבלת עול, ולשבר את היצר שמכניס רפיון ועצלות ואומר שהקב"ה ותרן, אלא צריך לדעת את האמת שאף שהקב"ה אוהב אותנו, ואדרבה בגלל שהוא אוהב אותנו, אזי יש באמת דין ומשפט, 'מלך במשפט יעמיד ארץ', אבל אין זה תכלית לעצמו, אלא אמצעי, שנוכל להשיג את היראה שהיא שורש ויסוד לעבודה.

ובאופן יותר עמוק יש לבאר, כי הנה פנימיות ענין הגבורות בכל מקום, הוא הכוח הניתן לתחתונים לפעול ולהשתוקק ע"א, אמנם כוח זה יש בו סכנה, שח"ו האדם עלול לשכוח את בוראו שנותן לו את הכוח, ולחשוב שהוא פועל מכוח עצמו, שטעול זו היא שורש העוונות

עא. עצמות ענין הגבורה הוא כוח ההגבלה, ותכלית ענין ההגבלה הוא כדי לתת מקום ומציאות לעבודת התחתונים, כי באמת הכל הוא כוח הא"ס, אלא שצמצם עצמו, ויצר מציאות שבה מתגלה כוחו באופן מצומצם ומוגבל, וע"כ בפן הזה יש מקום לפעולות התחתונים, נמצא שבתכלית, ענין הגבורות הוא כוח התחתונים לפעול.

פרק י' - סיכום הכוונות בדרך קצרה

נבאר אי"ה את עיקרי הכוונות ע"ב. צד ימין חונה על ראש ז"א, וצד שמאל נכנס בנוק'.

והנה בנוק' זה מתחלק כך -
הספירות העליונות מכתר
ועד שליש ת"ת, נכנסים ללאה,
ומשני שליש תחתונים של ת"ת עד
מלכות, נכנסים לרחל.

ובזה נבנית הנוק' בב' בחינותיה,
לאה ורחל.

לאחמ"כ, בתיבת זכרנו, מכוונים,
שלאה משאירה לעצמה
את הארת הגבורות שהיא קיבלה,
וננסרת מז"א ע"ה. ואת (המוחין
ו)הגבורות עצמם היא נותנת לרחל,
והם נכנסים לכתר של רחל, ואז ננסר
הכתר של רחל מז"א ע"ה.

בתיבת באהבה, תחילה יכוון
מסירות נפש ובירור
רפ"ח, (וענינם נתבאר בס"ד
בארוכה, עם ביאור בדרך עבודה,
בביאורנו על מטבע ברכה, קחנו
משם).

ואז מסתלקים ויוצאים מז"א כל
המוחין שלו, והוא נכנס
לדורמיטא, והמוחין שיצאו ממנו
מתחלקים לב' 'צלמים', האחד של
צד ימין, הנקרא חכמות וחסדים עם
כלי אבא ע"ה, והשני הוא כללות צד
שמאל, ונקרא בינות וגבורות עם כלי
אמא ע"ה.

עב. הביאור הוא לפי הנדפס בסידור 'רחובות הנהר'.

עג. בציור מתראה צלם שלם, דהיינו צלם פרטי, אבל ביחס למוחין של אמא, אזי אין
זה אלא צד ימין.

עד. וציורם אה"ה עם הוי"ה. ותחתיהם מצויר ריבוע הוי"ה שהם גבורות שהם עיקר
הנסירה.

עה. כי הנוק' עומדת דבוקה בו באחור, וכאשר היא מקבלת מוחין אזי אינה צריכה
להיות דבוקה בו וננסרת ממנו, ותכלית הנסירה שיוכלו לחזור פב"פ.

עו. כי יש לה בכתר אורות מאמא (אורות צד שמאל כזכור), ואינה מקבלת אור מז"א

בתשר"ת בתקיעה א' מעוררים את המוחין שמונחים על גבי ז"א, ואז מוציאים את המוחין שבתוך הנוק' כולל את הגבורות שקיבלה מלאה, ומניחים גם אותם על ראש ז"א, ומצרפים שם גם את בירווי הרפ"ח שבררנו בתיבת 'באהבה'.

ואז את הכל, מעלים למ"ן לאו"א, ומשם לא"א, ומשם לע"י, עד ע"ב ס"ג דא"ק, ומזווגים את ע"ב ס"ג דא"ק, ומגיע שפע חדש, והוא יורד לע"י, ומשם לא"א ולאו"א עד שהוא בא ומונח על ראש ז"א. (כ"ז נתבאר היטב בס"ד בביאור על מטבע ברכה עיי"ש).

והנה מה שירד על ראש ז"א הוא, צד ימין וצד שמאל שעלו, שהם בחי' אחור, ועכשיו הם ירדו ממותקים, ויחד איתם ירדו ב' צלמים של צד ימין וצד שמאל של השפע החדש, שהוא בחי' 'פנים', (שהוא בעצם תכלית השופר,

אמנם, תהליך ירידת האורות לכתר של רחל, נחלק לי"א חלקים, ובכל תיבה מתיבות 'זכרנו לחיים', ננסרת ספירה אחת מי"א הספירות הפרטיות של הכתר, והם, כתר דכתר בתיבת 'זכרנו', וחכמה דכתר בתיבת 'לחיים', ובינה דכתר בתיבת 'מלך', ודעת דכתר בתיבת 'חפץ', וכן כולם.

וזה מתראה בציור השמות הק', שבכל תיבה השמות מתמעטים, כי חלק מהאור שלהם נשאר בספירה הקודמת, ורק השארית עובר לספירות הבאות, וכך זה מתמעט והולך עד מלכות דכתר ע"י.

ועכשיו אנו נמצאים במצב של נסירה, ומתחילה עבודת השופר ע"י, שהיא להמשיך את אור הפנים, ולהעמיד את זו"ן פנים בפנים, כיוון שכבר ננסרה הנוק', ואינה מחוברת עימו באחור. וסדר העבודה כך הוא.

ישירות, ודבר זה שהוא ישן והיא מקבלת אור מאמא גורם לה להתנסר ממנו. עז. בנוסף, מכוונים בכל תיבה מתיבות 'זכרנו' את ההארה והנסירה מז"א, וזו הכוונה נקראת 'מפרק לספירה'. וזה מלבד 'מספירה לספירה', שזה מה שהתבאר בפנים. עה. ובתפילות שאין שופר, שהם מנחה ומערב, מכוונים את כל כוונות השופר בשמו"ע, מיד בסיום הנסירה, דהיינו מיד בסיום זכרנו לחיים.

ואח"כ תש"ת, בתקיעה א' נכנס קו ימין ונמשך לכלי החסד, בשברים קו שמאל נמשך לכלי הגבורה, ובתקיעה שניה קו אמצע לכלי דת"י.

ובתר"ת, בתקיעה נכנס אור נצח לכלי הנצח דז"א, ומשם לחכמה דנוק'. בתרועה נכנס הוד דז"א לכלי שלו ומשם לבינה דנוק'. ובתקיעה אחרונה נכנס יסוד דז"א לכלי שלו ומשם לדעת דנוק'.

ועתה נכנסים לנוק' הגבורות שקיבלה מלאה, ועלו למ"ן, הם חוזרים ממותקים, ונכנסים בה, וגם נכנסים גבורות כאלו מבחי' החדשה, בחי' הפנים, ואז נעשית נסירה לכתר דנוק' דבחי' הפנים.

כ"ז הוא סדר עבודת יום א' דר"ה, ובכללות כן הוא בסדר יום ב', רק ששם יש כפילות, וכמה שינויים, כי ביום ב' פועלים גם בחיצוניות של הכתר, וגם בפנים של הפנימיות, וגם בספירת החכמה.

שהמטרה להביא את אור הפנים, שאחר הנסירה יעמדו זו"ן פב"פ), ונמצא שמונח על ז"א ד' צלמים.

ועתה בשברים נכנסים קו שמאל, בג"ה, של אותם ב' הצלמים ימין ושמאל שעלו, (שהם אחורי), והם נכנסים לתוך כלי קו שמאל של ז"א, ועימם נכנסים גם צד שמאל, של קו האמצע, (גבורות דדת"י).

ואחר שנכנסו כל אלו לז"א, נמשכים לנוק' מה ששייך אליה, ונכנס בה צד שמאל, לכלי בינה שלה, ומה ששייך קו האמצע לכלי הדעת שלה.

ועתה בתרועה מוציאים את צד שמאל של קו האמצע, שנכנסו לתוך כלי בג"ה דז"א, כי זה אינו מקומם, וחוזרים לעמוד על רישא דז"א.

ובתקיעה אחרונה נכנסים כל המוחין של שמונחים על ראש ז"א, לתוך חב"ד דז"א, כ"א למקומו, דהיינו קו ימין לחכמה וכו'.

יום הכיפורים

וביאור ענינם הוא, שהם כללות הכוח הניתן לתחתונים לעבוד את השי"ת, ועיקר העבודה היא ההשתוקקות וההתלהבות להשי"ת, שהם שורש לכל עבודת התחתון לעשות נח"ר לבורא.

ב. ענין נקודה החמישית

והנה המעיין בכוונות של יום הכיפורים עולה לו שאלה יסודית, כי לפום ריהטא נראה שבשבעות ובשמיני עצרת, מעלת ההמשכות שבהם יותר גבוהה, מאלו שביום הכיפורים, ומהו א"כ יחודיותו של יוה"כ.

והביאור, ע"פ מה שמתבאר בכוונות, שבתפילות יוה"כ אנו פועלים בנוק' הכללית שהיא ה'נקודה החמישית' ע"כ, ובזה טמונה מעלת יחודיות היום הקדוש.

א. נקודת עבודת יוה"כ היא ההשתוקקות

נקודת העבודה של יוה"כ היא, השתוקקות עצומה לבורא ית', והיא היא עבודת התשובה, שענינה לשוב אל ה'.

ואמנם נכלל בזה החרטה והכפרה על העבירות, כי אין לבוא אל המלך בלבוש מלוכלך, והכפרה היא רק 'היכי תימצי' לזכות לקרבת אלקים, אבל מהות היום הוא ההשתוקקות לקרבת אלקים, 'לפני ה' תטהרו'. וכמבואר בכוונות שההמשכה היא מבינה דא"ק, ונודע שבינה ענינה השתוקקות בעמל ויגיעה והתלהבות.

והם ענין ה' העיוניים וה' התפילות, שהם כנגד ה"ג מנצפ"ך שנותנת אמא לנוק', והם הקישוטים שבכוחם עולה לזיווג בנעילה.

עט. עד מנחה, אנו פועלים בנקודה החמישית, ובמנחה ונעילה מעלים את הנקודה הרביעית, ובקדושה דנעילה נעשה זיווג, בין הנקודה הרביעית לחמישית, (אמנם אינו זיווג גמור, אלא זיווג דכלי ורוחא שבחיק או"א)

ביוה"כ, וכן במצוות עונה, העבודה והייחוד היא בנקודה החמישית, והוא יחוד שלם.

בי ביוה"כ, מתעלים ישראל לדרגה עצומה, שבה הם משיגים כ"כ את מציאות וייחוד השי"ת, [ומכוח זה מתלהטים בהשתוקקות ויגיעה עצומה אליו ית'], ויכולים לכלול את הנקודה החמישית, ולעשות זיווג, דהיינו להצליח לכלול גם את כל העולם בייחוד, ולא להרגיש שהם ישות נפרדת, אלא הכל הכל הוא אלקות, ובאופן פרטי, להצליח שגם הגוף עצמו יזדכך וירצה אלקות.

בך שיוצא שזיווג דיוה"כ, בבחי' עוצמת השפעתו, הוא הגבוה ביותר, כי הוא מגיע עד המקום הכי נפרד, שזה בחי' הנוק' הכי רחבה, ובענין שהוא פועל, (מוחין די שסו"ת), הוא פועל הכי עמוק.

ואילו בשמ"ע ובשבעות, אזי מבחי' מהות הזיווג הוא יותר גבוה, כי הוא זיווג גמור, אבל מבחי' עוצמת ההתפשטות הוא פחות מיוה"כ, ואינו פועל אלא בנוק' דנקודה הרביעית.

ובזה מתבאר טעם, מדוע יוה"כ נשמר אצל גם אצל הרחוקים

וביאור העניין הוא, שהכלל הוא, שככל שהמוחין יותר גדולים, והאדם משיג יותר את יחוד ה', אזי יכול לכלול בחינות יותר רחוקות של נוק', [שענין הנקו' בכללות היא, הנהגת הנפרדים, הנבראים], והיינו, שהוא יכול לכלול בייחוד יותר דברים שהם לכאו' נפרדים.

ולמשל, ברור שיותר קל לאדם, לשבת בדד ולחיות את הייחוד, מאשר כאשר הוא עם אנשים, כי אז העבודה גדולה יותר, וצריך להתעצם במוחין יותר ויותר, כדי להצליח לכלול גם אותם בתוך הייחוד, דהיינו שלא ירגיש שהם משהו חיצוני, ולא יפריע העסק אתם להרגשת הדבקות והשגת הייחוד.

ובדרך עבודת הנפש, הנקודה החמישית מרמזת על הגוף, שהיא בחי' הנוק' שבתוך האדם עצמו, שתמיד אין בכוח היחוד להשפיע עליה לגמרי, אבל ביוה"כ יש עליה וזיכך לגוף עצמו.

והנה תמיד אין אנו פועלים בנקודה החמישית, והיא נתקנת רק ע"י הנשים אבל האנשים, בד"כ, אינם פועלים בנקודה החמישית, ורק

הפנימית, האמיתית, בבהירות עצומה, ומרגיש ומשיג ש'אין עוד מלבדו', ושכל המציאות התחתונה היא רק כלי לאור העליון, ואין לה שום מציאות עצמית.

וצריך שמרוב כוח השגת והרגשת האמת הרוחנית, ירגיש איך מתבטלת המציאות הגשמית, דהיינו, שלא ירגיש אותה כדבר שיש לו עצמיות, אלא תהיה טפלה ובטלה בהרגשתו, כי כל כולה רק כלי לאור העליון^{פא}, בלי שום כוח עצמי, וירגיש בכל השגתו והרגשתו שאין עוד מלבדו, ה' אלהינו ה' אחד^{פב}.

וזהו ענין החותם שבנעילה, שהוא חותם היסוד, ויסוד ענינו

מאוד, וכנודע, שכל שהוא מזרע ישראל, ואיזה בחי' של נשמה קדושה שוכנת בו, מרגיש הוא את קדושת היום, ומתעורר חלפי ענינו להתקרב להשי"ת.

והטעם הוא, כי כוח התפשטות השפעתו, היא החזקה ביותר, ומגיע עד בחי' הנוק' הנפרדים הרחוקים ביותר, ומעורר בהם את ידיעת היחוד, שמלכותו בכל משלה^{פג}.

ג. מעלת נעילה וסוד החותם

בנעילה, מתגלית היחידה שבנפש, דהיינו שיהודי זוכה להשיג בשלימות, לפי ערכו, את מציאות ה', ומאיר לו המציאות

פ. אמנם אינו זיווג גמור, אלא הוא בבחי' זיווג 'חיק'. והטעם כיוון שזו מדרגתו רק ביה"כ, ולא בכל השנה, זה נחשב כזיווג חיק, שענינו, שבזמן שאין ז'ו"ן יכולים להזדווג בכוח עצמם, הם עולים למקום או"א, ושם בחסות ובכוח או"א הם מזדווגים.

וזיווג אמתי יהיה בשמ"ע, והזווג השלם לכלול את כל בחי' הנוק', דהיינו את כל הנבראים בכל בחינותיהם, בשלימות, זה יהיה בבאיאת המשיח, שהוא יהיה לו יחידה דכללות, ויוכל להכניס הכל ביחוד ה'.

פא. וזה סוד מה שאומרים ברוך שם כבוד מלכותו בקול, כי מתגלה ביום הקדושה הזה בגילוי, איך כל הבריאה התחתונה שהיא בחינת מלכות, מאוחדת עם הוי"ה.

פב. וזהו ה'הוי"ה הוא האלהי"ם' שאומרים שבע פעמים בנעילה, כי שם אלהי"ם מורה על מציאות התחתונים, ועכשיו היהודי משיג ומרגיש איך הכל מאוחד עם הבורא, עם שם הוי"ה שמורה שהשי"ת הוא כל המציאות וכל ההוי"ה.

ואומרים את זה שבע פעמים לכלול בשם הוי"ה את כל חלקי הבריאה, שהם ו' צוות והנקודה האמצעית, כנודע.

גשמי, נראה ונתענג רק בניצוץ האלקי שבֹּפֶה, ולהבין ולהרגיש שרק האלקות זה אמת.

כי האדם בטבעו נמשך לתענוג, אבל צריך שיהיו כל תענוגיו רק תענוגים דקדושה, לזכות להרגיש את מתיקות השי"ת בכל דבר, ולהתענג רק עליו, לחיות עם השי"ת בכל דבר וכל הזמן, ועל זה עיקר הדין ביום הכיפורים.

ולבן החותם הוא דווקא בנעילה, בזמן שתש כוח האדם, שאז הוא עולה למדרגה כזו, שאינו מבקש שום תכלית לעצמו, אלא חותם את עצמו וסוגר את עצמו מכל החיצוניות, ומבטל את עצמו לגמרי להשי"ת בדבקות עצם^{פג}, להרגיש רק את הפנימיות.

התקשרות בתענוג, והעבודה בחותם הזה היא, להכנס לתענוג הפשוט והיסודי, להתקשר ולהתענג בעצם מציאותו יתברך, בלי שום עצמיות וישות, אלא רק דבקות בעצמות אלקות, מרוב שמשיג שאין עוד מלבדו^{פז}, ולבטל את הישות, כולל את כל התשוקות לתענוג ולהצלחות, ואפי' הצלחות רוחניות.

ובדי לזכות חתימה צריך לקבל על עצמו את העבודה המעשית השייכת ליסוד, שהיא שמירת הקדושה, ששורש ענינה הוא להשתוקק רק לקדושה^{פז}, שרצונו והנאותו יהיו רק בהשי"ת, בלי שום שייכות ואחיזה לקלי' ח"ו, שנרצה שלא יהיה לנו שום תענוג מלבד התענוג באלקות, ובכל דבר

פג. וזהו ענין התקיעה אחרונה שתוקעים בסוף היום, שהיא גבוהה מהכל, תקיעה פשוטה, להגיע לאחד הפשוט.

פד. ולכן התפילות הם העיקר בעבודת היום, כי תפילה ענינה תשוקה להשי"ת, ובכוונות, מכוונים בחותם, ב'זכרנו', ג' אה"ה שהם קס"א קנ"א קמ"ג, שהם כללות ענין ההשתוקקות, שזה החותם שעל היסוד, דהיינו לכוון, שמקבל על עצמו שההשתוקקות שלו יהיו רק להתענג על השי"ת.

פה. היצר שכנגד הקדושה נקרא נחש, ועל זה אמרו חז"ל 'נחש כרוך על עקבו לא יפסיק', כי הדרך הישרה להתמודד עם התאוות, היא, להתעלם מהם, ולהכנס לתענוגים דקדושה, וממילא יתבטלו התענוגים דקלי'.

פו. והוא הוא סוד הזיווג הנעשה בקדושת נעילה, כשאומרים 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד'. ועצם המהלך בכוונת הזיווג התבאר בס"ד במאמר על שמיני עצרת.

והנקודה הזו, היא שורש מחילת העוונות, כי על ידי שמבטלים את כל התענוגים וההשתוקקות של ה'ישות', לאחד הפשוט, וחותמים עצמנו בחותם מול כל התענוגים, ומחליטים שמעתה יהיה לנו רק את השי"ת, וההשתוקקות והתענוג יהיו רק בו ית', ממילא מתבטלים ונעלמים כל העוונות וההסתרות, שכולם נובעים מה'ישות'.

סוכות

פרק א' - פנימיות עבודת האושפיזין

הנענועים), כל יום בספירה השייכת לו, ועל ידי התבוננות, ועבודה המעשית, יזכה להרגיש את אלו הענינים.

וכל אחד יכול לזכות לקנינים גדולים בזה, בכוח הימים הקדושים, ובכוח הסוכה וד' המינים, ובכוח הצדיקים האושפיזין שהם מרכבה לאלו הענינים, והם רוצים לסייע לכל אחד מישראל, יהיה מי שיהיה, לסייע לו לזכות ולהתעלות, וגם אם לא מרגיש ממש, ידע ויאמין שמקבל שפע עליון.

עבודת כל יום ויום

והנה ביום הראשון, צריך להכנס לעבודה וההרגשה של מידת החסד¹⁹, שענינה אהבה, אהבת

כל אחד מקבל מהאושפיזין מבואר בזהר הקדוש (דף רכ"א ע"א ועוד) שבכל יום מגיעים לסוכה אושפיזין עילאין, וישנם אנשים שסבורים שאין דבר זה שייך אלא לצדיקים מופלגים, אבל באמת אינו כן, אלא דבר זה שייך לכל יהודי ויהודי.

כי אף מי שלא זוכה לראותם, צריך לדעת שעיקר מה שהם באים, הוא שהם משפיעים שפע לכל יהודי שיוכל להשיג את מידותיהם, את דרכם בעבודת השי"ת.

וכל אחד כשיושב בסוכה, וכ"ש כשלומד תורה בסוכה, צריך הוא להכנס ולעסוק בעבודה השייכת לזה היום, (שהיא גם העבודה של

פז. וכדי לזכות למידת האהבה טוב לייחד שם הוי"ה בניקוד סגול, שהוא בחסד כנודע,

על ידי שיתבונן שהדבר הגשמי אינו כלום, וכל מה שנראה לו כל כך מושך בדבר הגשמי, באמת המושך הוא הניצוץ הקדוש, האלקי, שנמצא שם, ויבין ויקבע בלבבו, שאין שום טוב והנאה אמיתיים חוץ מלהתענג על השי"ת ואהבתו^פ.

וביום השני עבודת יצחק אבינו, שהוא בגבורה, שהיא דרך היראה^ג, וענין היראה היא פחד מהשי"ת.

השי"ת ואהבת תורה ואהבת ישראל^פ, ובלמודו יכנס לאור של אותיות התורה הקדושה בדרך של אהבת ה', ובמשך כל היום יכוון וירגיש, להיות מרכבה למידת החסד כאברהם אבינו, וזה בחינת שזוכה לראות את אברהם אבינו, כי מתקשר לה' יתברך בדרך של אברהם אבינו.

ובכלל זה להתרחק מאהבות נפולות, אהבות של שקר ושל גשמיות שאין בהם ממש, ויעלה כל אהבה גשמית לשורשה,

---

והיינו, לצייר במוחו או להסתכל בסידור בשם הק', ותוך כדי כך להכניס ולעורר ולהלהיט בתוכו את האהבה להשי"ת, כי השמות הק' הם מפתח וסולם להכנס, וע"י שחושב בשם הק' יש לו כוח נפלא לקנות את המידה הזאת. וכן בשאר הימים, כל יום בניקוד השייך אליו.

ותמיד כשמייחד שמות הוי"ה בניקוד, טוב לכוון עימם גם שמות גדשנא"ל וטפטפ"ה, בניקוד הנדפס.

פח. כי מי שאוהב את השי"ת, אוהב את התורה שהיא הקישור והחיבור העיקרי שלנו להשי"ת, ואוהב את בניו של השי"ת, וכמובן גומל עימם חסדים.

פט. וצריך להרגיש ולהעמיק, ולעסוק לקנות, את מידת החסד, לראות ולהתבונן איך שכל מה שיש בבריאה הכל זה השפעת אור ה', חסד ה', ובפרטיות להתבונן בהשפעתו אלי, בין בעצם קיומי ובין בכל הפרטים, ומתוך כך להכנס לאהבת ה' בכל לב.

ובכלל החסד הוא לעשות חסד עם אחרים, מתוך הכרה שהכל של השי"ת, ולהכנס לאהבת ישראל, לראות שכל יהודי הוא חלק אלוה ממעל ממש, ויסיר מליבו כל קפיא וטינא על חבירו, ע"י שיתבונן שכל מה שהשני עשה לי, באמת זה לא הוא, אלא הכל מהשי"ת והכל לטובתי.

צ. כי ענין הגבורה הוא כוח הצמצום, שהוא שורש כל מציאות התחתונים, ושורש כל הכוח שיש להם, כי בלי הצמצום לא היה אפשרות ליצירת התחתונים, כי הכל היה מלא באור הא"ס, ורק ע"י הצמצום שהוא הסתרת אא"ס, נוצר 'מקום' למציאות התחתונים, ונוצר 'מקום' למעשיהם ומוזה נמשך ענין השכר והעונש, (אמנם מהצמצום,

מקור החיים, ח"ו, ולכן הוא מפחד מהעבירה. ומעליה יש יראת הרוממות שמתבונן בגדלותו ית'.

ובכלל זה להתרחק מיראות נפולות, ולחזק את לכו שלא יפחד משום דבר בעולם חוץ מהשי"ת, וכמאמר החסיד 'בוש אני מבוראי שיראני ירא מזולתו', כי איך יתיירא מדברים שאינם יכולים להזיק לו, (שהפחד הזה נובע מחוסר שלימות האמונה העמוקה^{צא}).

וביום השלישי עבודת יעקב אבינו, שהוא במידת התפארת, וענין התפארת הוא הדבקות בהשי"ת^{צב}, ועיקר הדרך לדבקות הוא על ידי

היראה הראשונית היא, יראת העונש, שמפחד מהעונשים, וכל יהודי צריך לחזק בתוכו את הידיעה הזאת שיש דין ויש דיין, ולא ישמע ליצר שאומר לו שהשי"ת ותרן, אמנם יזהר שהיראה תביא אותו להתרחק מעבירה ומכל דבר רע, אבל לא שתביא אותו לעצבות, אלא אם משתדל בכל כוחו, ומחפש לעשות רצון ה', אזי אין הקב"ה בא בטרוניה עם בריותיו, וכל ענין העונש הוא למי שמזלזל.

ומעליה 'יראת חטא' שהיא פחד מהעבירה, כי יודע הוא, שהעבירה תרחיק אותו מהשי"ת

בהשתלשלות, נוצרו כוחות הדין).

והעבודה היא 'יראה', יראת שמים, גם יראת העונש וגם יראה הרוממות, כי כיוון שהאדם חש שיש לו כוחות, יש לו בחירה, ששורשה בגבורה שהיא צמצום האור האלקי למצב שיוכל התחנות לקבלו ולפעול על ידו, צריך להזהר שלא ליפול ח"ו לישות, אלא **להכנס ליראה, ולפעול רק כרצון ה'**.

צא. וכמו שדרשו חז"ל 'פחדו בציון חטאים', כי העוונות גורמות לאדם שלא יראה את מציאות ה', וכן יראה את המציאות הגשמית כדבר שיש בו כוח, כי אם מפחד זה סימן שחושב שיש בו כוח.

צב. כי מידת החסד, האהבה, היא רגש חזק בלב, אבל הוא רגש שאפשר להרגישו גם ממרחק, דהיינו אפשר לאהוב את השי"ת גם בלי להרגיש את מציאותו כאן בתחנותיו, אמנם הדבקות ענינה הרגשת חיבור נפשי, (כמו דבק המחבר ב' דברים), והרגשת חיבור, א"א להרגיש אא"כ שניהם נמצאים יחדיו.

ולכן התפארת הוא שילוב של החסד שהוא הכרה בגדלות ה' ועוצם השפע שלו, יחד עם הגבורה שהיא הכרה שהשי"ת נמצא כאן עמנו ממש כמלך על עבדיו, ורואה במעשינו, ושילוב שניהם יחד, גם הרגשת האהבה וההערצה של החסד, יחד עם הרגשת

ובעת העסק בתורה, יגביר את מחשבתו לכוון, שלומד כדי להדבק בהשי"ת, שהוא פנימיות האור הגנוז בכל תיבה ותיבה מהתורה הקדושה.

לימוד התורה בקדושה ובדבקות, כי התורה הקדוש היא עצמותו אורו ית', בבחינת 'אנא נפשי כתבית יהבית'. וצריך לעמול להרגיש את הדבקות בהשי"ת, בלי הסח הדעת.

ובכלל העבודה הזאת להתרחק מלהדבק בכל דבר שהוא ח"ו הפך רצון השי"ת, ולברוח מכל דבר שפוגם ח"ו בדבקות עם השי"ת, ובעיקר מהגאווה שעליה נאמר 'אין אני והוא יכולים לדור בדירה אחת'.

ובל דבר שבא להפריעו מהדבקות, לא ישבר, אלא יכלול אותו בתוך הדבקות, על ידי שיבין שהכל השי"ת עשה, ודבר זה שבא, בא באופן מכוון ממנו ית' דווקא אלי, וכל דבר הוא כמו בת קול להודיע את רצון השי"ת ממני. וביותר עומק יתבונן שכל דבר השי"ת מהווה אותו, והוא ית' הוא עצם המציאות.

וביום הרביעי עבודת משה רבינו, שהוא במידת הנצח^צ, שעניינה לנצח את היצר הרע, והיינו

מציאות ה' בנוכח של הגבורה, יוצרים את מידת התפארת שהיא הדבקות, שענינה **הרגשת קרבה באופן של חיבור להיות אחד**.

והנה, אף שדבקות היא מצוה לעצמה, והיא עיקר עבודת איש הישראלי, מ"מ עיקר השגת הדבקות הוא ע"י התורה הקדוש, כי השי"ת צמצם את עצמו בתוך התורה, ובתוך כל אות ואות בתורה הקדוש יש אור השי"ת, וע"י הלימוד האותיות התוה"ק יכולים להדבק בהשי"ת, כי הנה יש לנו אותו כאן בנוכח ממש, כביכול.

צג. הנה משה רבינו מבחינת השגתו היה בדעת שהיא פנימיות התפארת, ועוד למעלה מזה.

אמנם בסדר האושפיזין הוא נמנה במידת הנצח, ויש לשים לב לדבר, כי הלא דבר הוא, ונראה, שבאמת הנה התורה כמעט לא מספרת מה עשה משה עד גיל שמונים, אבל במדרשים נודע גודל הנסיונות שעברו עליו, ועמד בכולם ככוח מידת הנצח. ובוזה נבין שאי אפשר להגיע לדרגות, בלי מידת הנצח כפשוטו, להתגבר ולנצח.

ואף שמשו נולד שכינה היתה עימו ונמלא כל הבית אורה, כי בוודאי שורש נשמתו היה מתחילה גבוה מעל גבוה, אבל אח"כ נסתלק ממנו האור, והיה צקריל לעמול הרבה להשיג, כי רק **בעמל וניצוח היצר יכולים להשיג**.

לו להתגבר, וכ"ש שלא יתעקש לעשות דבר שאינו ראוי צ"ה.

וביום החמישי עבודת אהרן הכהן, שהוא במידת ההוד, שענינה הוא הודאה במציאות השי"ת גם כשאנו מרגיש את היראה, אלא רק מתוך הזיכרון, שחי אצלו וזוכר מה שידע והרגיש קודם, והוא מודה במציאות השי"ת ונמנע מלעבור עבירה.

עוד נכלל בזה עבודת ההודאה להודות ולהלל על כל הטובות שנתן לנו השי"ת, ולהודות על האמת שכל מה שיש לנו הכל ממנו ית', ושכל מה שקורה הוא ית' עושה

שגם בזמן שאין לו 'מוחין', ולא מרגיש בליבו באופן חי את אהבת ה', אעפ"כ יעמוד בכוח לנצח את היצר הרע, מכוח הזיכרון שזוכר את האמת שכבר הרגיש אותה.

ויזכור את אהבת השי"ת אליו ואת אהבתו אל השי"ת, ואת ברית האהבה שכרת עמנו, ואף שאינו מרגיש את זה עכשיו, מכל מקום מכוח הזכרון יעמוד בתוקף, ויראה את נאמנותו להשי"ת, גם כשאנו מרגיש חיות ורוממות צ"ה.

ובכלל זה שלא להשתמש במידה הזאת לרעה, והיינו שלא ימשיך בהרגלים רעים כשלא קשה

צד. והנה מידת הנצח, שענינה לנצח בעקשנות ועזות דקדושה, ולהתגבר בכוח רצון חזק מאוד, על כל מיני המניעות וההפרעות, לנצח למעלה מטעם ודעת את היצר, כדי לעשות רצונו של השי"ת באמת, היא מידה מוכרחת ממש, ובפרט בדורינו, ובלעדיה א"א לעלות באמת בהר ה', כי כל אדם עובר נסיונות וקטנות, ואם אין לו מידת הנצח, לנצח ולהחזיק חזק בנסיון, אזי לעולם לא יצליח לעלות למדרגה הבאה, וח"ו כל ימיו רק יהיה עולה ויורד באותה המדרגה.

כי כדי לעלות למדרגה הבאה מוכרחים לעמוד בנסיון ובפרט בנסיון הקטנות. ולכן מוכרח כל יהודי לקנות בנפשו את המידה הקדוש הזו, לקנות כוחות נפש ועקשנות דקדושה למעלה מטעם ודעת, שבכוחה ינצח את היצר וטענותיו].

צה. ולפעמים מצוי שאדם עושה דבר, ויש לו מחשבה שזה בסדר, אבל רואה שמשמים מעכבים אותו, ומבין בתוך ליבו בבהירות שאין רצון ה' שיעשה, אזי צריך להזהר שלא תתעורר בו מידת הנצח, לסיים בכל מחיר מה שהתחיל (עם התירים ותירוצים) אלא ימשוך ידיו מזה לכבוד קונו.

[גם בכלל ענין הנצח הוא - להתרחק מהליצנות שהיא שייכת לקלי' דנצח, וזה ענינה לנצח בעקשנות למעלה מטו"ד, שזה שורש עמלק, ואכ"מ].

והתחברות, להישאר מחובר להשי"ת גם בזמן שאין הרגשת דביקות של ת"ת, אלא מתוך זיכרון הדביקות, הוא ממשיך אותה בפועל להישאר מקושר להשי"ת בכל מצב, וצריך לפעול בנפשו להרגיש להיות נאמן להשי"ת בכל מצב שזה ענין ה'ברית', ובכלל זה לברוח מכל דבר המחבר ומקשר אותו לקלי', דהיינו לכל דבר שאינו רצון השי"ת.

ובכלל מידת היסוד הוא ענין התענוגים, שתענוג טבעו לקשר ולחבר, ולכן שם השי"ת במידת היסוד את ענין התענוג, וצריך לשמור בכל כוחו שלא להנות אלא בקדושה, ולהיות נאמן להשי"ת שלא לקחת שום תענוג שהקלי' מציעים לו, וגם כל ההנאות

ואין עוד מלבדו, ובלעדיו אנו כלום צ"ו.

ובכלל מידת ההוד הוא ענין היופי החיצוני שמבטא את היופי הפנימי צ"ו, בבחינת 'חסד הניתן על פני חתן', וכמו שרואים אצל הצדיקים, שפניהם מאירות והוד עליון חופף עליהם. ובכלל העבודה בזה היא, להתרחק מהוד של שקר שהוא היופי החיצוני שאין לו פנימיות, ולהתרחק מזה בין בעצמו שלא ימשך לשום דבר כזה, ובין בליבו שלא יחשיב שום אחד שיש לו את זה.

וביום השישי עבודת יוסף, צדיק יסוד עולם, מידת היסוד, וענין היסוד הוא התקשרות

צו. וע"י מידת ההוד שענינה **להודות ולהכיר באמת**, להכיר שכל המציאות היא רק השי"ת, שהוא השולט והמנהיג והבורא והמהווה, והוא חיות הכל, ולהכיר שבהעלמה הוא לבדו כל המציאות, אזי ע"י שהאדם 'חי' את זה, אז בכל דבר שקורה לו הוא מודה שהכל מהשי"ת, ואינו תולה שום דבר בסיבות, אלא רואה תמיד את יד ה' שבדבר. וגם אינו מתגאה אלא תולה הכל בבורא. וכמו"כ הוא נותן שבח והודאה על כל דבר שקורה לו, כי מכיר שכל הטובות הם מהשי"ת לבדו, וגם מודה על מה שנראה רע, כי יודע שהכל לטובה.

צז. והכל ענין הוד, כי מהות ההוד היא להודות במה שאינו נראה לעיניים, להודות שיש מציאות פנימית, ומזה תוצאות חיים לכל הנ"ל.

הגשמיות המותרות, יזהר לקדש את מידת המלכות, וענין המלכות היא ההנאות האלו, כרצון השי"ת צ"ט. ההוצאה לפועל של עבודת השי"ת, מתוך אמונה ותפילה וקבלת עול **וביום השביעי עבודת דוד המלך, מלכות שמים, ולראות בכל דבר**

צח. והנה מידת היסוד, ענינה קישור וחיבור, שצריך לקשור את עצמו לבורא שלא יהנה, משום דבר שהוא חוץ לבורא. כי צריך להיות נאמן בבריתו, ו'ברית' פירושה קשר, והברית עם השי"ת היא שנהיה קשורים רק אליו, ונהיה דבוקים באהבה רק בו. ולכן צורת היהודי השלם היא, שכל מעשיו דיבוריו ומחשבותיו הם רק סביב השי"ת, וכל דבר שאינו שייך לזה לא מענין אותו.

והמבחן לנאמנות הזאת היא בעיקר מול הנאות העוה"ז, כי הקלי", שהם המתנגדות כביכול להשי"ת, ומשתדלות לכסות ולהעלים את מציאותו, מנסות לפתות את האדם ללכת אצלם, ע"י שהם מראות לו כאילו יש להם הנאות וטובות לתת לו.

וכאן המבחן. האם האדם שומר על נאמנותו, ואומר **אינני רוצה להנות ולהתקשר לדברים שלא שייכים לקדושה**, וכ"ש דברים שהם ממש נגד השי"ת. או ח"ו להפך.

והנה, ההנאה והתאוה העיקרית, הידועה, היא חוד החנית שבענין, ושם ניתן הכי הרבה כוח לב' הצדדים, שמצד אחד שם יש כוח חזק לקלי" למשוך אליהם אנשים, ומצד שני מי שבזה נקשר רק להשי"ת, זוכה לתענוג רוחני עצום, וזוכה להרגיש טעם בקשר עם השי"ת, ובתורה תפילה ושבת וכל הענינים הרוחניים.

כך שבאופן כללי, בענין הזה מוכרע כל מצבו של היהודי, האם הוא מקושר לה' וחי רוחניות, או ח"ו נופל לחיצוניות העולם, ואינו מרגיש חיי נשמות.

אמנם, באופן דק יותר, ענין זה שייך בכל הנאה שבעולם. כגון באכילה, אזי אם אוכל בתאוה, נופל בבחי' מסוימת ברמת הקשר והברית עם השי"ת, ומאבד מעט מרוחניות נשמתו, ואם אוכל בקדושה כראוי מתרוממת נשמתו מאוד, ומתחזק הקשר שלו עם השי"ת. וכמו"כ בשמירת הדיבור, וכן בכל כל עניני העולם.

ואמיתת קדושת הברית היא שלא להנות משום דבר בעולם אלא מצד העליון ית'.

צט. והנה, ענין הברית אינו 'עוד ענין' בעבודת ה', אלא הוא יסוד הכל, כי כאשר אדם זוכה להתקדש, אזי מתקרב להשי"ת, וממילא, חייו, על כל חלקיהם מתרוממים, ותורתו ותפילתו וכל עבודתו היא ברמה אחרת בלי שיעור.

וכן להיפך רח"ל, מי שנופל ופוגם בברית עם השי"ת, אף אם ממשיך ללמוד ולהתפלל, אבל ליבו רחוק, ואינו עומד בקשר עם השי"ת, אזי נשמתו מתכסית בקלי" שנמשך אליהם ושבראם ע"י עוונותיו, והם גורמים לנשמתו שלא תרגיש את מתיקות הרוחניות, ומאבד את כל איכות עבודתו, ובמקרים חמורים נופל לגמרי רח"ל.

ועוד, ולהרגיש אותה מכוח האור של הסוכה, מכוח דעת האמת של יחוד ה', ולהתפלל על זה, ולעשות מעשים השייכים לזה, ולהרחיק את עצמו מדברים הנוגדים את אותה המידה, כדי שיזכה לקנותה ולהיות מרכבה לה קא.

גשמי את מציאות השי"ת, ואת הנהגת השי"ת, ובכלל זה שלא לעשות שום דבר, ולא להמשך אחר שום דבר, שהוא נגד כבוד שמים ח"ו.

ובכל יום ויום צריך לעמול בנפשו לקנות את המידה השייכת עוד

ולכן חותם הברית עם השי"ת נמצא ביסוד, כי ענין היסוד הוא 'התקשרות בתענוג', להורות שיסוד עבודת ה' אינו האם וכמה למדת ועשית וכו', אלא כמה אתה פורש מהנאות אסורות, ונדבק בהנאה הרוחנית עם השי"ת, שזה יסוד הכל, וממנו תוצאות חיים ללמוד ולהתפלל, כי הברית היא למי אתה מתקשר ובמה אתה מוצא את החיות שלך.

ודבר זה הוא היסוד לכל המידות והעבודות שעושה היהודי, ולכן נקרא 'יסוד'.

ק. כי מלכות, ענינה הכרה במלכות השי"ת, ואמונה פשוטה בו ית', ובכלל זה היא התפילה אל השי"ת, כי כיוון שמכיר במלכות ה', צריך לפנות אליו בכל ענין כי יודע שרק הוא יכול לעזור. וצריך לחזק את התפילות ובפרט את ההתבודדות, שהיא צעקה מכל הלב לה', שזו היא עבודת הושענא רבא.

וכלל העבודה במלכות היא קבלת עול גמורה, לעשות רצונו ית' בכל כוחו גם אם אין לו חשק, כעבד לפני אדונו, ודבר זה הוא יסוד כל העבודה.

וכמו שכ' רבינו יונה, שעבד שאומר לרבו, 'הכל אני יעשה חוץ מדבר אחד', כבר פרק עול רבו מעליו, כי מתברר שגם מה שהוא כן עושה, אינו עושה מכוח חובתו, אלא כי הוא רוצה בזה, והראיה, שדבר שאינו רוצה אינו עושה, ולכן צריך לקבל לעשות כל דבר, גם אם אין רצון וחשק לזה.

והנה זה נוגע בדברים שנראים לאדם כקטנים, אבל באמת שם האדם נמדד כמה הוא עבד ה', וכל אחד יודע לעצמו, איזה ענינים צריכים אצלו חיזוק לקבל עול מלכות שמים.

קא. וכבר כתבנו, שטוב לייחד את השמות השייכים לאותה ספירה, דהיינו יצייר בעיני רוחו את השם השייך לאותה הספירה, (שם הוי"ה בניקוד של אותה הספירה), ותוך כדי כך יעורר את ליבו להרגיש את אותה מידה, וככל שירבה לייחד תאיר בו זאת המידה ויתחזקו רגשותיו, בעז"ה, באופן נפלא.

פרק ב' - פנימיות מצות נטילת לולב

א. מהי מצות לולב

יש להבין, ולהשיב ללב, מהי מהות מצוות נטילת ד' המינים, ומדוע מנענעים בהם שוב ושוב.

והנה חז"ל אמרו בגמ' (סוכה ל"ז ע"ב) 'אמר רבי יוחנן מוליך ומביא למי שהארבע רוחות שלו, מעלה ומוריד למי שהשמים והארץ שלו'. 'במערכא מתנו הכי, אמר רבי חמא בר עוקבא אמר רבי יוסי ברבי חנינא, מוליך ומביא כדי לעצור רוחות רעות, מעלה ומוריד כדי לעצור טללים רעים'.

וצריך להבין את עומק דבריהם, מה היא ההולכה וההבאה למי שהכל שלו, מה מביאים. וכן על פי פשוט יש לשאול, למה כל כך הרבה פעמים צריך לחזור ולנענע, בשביל עצירת רוחות וטללים רעים, ומי ומה הם הרוחות והטללים הללו, שכל כך הרבה מתעסקים איתם, וגם להבין איך עוצרים אותם.

והנה בכתבים מתבאר שסוכות הוא חג הדעת, בו מכניסים דעת.

דעת, תפקידו לחבר בין השכל והידיעות של האדם, לבין הרגשתם בפועל ועשייתם למעשה.

והיינו, שבראש השנה ויום כיפור וכל ימי התשובה, קיבלנו שכל חדש בעבודה, השגת אלקות, ידיעה גבוהה יותר ובהירה יותר במציאות ה' ויחודו, ועתה אנו צריכים לחבר, בין מה שאנו יודעים בשכל, להרגשות, דהיינו, שהידיעות יורגשו בלב, וגם ישפיעו על העשייה בפועל.

וזה מה שנעשה על ידי הלולב, כשמנענעים אותו, מעוררים שהשי"ת ישפיע עלינו דעת, להרגיש בפועל את מציאותו עימנו, ושתתפשט הידיעה בכל הגוף, דהיינו שמכוחה יפעלו כל ההרגשות והמידות, שהם ששת הספירות, חסד (אהבה) גבורה (יראה) תפארת (דבקות-תורה) נצח (נצחון-עקשנות) הוד (הודאה על האמת) יסוד (התקשרות). ועי"ז גם בתוך מידת המלכות שהיא ענין קבלת עול ומעשים בפועל.

לפי מידתו, כי בנענועי הלולב מתפשט הדעת, דעת האמת, לדעת שאין עוד מלבדו ית', וזה מתפשט ומתגלה בכל המציאות, ולכך מנענעים שוב ושוב, כי צריך להחדיר את זה היטב היטב.

ודע, שבשעה שמנענעים הלולב צריך להתעכב עד שיפתח האור, ולכן יש לחזור על אותם כוונות שוב ושוב, כדי שהאור יכנס יותר ויותר בקרבו, להרגיש עוד ועוד את דעת האמת שאין עוד מלבדו, ולהמשיך את זה למידות וההרגשות בפועל.

ב. הנענועים המשכה מלמעלה והחדרה לתוך הגוף

וצורת הנענועים היא, שמוליך את הלולב לפניו, וחוזר ומביא אותו אליו, ויכוון בהולכה לעורר את

ווחו היא ההולכה וההבאה למי שהכל שלו, והיינו להשיג ולהחדיר, שהכל של השי"ת, הכל הוא עושה, ואין עוד מלבדו.

ועל ידי זה עוצרים את הטללים הרעים, כי הטללים הללו הם כל מיני אפיקורסות וכל מיני בעיות, שכולם שורשם בחסרון באמונה, ועצירתם היא על ידי תוספת בהרגשת האמונה ויחוד ה'.

וצריך לקחת את הלולב והאתרוג ולנענעם קב, ולבקש מאתו ית', ולהחדיר את ההרגשה בליבנו, למצוא ולהרגיש את ה' בכל ענין וענין בעולם, ולהגיע ליחוד ולדבקות בכל דבר ודבר.

וזה מה שצריך כל יהודי בזמן הנענוע, לבקש ולהתבונן ולהרגיש, שאין עוד מלבדו, ומתוך זה לזכות לאהבה וליראה, כל יום

קב. הקב"ה נותן כח לאדם, שעל ידי ד' המינים, שהם מרמזים על סוד שם הוי"ה ב"ה, כנודע מרבינו האריז"ל, כי ההדסים הם כנגד אות יו"ד של שם הוי"ה, והערבות כנגד אות ה' ראשונה, הלולב כנגד אות ו', והאתרוג כנגד אות ה' אחרונה.

ושם הוי"ה מורה על יחודו ית', שאין עוד מלבדו, והוא עושה הכל והוא מציאות הכל, הוא עצם הוי"ה, וכל הבראה חיה רק מאורו, וכאשר הוא אוחד בד' המינים, המורים על שם הוי"ה, יכול לזכות להרגיש בכל דבר ודבר את מציאות ה' שמתגלית בו.

מתאימים לדעת ולהרגשות שזוכה אלם.

הדעת הגבוהה, ולהמשיכו^ק, אליו, אל הרגשותיו, לעוררם ולחדשם.

ג. מהי הכוונה בכל יום

והנה, חג הסוכות הוא שבעה ימים, כנגד שבעת הספירות, ובכל יום עוסקים ומעוררים ומחדירים ספירה אחרת בתוכנו.

יום א' דסוכות הוא מידת החסד שענינה אהבה, יום ב' מידת הגבורה שענינה יראה, יום ג' מידת התפארת שענינה דבקות, יום ד' מידת הנצח שענינה ניצחון ועקשנות, יום ה' מידת ההוד שענינה הכרה והודאה באמת, יום ו' מידת היסוד שענינה התקשרות, יום ז' מידת המלכות שענינה קבלת עול ואמונה, כמו שהתבאר באריכות במאמר האושפיזין.

להוסיף עוד ועוד - באהבה ויראה אל השי"ת לקנין לכל השנה, ובהבאה יכוון להביאם אל הנוק', שהיא בחי' המעשה בפועל, דהיינו לעורר השפעה של המידות שיוכלו לפעול עד למעשה ממש, ולהתגבר מכוחם למעשה.

ובזה כתב האריז"ל, שכאשר מחזיר את הלולב, יעשה הכאה קטנה בגופו כנגד הלב, כדי להחדיר את הדברים בתוך גופו, שיגיע לכלל למעשה ממש. להכניס את המוחין שבגוף, שהאהבה תצא לגילוי ממש, וירגיש אותה בגופו בכל תוקפה. ואין זה על דרך משל, אלא במציאות ממש, ואז מעשיו בפועל יהיו גם

קג. [א.ה. בפשט לשון האריז"ל נראה שבעצם זה שהמידות עולות לשרשם העליון ומעוררות אותו, הם מקבלות ממנו שפע גדול, וכל זה נעשה בהולכה, ואילו בהבאה מורידים את השפע לנוק', ומשמעות הסידור היא ג"כ שהשפעת החסדים לז"א היא בהולכה.

אמנם עי' בפת"ע החדש שכ' שזה קצת קשה לומר שיכוון השפעה לז"א בתנועה של הולכה, עיי"ש.

והנראה בס"ד - שבהולכה יכוון לעלות עד שורש הדעת, ובסיום ההולכה יכסס (או עכ"פ ימתין שם) לעוררו, ומיד יכוון שזה משפיע על ז"א, והיינו, לא בהולכה אלא בסופה, ואז אין זה תנועה ההפוכה מהכוונה. ואח"כ בהבאה יכוון להשפיע לנוק', ולכן יעשה מכה קטנה כנגד החזה ששם מקום הנוק'.

וכן שאר הספירות המפורטות במאמר האושפזין.

ד. מדוע פונים לו' הצדדים

והנה בכל נענוע אנו פונים לד' ורוחות השמים, וכן למעלה ולמטה, שמרמזים על ו' המידות, וזה סדרם.

ימין הוא חסד, שמאל גבורה, מזרח תפארת, למעלה נצח, למטה הוד, מערב יסוד.

וא"ת לכאורה היה צריך להיות, שבכל יום נפנה רק לאותו צד המורה על הספירה של זה יום, ולדוגמא ביום א' שהוא בחסד, היה צריך לפנות רק לצד ימין.

והביאור בזה הוא, שבאמת באופן דק כל מידה מורכבת מכל המידות האחרות, ולמשל במידת החסד יש בתוכה ז' מידות פרטיות, והם חסד שבחסד, גבורה שבחסד, תפארת שבחסד, נצח שבחסד, הוד שבחסד, יסוד שבחסד, מלכות שבחסד קד.

והעבודה בכל יום, בעת הנענועים, היא אחת שהיא שתיים.

אחת לזכות לדעת' חדש, לזכות להוריד את ההכרה במציאות ה' לכדי הרגשה בפועל, שידיעת ה' תהיה חיה אצלו באופן מוחשי.

והשתיים היא, להוריד את הדעת לתוך עצמו, לעורר בתוכו בכוח הדעת, את המידה של אותו היום, לעבוד ולהרגיש ולקנות אותה.

ולבך חוזרים ומנענעים שוב ושוב, להצליח לעורר עלינו שפע דעת חדש ועמוק יותר, ולהוריד את הדעת לעורר את המידה של אותו היום, ולהחדיר את המידה לתוך הלב, ולקנותה בקנין גמור.

ולמשל, ביום הראשון יכוון, שהדעת תעורר בו את מידת האהבה, ויאריך לנענע ולהרגיש, ולבקש, לזכות לדעת להרגיש את יחוד השי"ת, ומתוך כך להכנס לאהבתו ית' בכל ליבו, ולהפעיל למעשה את רגשי האהבה להשי"ת, על ידי הדעת שנמשך בו שמאיר למידת החסד ומפעיל אותה,

קד. ולהבין את הענין. יש להקדים להבין את מהות הספירות.

באמת המערכת של ' הספירות קיימת בכל דבר בעולם, ולדוגמא אדם רוצה

ולכן מנענעים בכל יום לכל הרוחות, ושוב, במידה של אותו יום להחדירה לקנות את כל המידות במה שהם נוגעות למידה המרכזית של אותו היום. היטב בתוכו, ויכוון באופן כללי שמידה זו נכנסת בו עם כל פרטיה הנצרכים לה ק"ה.

ה. הקפות

אמנם, מובן שעיקר העבודה היא על המידה שבאותו יום, ולכך מי שמתבלבל מזה, יעדיף להתרכז בזמן הנענועים כולם, שוב ואחר הנענועים מקיפים עם המינים את הבימה שעליה או לידה נמצא ספר התורה, וענין ההקפות

לקבוע לעצמו שיעור תורה קבוע, הנה יש בזה תהליך של עשר ספירות.

בתחילה בא רצון (כתר) להתרומם ולהתקדש בקרבת ה', ולאחריו בירור נקודת לב הענין (חכמה) ומתברר לו שצריך ללמוד תורה, ואז נכנס לפרטי (בינה) הלימוד מה ילמד וכו', ואז בא לחלק המעשי, ומחליט ללמוד למעשה (חסד- השפעה) המון המון, אבל מיד רואה שצריך לצמצם ולהגביל (גבורה) את לימודו, כי אחרת לא יצליח, כי הלא 'תפסת מרובה לא תפסת', ובוהו בא ההכרעה ביניהם (תפארת) ומוליד החלטה מוסכמת ומאוזנת.

אבל אז, כשרוצה להוריד את החלטה לפסים מעשיים, נצרך הוא לעקשנות, לנצח את ההפרעות שמתעוררות (נצח) מכל מיני כיוונים, ומאיך צריך להזהר להיות חכם שלא 'לשבור קירות', אלא צריך שיודה על האמת (הוד) שאינו יכול לנצח בעצמו, אלא הכל בידי שמים, ואז בא היסוד ומאזן ביניהם שינצח בכל כוחו מתוך הכרה שהכל בידי שמים, וממילא יעשה הכל רק לפי רצון ה', ובלי לפגוע באחרים וכדו' מרוב עקשנותו.

ואחרי כל אלו השיקולים והנטיות, בא היסוד, ולוקח את הכל ומקשרם להיות דבר אחד מסודר ומוחלט, זמן וענים קבוע ומוגדר, ונותנו למלכות שהיא הוצאה לפועל, למעשה, שיושב ולומד.

ובזה מובן שביום א' דסוכות, שהוא מידת החסד, מידת האהבה, כדי להוציא לפועל את האהבה, צריך להפעיל את כל המידות, להשפיע בתוכו אהבה (חסד שבחסד), ולצמצמה למידה נכונה (גבורה שבחסד) שלא יצא מן השורה, ולהעמיד אותה, את האהבה, בצורה מאוזנת (תפארת שבחסד), ולנצח את המפריעים לה (נצח שבחסד), ולהודות שרק ה' הוא העושה האמיתי (הוד שבחסד), ולקשרם יחד (יסוד שבחסד) ולהוציאם למעשה (מלכות שבחסד).

קה. ובמאמר הבא יתבאר בעז"ה ע"פ לשון הסידור באופן מדויק.

את האורות עצמם, מיד אנו נושאים עיניים להתחיל לקבל את המדרגה היותר גבוהה כי יהודי תמיד צריך לעלות יותר, וככל שעולה מבין כמה שצריך לעלות עוד.

ו. ענין נטילת לולב בסוכה

והנה האריז"ל מבאר שהסוכה היא עניין החיבוק, (שכשארם מחבק בידו הרי יש לו ב' פרקים שלימים והשלישית טפח), וזה עיקר העבודה של סוכות, ולכן את נטילת הלולב, עושים לכתחילה בסוכה, בתוך בחינת החיבוק, שהוא עניין האהבה בפועל.

והעבודה היא, להכניס ולהמשיך את האור המקיף של הסוכה,

הוא למשוך ולקבל ולהכניס 'אור מקיף'.

ונבאר מעט מהו ענין אור מקיף.

אור מקיף, הוא השגה שהאדם משיג שהיא קיימת, אבל עדיין לא קנה אותה, והוא רק נוגע באור, אבל לא החדירו עדיין לתוכו.

ולכך מסתובבים בהקפה לקבל את האור המקיף שסביב האדם, דהיינו להתחיל לגעת בשכל ובהשגה ובמדרגה הגבוהה יותר, בדעת את ה', וממילא להרגיש הרגשות גבוהות יותר של אהבה ויראה, אמנם זה עדיין לא בקנין בפנימיותו.

נמצא שבאותה הספירה שאנו עוסקים בה, אחרי שהכנסנו

והנה, מנענעים חמשה פעמים בכל יום למנהג הספרדים, וצריך להבין מה ענין כל נענוע ונענוע.

והענין. בנענוע הראשון, שהוא בברכת הלולב, בו נכנס ההרגשה הראשונית, ו"ק דו"ק, של הדעת, שיש מציאות ה' בעולם, ומרוב שמתחבר לזה בהרגשתו, מתעוררת אצלו מידת האהבה והיראה וכו'.

ואחריו הם נענועי ההלל, והם מדרגה מעל, ובהם נכנס השכל המעמיק של ההרגשות, ג"ר דו"ק, להבין את הדברים היטב, וזה מתוך התבוננות במילות ההלל, שמכיר ורואה את יחוד ה' ושאינו עוד מלבדו.

ומנענעים בהלל ד' פעמים, כנגד ד' המוחין שיש לאדם חכמה בינה ודעת, ודעת נחלק לב' חסדים וגבורות.

ואם מתבלבל, יתפוס את העיקר, שהוא להרגיש שוב ושוב איך שמתחבר להשי"ת ביום א' באהבה, וביום ב' ביראה, והכל מכוח ההכרה ביחודו ית'.

באופן כללי, ואז יכולים להשיג את הלולב, לקבל את האור הפנימי^{קו},

וצריך לקשר כל פרט ופרט מהנענועים, שהם פרטי

העולם התחתון, עם אור יחוד ה', ולראות גילוי אלקות בכל דבר.

שמרגיש בכללות שהכל זה אור ה', להכניס את האור לתוך הגוף ממש, שזה עבודת הלולב, ולכן נוטלים את הלולב דווקא בתוך הסוכה.

כי הסוכה היא בחינת אור מקיף, ועל ידה מקבלים את האור

פרק ג' - ביאור פשט ועומק כוונות הלולב

'וענין היות הנענועים לשש קצוות, כי הדעת יש בו ו"ק שהם שרשים ומקורות אל הו"ק המתפשטים, ולכן מנענעים בו"ק להמשיך הארת שש עליונים בששת התחתונים'.

'ומעם היות כל נענוע ג"פ, כי ג' מוחין יש ברישא דז"א, חב"ד, וכ"א כלול משלשתן, וכ"ש הדעת כלול משלשתן, ונמצא כי למשל הדרום שהוא החסד דדעת, כלול מג' מוחין, ולכן צריך ג' הולכות והבאות'.

סיכום דבריו: נענועי הלולב הם לעורר את הדעת, להאיר את

א. פשט דברי האריז"ל

ב' רבינו האריז"ל בשער הכוונות וז"ל 'סוד הנענועים הוא להמשיך את החסדים שבדעת דז"א, וע"י הנענוע יורדת הארתם בחסדים המתפשטים בז"ת דז"א, שהם סוד הלולב ומיניו'.

'ואנו מנענעים אותם, ומעלים אותם למעלה עד השרשים שלהם בדעת דז"א, ומקבלים הם עצמם שם הארה גדולה כשעולין שם, שהוא סוד ההולכה של הלולב, ואח"כ בחזרת הובאת הלולב מורידים הארה אל הנוק', כדי לתת בה בחי' ז' חסדים הפנימיים בז' ימי החג'.

קו. כי הסוכה היא סוד דעת עליון שהוא בחינת אור מקיף, והלולב סוד דעת תחתון שהוא בחינת אור הפנימי.

פרצוף שלם שיש לו שש קצוות לעצמו), פרצוף אחד נקרא חג"ת והשני פרצוף נה"י, וכל אחד הוא דבר לעצמו, והם מלבישים זה על זה.

נמצא, שאם עד עתה הסתכלנו על הו"ק כששה חלקים של פרצוף אחד, בנין אחד, עתה למדנו שישנם ב' בנינים, שכל אחד מורכב בעצמו משש קצוות, והפרצוף של הנה"י מלביש על החג"ת.

ג. כל חלק מהחג"ת נחשב גם לפרצוף

וממשיך הרש"ש, ופרצוף חג"ת כלול מחג"ת נה"י, ועליו מלביש פרצוף נה"י וגם הוא כלול מחג"ת נה"י.

וביאור הענין. כי הנה החג"ת, ההרגשות, מחולקות לחסד שהוא האהבה, גבורה שהיא היראה, והתפארת שהוא דבקות.

ואף שכולם 'משפחה' אחת, כי כולם הם הרגשות, מ"מ בפרטות כל אחד הוא דבר לעצמו, ונקרא פרצוף לעצמו, כי כל אחד מהם הוא עבודה שלימה, וכל אחד יש לו י"ס פרטיות, כי, למשל, כדי להשיג

הו"ק דז"א, ולהמשיכם בתוך הנוק', כל יום חסד אחד, דהיינו מידה אחת, הכלולה משש קצוות (ו' צדדים), שכל קצה כלול מג' מוחין (ג') הולכות והבאות).

ב. יש ב' פרצופים – פרצוף חג"ת ופרצוף נה"י

והנה הרש"ש ז"ל, בנהר שלום ובסידור הק', משתמש ב'שפה' אחרת, עמוקה ומפורטת, ויש בזה ב' ענינים, האחד שצריך להבין את כוונתו, והשני שצריך שלא להתבלבל מהפירוט.

ובתחילה נבאר בעז"ה את עצם דבריו, ואח"כ יהיה אפשר אי"ה להבין את הפירוט.

וז"ל בנה"ש (ט"ל ע"ד, עם עריכה) 'ענין וסדר המשכת המוחין בנענועי הלולב, להמשיך המוחין לכל קצה מהו"ק דנוק'.

'והו"ק חג"ת נה"י, הם ב' פרצופים, המלבישים זע"ז'.

דהיינו, הרש"ש מבאר, שלא כמו הפשטות, שנראה שיש רק פרצוף אחד שיש לו שש קצוות, אלא הרש"ש מלמדנו שיש שני פרצופים, (שכל אחד מהם הוא

פרק ג' - ביאור פשט ועומק כוונות הלולב עא

אהבה צריך לעבור תהליך של עשר ספירות פרטיות. אחד מהם מורכב מו"פ^ק.

נמצא שבבחינה אחת הם דבר אחד, כי כולם יחד יוצרים את מערכת קי ההרגשה של האדם, ומאידך כל אחד הוא פרצוף עצמי. **ונבאר** בעז"ה מה הרווח של הרש"ש בהגדרות אלו, שיש שתי פרצופים של חג"ת נה"י, וכל פרצוף יש לו"פ.

כך שבכל אחד מחלקי פרצוף החג"ת, צריך לעבוד עליו לקנותו בכל הי"ס שבו, ולענין זה הוא נחשב כדבר, כפרצוף, עצמי.

ד. לחג"ת יש גם נה"י ולנה"י יש גם חג"ת

אמנם, פרצוף החג"ת שבפשטות הוא מורכב רק מג' פרצופים - חג"ת, באמת יש גם לו **והמעשים** מחולקים לב', החלק הרגשי (נה"י) והחלק המעשי (מלכות), כי כדי להוציא לפועל איזה מעשה צריך החלטה

קז. וכל מערכת בנויה מג' קוים, וכל קו לעצמו אין בו שלימות, וכמו שיתבאר לקמן בעז"ה, ולכן רק יחדיו הם נחשבים דבר שלם, אמנם בפרטיות אם מסתכלים על כל אחד, איך שהוא נבנה, יש לו י"ס משל עצמו.

קח. והנה ו"פ פרצופים אלו אינם ספירות אלא פרצופים, ולכל אחד מהם יש י"ס פרטיות.

כי יש הבדל גדול בין ספירות לפרצופים, ספירות הם י"ס שמוציאות לפועל דבר אחד, ולדוגמא, פרצוף החסד, שענינו אהבה, אזי ספירת הנצח שלו אינה באה כדי ליצור כוח ניצוח לכשעצמו, אלא בא להפעיל את מידת האהבה ע"י כוח הנצח.

ולכן אם רוצים לבנות כל מידה מצד עצמה, צריך לבנותה באופן שהיא פרצוף, דהיינו שיש לה י"ס פרטיות, שכולם באים להוציא אל הפועל רק את ענינה.

וששת פרצופי החג"ת וכן ששת פרצופי הנה"י, כל אחד יש לו מטרה, מידה משלו, וי' ספירותיו מוציאות לפועל את ענינו.

חזקה לעשותו, שזה בעצם 'הרגשה' א. להשיג מוח להכיר במציאות ה',
 אבל הרגשה מעשית^{קט}, ואז יכולים ב. להשיג 'לב', להרגיש את ה'
 להגיע למעשה בפועל. באהבה יראה ודבקות, ג. להשיג את
 ההרגשות המפעילות למעשה, ואת המעשה עצמו^ק.
 ומעתה בכל עבודת ה', אנו צריכים להשיג את כל ג' הענינים,

קט. ישנם ב' סוגי הרגשות, יש הרגשות של לב, הנקראות חג"ת, שהם אהבה ויראה ודבקות, שהם הרגשות מופשטות, שהאדם מרגיש בליבו בצורה 'חיה', אבל זה לא מוכרח להביא לידי מעשה, ויש הרגשות מעשיות שנקראות נה"י, שהם הרגשות פחות מאירות ו'משתפכות' מצד צורת הרגשתם, אלא הם הרגשות 'חדות וחזקות' שמולידות מיד מעשים.

דוגמא לזה, אדם שאוהב את השי"ת, הנה האהבה נמצאת בליבו, והוא מבעיר אותה באש קודש, והשתפכות הלב בגעגועים מורגשים ומענגים, אבל היא אינה יוצרת מעשה, והנה לפתע הוא רואה אדם שעושה איזה עבירה וחילול השם ח"ו, ומיד הוא קם, ומקנא לשם ה', ומוחה על הנעשה.

הקנאה הזו שהתעוררה בליבו על כבוד שמים, היא מידה בפני עצמה, והיא נקראת הרגשה מעשית, הרגשה שמחייבת את האדם לפעול ולא לשתוק.

והנה ההרגשות המעשיות בנויות על ההרגשות המופשטות, ולמשל, ההרגשה של הקנאה, היא הרגשה שנוולדת מתוך האהבה, כי רק על מי שהאדם אוהב הוא מקנא על כבודו, כי אחרת מה איכפת לו ממנו, אבל היא עצמה אינה האהבה, ואדרבה יתכן שבשעת מעשה לא ירגיש כ"כ את האהבה.

כי אף אמנם שההרגשות המעשיות בנויות על ההרגשות המופשטות, מ"מ הם עומדות בפני עצמן. כי הם דבר שכבר מוטבע באדם, להיות טבע בו, וכמו מי שרוצים להכותו שבאופן טבעי מיד ינסה להגן על עצמו.

משל לזה - בן שיש לו תרעומת על אביו, ומרגיש כעס וכו', והאהבה כבויה אצלו. הנה אם באותו זמן ישמע משהו מבזה את אביו, תתעורר בו מידת הקנאה על כבודו, אף שעכשיו אינו מרגיש את האהבה.

קי. וא"ת למה זה נקרא שהוא מלביש עליו? התשובה היא - כי הנה"י הוא תוצאה מעשית של החג"ת, ומבחוץ, למעשה, רואים רק את הנה"י.

ובדרך המשל דלעיל, הנה, הרואים את היהודי שמקנא על כבוד שמים, הם רואים רק את הנה"י שלו, ואילו החג"ת, האהבה שהולידה את הקנאה, נעלמת ומתלבשת בתוך הנה"י.

ועתה נבאר את מהו הענין שיש ב' והנה כדי להבין היטב את הענין פרצופים אחד פרצוף החג"ת בעז"ה, יש להאריך, ועי' האריכות בהערה ק"א. ואחד פרצוף הנה"י.

ובאמת גם הנה"י מתלבשים בתוך המלכות, כי בחיצוניות רואים רק את המעשה בפועל, אבל בהתבוננות יותר פנימה רואים את מידת הקנאה לקדושה, ויותר פנימה רואים את מידת האהבה שהולידה את כל זה.

ובאמת יותר פנימה נמצא פרצוף החב"ד, שהוא שורש לחג"ת, כי ע"י שהוא מבין ומשיג את מציאות ה' ויחודו, אזי נולדת אצלו אהבה עצומה, שמולידה את הנה"י, שמולידים את המעשה.

וזה אחד מהענינים שכ"כ חשוב להגדיל את המוחין, ולהבין ולעסוק בעניני היחוד, כי שונה לגמרי מעשה שנעשה בלי מוחין חזקים, ממעשה שנעשה ממוחין חזקים, כי בסופו של דבר המוחין הם המולידים את המעשים, וכנ"ל.

קיא. הנה נודע, שהנה"י הוא עיבור, והחג"ת הוא היניקה, והחב"ד הם המוחין של גדול. אמנם מאידך, נודע שהנה"י ענינם הפעולות למעשה, והסדר הוא, שהחב"ד הם המוחין, והחג"ת הם המידות בהרגשה, ונה"י הם ההרגשות המעשיות, ובהם ענין המעשה בפועל (עם המלכות).

ולכא' ב' ההגדרות סותרות לגמרי זו את זו, שהרי אנו רואים שעובר במעי אימו, אינו עושה כלום בפועל, וא"כ מדוע עיבור מוגדר כנה"י, הלא אדרבה, עיקר מה שאנו רואים הוא שהעובר יש לו אורות ומוחין, ומלאך מלמד אותו, ולא מעשים בפועל.

והביאור הוא, שבאמת ההגדרה השרשית של חב"ד חג"ת נה"י, היא, **פנימיות אמצע וחיצוניות**, חב"ד הם הפנימיות, חג"ת אמצע, ונה"י הם חיצוניות. ויש שני סוגי נה"י.

א. כשיש י"ס, אז הסדר הוא, שהמוחין (חב"ד) מפעילים את המידות (חג"ת), והמידות מפעילות את המעשים (נה"י).

וא"כ הנה"י שהם ההרגשות המעשיות והמעשים בפועל, הם חיצוניות, והחג"ת שהם הרגשות הם האמצע, והחב"ד שהם המוחין הם פנימיות ושורש הכל.

ב. והסוג השני הוא עמוק יותר.

הנה אנו רואים שבזמן 'בניה', אזי בתחילה יש לאדם רק ידיעות בלי מעשים, ולאט לאט נוצרים לו גם הרגשות, ואח"כ נוצרים מעשים בפועל. כי בתחילה רק מבין במוחו, ולאט לאט מרגיש את זה יותר ויותר, עד שמתחזק ומשנה את מעשיו בפועל עפ"י הידיעות שלו.

ואם נתבונן נראה, שהסיבה שהמוחין והידיעות שבהתחלה, אינם משפיעים

למעשה, זה בגלל שהם עדיין לא נכנסו בו, ואילו בהמשך כשעושה מעשים, זה בגלל שהמוחין נכנסו וחדרו יותר.

כי בתחילה המוחין הם חיצוניים, ולכן אינם מפעילים כראוי למעשה, וככל שהם מתחזקים ונעשים פנימיים, והוא קונה אותם בנפשו, כך עושה מעשים.

ועל אותה הדרך, גם אם לבעל המוחין החיצוניים יש מעשים, מ"מ איכות המעשים משתנית, כי בעל מוחין חיצוניים, איכות מעשהו נמוכה. ובעל מוחין פנימיים איכות מעשהו עצומה, כי כמו שהבנו שע"י המוחין משתנה האם יהיו מעשים, כך גם משתנה האם יהיה להם איכות ועוצמה.

וזה ההגדרה העיקרית של נה"י - מעשים שנובעים ממוח חיצוני, בלא מוח פנימי ולב פנימי. וזה ההבדל בין צדיק לרשע, כי כולם יודעים שיש בורא לעולם, אלא שהצדיק הכניס את המוחין אלו פנימה, והוא 'חי' אותם, וממילא מעשיו מתוקנים ואיכותיים. והרשע השאיר את המוחין והידיעות האלו מחוצה לו, וממילא מעשיו גרועים.

ולכן עיבור מוגדר כנה"י, כי העובר במעי אימו יש לו אמנם אורות גדולים, אבל כל המוחין והאורות הם חיצוניים לו. וראיה לזה, שכל מה שיש לו עצמו זה רק חיצוניות גמורה, שרק מזיז קצת את אבריו וכו'.

כי אף שמאירים בו אורות גדולים מסוף העולם ועד סופו, מ"מ, הם אינם שלו, אלא הם רק בגדר של 'מקיף', והם חיצוניים לו, וחיצוניות נקראת נה"י, ולכן עובר נקרא נה"י, כי המוחין שלו בחיצוניותו.

ואילו בניקה, המוחין נכנסים קצת לתוכו, ונעשים חלק ממנו. וראיה לזה שמעשיו מתוקנים ומשובחים יותר, ולכן נקראת היניקה חג"ת שהגדרתו היא אמצע. ובגדלות שיש לו מוחין בקנין פנימי, אז נקרא חב"ד שהגדרתם היא 'פנימיות'.

נמצא שההגדרה של עיבור כנה"י, לא מתיחסת למעשים, כמו שהבנו בשאלה, ששאלנו למה עיבור הוא נה"י הרי אין לו מעשים כלל. אלא, ההתיחסות היא למוחין - מוחין של עיבור הם חיצוניים לו, ולכן הם נה"י, ואילו מוחין של יניקה הם חג"ת כי הם אמצעיים, ומוחין של גדלות הם חב"ד כי הם פנימיים בנפשו.

אורך ועובי

ובזה נבין את עומק דברי הרש"ש, שלימד שעיקר ענין הנה"י הוא בעובי ולא באורך. וחדש שיש פרצוף שלם בעובי שנקרא נה"י, ופנימי לו פרצוף חג"ת ופנימי לו פרצוף חב"ד, וכל אחד הוא פרצוף שלם של י"ס באורכו.

כי אמיתת הגדרת הנה"י, הוא מוח חיצוני וכו"ל, וזה מתבטא בעיקר באופן של עובי.

כי אף שיש גם נה"י באורך, שהחב"ד בראש קומת האדם והנה"י למטה. זה אינו ביטוי למוחין שהם נה"י, אלא ביטוי לנה"י בזמן שכבר יש לאדם מוחין אמיתיים. שאז

החב"ד הוא המוח החושב, והמידות מעבדות, והנה"י מרגישים הרגשות מעשיות ועושים בפועל. וגם זה נקרא נה"י, כי המעשים הם חיצוניות, ולכן הם גם נקראים נה"י, (והם הנה"י שנזכרו באות א').

אמנם, נה"י בעובי הם עיקר סוד הנה"י, (והם הנה"י שנזכרו באות ב'), כי אז כל מהותו, כל הפרצוף, הוא נה"י, ויש לו מוח ומידות ומעשים, אבל הכל נה"י, כי המוח שלו הוא מוח חיצוני, והוא מוח שעושה מעשים יבשים וחיצוניים.

כי הרש"ש מלמד אותנו שמדברים על המוחין! על ההשגה. יש מוחין של עיבור שהם מוחין חיצוניים, ואינם מסוגלים לגרום מעשים כראוי, וכמו 'עובר'. או אפי' אדם גדול בגילו, אם המעשים שלו יבשים בלי לב ומוח והשגת אלקות, אזי רואים שהמוחין שלו הם נה"י, כי אינם מצליחים להוליד מעשים כראוי.

כי עיקר חשיבות המעשים בפועל היא לפי איכותם, לפי הפנימיות שמניעה אותם, שזה סוד 'רחמנא ליבא בעי'. ואף ש'העיקר הוא המעשה', ולא מספיק מוחין והרגשות אם אינם באים לידי ביטוי למעשה - מ"מ נקודת האמת היא, **שהשי"ת רוצה מעשים הנובעים מתוך פנימיות**, מעשים שמגלים פנימיות, ומי שיש לו רק מעשים או שיש לו רק פנימיות, החטיא את המטרה.

מי שיש לו מעשים לבד החטיא לגמרי, ואף ששכרו לא יקופח, מ"מ אין טעם למעשה בלי לב, כי אין חפץ בכסילים.

ומי שיש לו פנימיות לבד גם הוא החטיא את המטרה שהיא גילוי אלקותו ית' בעוה"ז בפועל.

משל לדבר, אדם הנותן מתנה לחברו ומצפה להכרת הטוב, והנה, אם המקבל לא אומר 'תודה', אבל מ"מ עיניו וליבו מביעים תודה, ורואים שהוא מכיר טובה, זה המקבל עשה את עיקר ענין הכרת הטוב, אף שלא בשלימות. אבל מי ש'זורק' מפיו את המילה 'תודה', אבל ליבו כלל לא מכיר טובה, פשוט שלא עשה כמעט כלום.

לסיכום. הצורה היא - שמכוח המוחין והמידות נעשים מעשים (נה"י) בפועל, ולכן לפי ערך המוחין והמידות, כך השווי של המעשה. כי אף שבפועל אין הבדל בין מעשה שנעשה עם מוחין ולב, לבין מעשה שנעשה בלא מוחין ולב. אבל באמת הם שונים מאוד, כי כל ענין המעשה הוא הוצאת המוח והלב לפועל, ולא עצם עשיית המעשה. ומי שיש לו מעשים בלי מוחין ומידות, העיקר חסר, ובעקרון אין זה נקרא שעשה מעשה כראוי, אלא הוא בעיבור.

כי עיבור הוא מוחין שאינם משפיעים כראוי למעשה, והם עדיין חיצוניים. וגם אדם בוגר בגופו שעושה מעשים יבשים, הוא בנה"י, כי אין לו אלא חיצוניות, ואפשר לומר שמה שנקרא אצלו מוח, אצל הצדיק זה נקרא מעשים. ולכן ע"ה נקרא בהמה וגם נראה כך, כי בעצם אין לו מוחין ופנימיות, אלא רק חיצוניות.

[ובזה נבין מדוע עובר במעי אימו לומד את כל התורה כולה, וצופה מסוף העולם]

ועד סופו. כי כיוון שהם מוחין שנמצאים בחיצוניות, אם רוצים שכן ישפיעו, מוכרח שהם יהיו חזקים, כי אחרת לא יפעלו כלום.

וכאותו חסיד ששכנע את חברו המתנגד לבוא לרבו, והנה זה החבר מיד כשנכנס לסוכת הצדיק ראה את האושפזין אצל הרבי, ומכוח זה הוא נעשה חסיד, וחלשה דעת החסיד למה הוא לא זכה לראותם, ואמר לו הרבי, שזה הוצרך להראות רק למתנגד כדי למשכו, והיינו לגודל קטנותו הוצרך לראות מופת].

הגדרת נה"י דעובי - דבר המוטבע בטבע

והנה יש לשאול שאלה עצומה - אם כל מהות הנה"י הוא מוח חיצוני, א"כ כאשר גדל ומקבל חג"ת ויש לו יותר פנימיות, היה צריך פרצוף הנה"י להתבטל, כי הלא נהיה איש פנימי וכבר אינו חיצוני.

והתשובה היא - שגם כשאדם זוכה לפנימיות, עדיין נשאר בו החיצוניות, שהיא החלק המוטבע בנפשו, ובו הוא משתמש כשאינו פנימיות. כגון בשעת קטנות או שינה, או בזמן שיש לחץ ובהלה, ואינו מספיק להפעיל את הפנימיות שלו.

ועבודת האדם היא, לעלות כל כך, עד שמה שיהיה אצלו חיצוניות, טבע, יהיה גם הוא כולו טוב. וכמו שאמרו חז"ל 'אדם ניכר בכוסו', כי אז אין דעת ואז מתגלה מה נקנה אצלו בקנין גמור שהשתרש עד החיצוניות ממש.

וזה מה שאומר הרש"ש, שבתחילה יש לפרצוף הנה"י רק נה"י, ורק כאשר נבנה פרצוף החג"ת אז מתגדל פרצוף הנה"י, ונהיה לו גם חג"ת, והחג"ת הזה מלביש על החג"ת של פרצוף החג"ת.

וביאור הענין הוא - שכאשר הנה"י לבדו, שיש רק חיצוניות, זה נחשב שאין לו הרגשות (חג"ת). כי כל הרגשותיו חיצוניות ואינם אמיתיות. ורק כאשר מקבל האדם את פרצוף החג"ת, ונבנה בתוכו יותר פנימיות, אז זה משפיע גם על החיצוניות (הנה"י), ונהיה מוטבע בו רגשות (חג"ת דנה"י), עד שאפי' בזמן שאין אלא מוחין חיצוניים עדיין יהיו בו רגשות.

ולדוגמא - אדם שהוא מאוד רחמן, אזי זה כל כך מוטבע בו, עד שגם בזמני לחץ הוא ירגיש רחמים. ואילו מי שלא קנה והשריש מידה זו, אזי בזמני לחץ, שאין אלא את החיצוניות (נה"י), הוא לא ירגיש כלל רחמים.

מהם נה"י דחג"ת וחג"ת דנה"י

ובזה יובן מה שכתב הרש"ש שלפרצוף החג"ת יש נה"י, ולפרצוף הנה"י יש חג"ת. ולכאור' הלא חג"ת הם הרגשות, ונה"י הם הרגשות מעשיות, ומה שייך לומר שיש לחג"ת נה"י.

והביאור הוא - שאף שהגדרנו שחג"ת הם הרגשות ונה"י הם הרגשות מעשיות, מ"מ זו ההגדרה היא בנה"י דאורך.

אבל עיקר הגדרת נה"י הוא בנה"י דעובי והיא - שהנה"י הם כל מיני מידות

בעל מח פנימי יותר, ולכן מפעיל מידות עמוקות יותר שבאות עם שכל.

וביוון שיש ב' ענינים בחג"ת והנה"י, גם שהם סוג מוח שונה, וגם שחג"ת הם הרגשות, ונה"י הם הרגשות מעשיות, לכן פרצוף החג"ת, שכללות ענינו הוא מידות היוצאות ממוח פנימי, יש לו גם נה"י דהיינו הרגשות מעשיות היוצאות מתוך ההרגשות שלו.

וגם פרצוף הנה"י שכללות ענינו הוא מידות מוטבעות לגמרי היוצאות

ובקצרה, הענין הוא, שיש שתי הגדרות בחג"ת ונה"י, האחת היא, שהתבארה לעיל, שחג"ת הם מידות מורגשות, ונה"י מידות מעשיות.

וההגדרה השניה היא, שיש פרצוף נה"י, שהוא קומה שלמה שיכולה לפעול לעצמה, ויש לה מוח ולב משלה, אלא שבפרצוף הזה המוח הוא חיצוני, ולכן הוא מפעיל רק את המידות המוטבעות באדם, מידות שאפי' בלי מחשבה הוא מגיב אותם ק"י, ואילו פרצוף החג"ת הוא

והרגשות הבאות מתוך מוח חיצוני. זו ההגדרה. אלא שכל הרגשות של המוח הזה מוכרחות להיות מוטבעות, כי מוח חלש יכול להפעיל רק מידות מוטבעות. ולכן ההגדרה הכללית של נה"י היא - הרגשות מוטבעות.

והגדרת חג"ת הוא - מידות והרגשות הבאות מתוך מוח יותר פנימי.

(ובאמת אין זה סותר להגדרה שחג"ת הם הרגשות, ונה"י הם הרגשות מעשיות, כי שורשם אחד. כי זה עצמו הסיבה שחג"ת הם הרגשות מורגשות, כי הם באות עם יותר מוח, ואילו הנה"י הם הרגשות כאלו שמצד ההרגשה שבהם אין בהם כ"כ הרגשה אלא יותר 'למעשה', כי הם אינם בנויות על מוח חזק אלא על מוח מוטבע).

ומכיוון שזו ההגדרה, אז מובן שיש שתי סוגי נה"י, נה"י של חג"ת, שהם נה"י דאורך, שהם המידות המעשיות שנולדות מתוך מוח חזק, ויש פרצוף הנה"י שהגדרתו בכללותו, היא, מוח חיצוני.

וכן חג"ת, יש חג"ת שהם הרגשות של מוח חזק שזה חג"ת דחג"ת, ויש הרגשות של מוח חיצוני, שזה חג"ת דנה"י.

קיב. כמו מי שרואה איזה דבר מזועזע אזי בלי לחשוב הוא מזדעזע, וככל שהוא יותר רחמן בטבעו כך יגיב יותר בלי מחשבה, כי זה מוטבע בו.

או כאשר מישוהו רואה שישוהו מרים ידו להכותו אזי באופן של ממילא הוא ירים את ידו לבלום את זה וכדו'.

בלולב הם במוחין של כל מידה, דהיינו, לא מושכים את המידה עצמה, למשל את מידת האהבה, אלא בונים אותה, מושכים מוח חדש, גילוי אלקות ברמה יותר גבוהה, וממילא עי"ז יכולים להגדיל את האהבה.

כי בנין נעשה תמיד ע"י מוח, שהוא יוצר את המידה, ולכן תמיד תחילת העבודה היא במוחין, כי כל המידות בנויות על מדרגת המוח בהשגת הבורא ויחודו.

וביום הראשון מושכים את מוח החכמה, כי כיוון שביום הראשון עוסקים במידת החסד, ומידת החסד היא בקו ימין, ושרשה בחכמה, לכן המוח של מידת החסד נקרא חכמה, וכן מוח הגבורה נקרא בינה, ומוח הת"ת נקרא דעת.

1. ימין שמאל ואמצע

ופנימיות הענין הוא דבר יסודי מאוד. שצריך להבין שכל ענין וכל דבר מורכב מג' קווין, שהם ימין שמאל ואמצע. וביאור ענינם הוא.

ממוח חיצוני, אמנם כשזוכה לחג"ת, שהם מידות עמוקות, זה משפיע גם על הטבע, ונהיה לו מידות מורגשות בטבעו, שאפי' במוח חיצוני יצליח להרגיש אותם, וזה נקרא חג"ת דנה"י.

ה. עיקר ההמשכה היא במוחין של כל מידה

ועתה נפנה להמשך דבריו הק', בנה"ש, וכאן יש שלב נוסף בהעמקת הדברים, וז"ל 'ביום א' יכוון להמשיך המוחין לפרצופי חכמות דפרצופי חג"ת ונה"י דחג"ת, וביום השני לפרצופי הבינות שלהם, וביום השלישי לפרצופי הדעות'.

כאן הרש"ש מתחיל להשתמש בלשון 'לפרצופי חכמות' ו'פרצופי בינות' ו'פרצופי דעות', ולכאן' הלא עד עכשיו דיברנו על מידות, חסד וגבורה כו', ולא על מוחין.

והענין הוא, שבאמת כל הרגשה בנויה על מוח, שהוא האומר לה להרגיש, ולכן מגלה הרש"ש, שהמשכות שמושכים

עוצמתו, והשאר ממנו רק גילוי קטן, וממנו ברא את הנבראים, שמצד אחד הם נעשו ומתקיימים ע"י אורו, ומצד שני האור מצומצם באופן שאינו מבטל אותם.

ונמצא שרק ע"י הצמצום יש מקום למציאות הנברא, כי בגילוי האור בכל עוצמתו, התחתון יבטל, כי יראו רק את האור העליון, ורואים שאין שום דבר אחר.

והנה, אף שבאמת אין דבר אחר חוץ ממנו ית', מ"מ רצונו ית' שכאן בבריאה התחתונה, כן תגלה מציאות של תחתונים נבראים, וזה הוא עשה ע"י שצמצם את האור ק"י, שאז מצד אחד יש אור שממנו נברא וחי הנברא, ומאידך אין האור כ"כ גדול ואינו מבטל את מציאות הנברא.

'ימין' מורה תמיד על השפעה, על השפעת הבורא ק"י את אורו בבריאה, וזה נקרא מוח חכמה, כי חכמה היא הכרת הנקודה השרשית של הענין, ונקודת החכמה של הבריאה היא ההכרה שהשי"ת הוא הכוח המשפיע, והוא כל המציאות וכל הבריאה חיה רק ממנו.

'שמאל' מורה על הצמצום, ועיקר ענינו הוא, גילוי מציאות התחתונים, כי התחתונים יכולים להיות מציאות קיימת בפנ"ע, כביכול, רק ע"י שאור הבורא מצומצם, אבל אם אורו יתגלה בכל עוצמתו הם יבטלו בתוכו.

כי, עד שלא נברא העולם היה הכל רק אור הא"ס, וכשרצה השי"ת ליצור את הנבראים, לקח מאורו וצמצם אותו, דהיינו הסתיר את

קיג. וענינה של מידת החסד, שהיא ענף מהחכמה. דהיינו היא גילוי מעשי בפועל של השפעת אורו ית', כי החכמה היא בשורש והחסד הוא יותר בח' 'בפועל'.

ובדרך השאלה, כל השפעה נקראת חסד, אבל החסד האמיתי הוא השפעת הבורא את אורו ושפעו בבריאה.

ולכן חסד הוא אהבה, כי מההכרה של החכמה, ההכרה שכל הבריאה היא השפעת אורו ית', נולדת מידת האהבה, חסד.

וכן שאר המידות יש אותם בדרך השאלה, גם בעניני התחתונים, וכמו שהתבאר לעיל בהערה 20.

קיד. והיינו, שהסתיר את עוצמתו, אבל לא שהצטמצם באמת.

ז. ביאור דעת הרש"ש מהי

ההמשכה בנענוע לצדדים

ועתה נבאר בעז"ה את דעת הרש"ש
בביאור צדדי הנענועים, כי
הלא מנענעים לששה צדדים שהם
כנגד ששת הספירות.

והנה הפשטות היא שהצדדים הם
התפרטות של אותה מידה,
ולמשל ביום א' שהוא מידת החסד,
אזי ו' הצדדים הם חסד שבחסד
וגבורה שבחסד וכו'.

אמנם הרש"ש מעמיק גם בזה, והוא
מבאר, שכיוון שיש לפרצוף
החג"ת ו' פרצופים פרטיים, (שלכ"א
יש י"ס), אזי ביום ראשון ממשיכים
לכל הפרצופים את מוח החכמה,
בנענוע דרום נכנס מוח חכמה שלם
לי"ס של חסד דחג"ת, בנענוע צפון
נכנס מוח חכמה לי"ס דגבורה
דחג"ת, וכו'.

וביום השני נכנס לכולם מוח בינה,
וביום השלישי מוח הדעת,
ובזה נשלמו.

דהיינו, בכל רוח, בכל המשכה,
נכנס מוח שלם, (למשל
ביום ראשון מוח חכמה), שנכנס

'אמצע' הוא שילובם באופן נכון, כי
ע"י הצמצום יכולים ח"ו,
להתעלם לגמרי ממציאות הבורא, כי
אורו מוסתר, ומאיך ע"י החסד,
שהוא גילוי השפעת אור הבורא בכל
העוצמה, תבטל מציאות התחתון,
לכן קו האמצע הוא המובחר שהוא
מאזן ביניהם באופן הנכון, שגם
יהיה מציאות לתחתון וגם יוכר
ויורגש אור העליון.

וממילא פרצוף החג"ת, בנוי
ומבוסס על ג' המוחין
שלו, חב"ד, ואותם אנו ממשיכים,
ביום הראשון שבונים את החסד של
החג"ת, שהוא קו ימין, וממילא
המוח שלו הוא מוח החכמה, לכן
מושכים את החכמה, וכן כולם.

בי כל מקום שכתב חכמות, הכוונה
היא למוח הימין, בפרצוף החג"ת
הכוונה לחסד, ובפרצוף הנה"י
חכמות הוא המוח של הנצח.

ובינות הוא המוח של השמאל
(גבורה והוד), והבינות של
האמצע (ת"ת ויסוד).

דהיינו, לא כפי הפשטות שבג'
הימים ראשונים נתקן כל
פרצוף החג"ת, אלא חג"ת דחג"ת
וחג"ת דנה"י.

ודעת לנבון, שחג"ת דנה"י נחשבים
כנה"י ביחס לחג"ת דחג"ת,
וממילא הדברים קרובים.

ולדוגמא ביום א', בצד דרום נכנס
מוח חכמה לחסד דחג"ת,
צפון לגבורה דחג"ת, מזרח ת"ת
דחג"ת, מעלה (נצח) חסד דנה"י,
מטה (הוד) גבורה דנה"י, מערב
(יסוד) ת"ת דנה"י.

וז"ל הסידור, ביום א' בנענועי דרום
נענוע ראשון, יכוון להמשיך ג'
קוי חח"ן בג"ה דת"י קט"ו דדעת ק"ו

לתוך פרצוף בעל י"ס, ויש ששה
צדדים כדי להמשיך לשה
פרצופים, כי פרצוף החג"ת לבדו יש
לו ששה פרצופים, והם כולם נתקנים
בשלשה ימים כל יום מוח אחד.

ובמו"ב פרצוף הנה"י לבדו יש לו
ו"פ, והוא יקבל מוחין ביום
ד' - חכמה, ה' בינה, ו' דעת. וביום
הו"ר יכנסו גם החכמה וגם בינה וגם
דעת, למלכויות של ו"פ החג"ת וו"פ
הנה"י.

כ"ז הוא דבריו בנה"ש, אמנם
בסידור יש בזה שינוי קט"ו, והוא
שבג' ימים ראשונים נתקן חג"ת
דפרצוף החג"ת וגם חג"ת דפרצוף
הנה"י, ובג' ימים אחרונים נתקנים
נה"י דפרצוף החג"ת ונה"י דפרצוף
הנה"י.

קטו. בטעם השינוי עיין בביאור ים החכמה על שעה"כ. ואכמ"ל.

קטז. היינו 'צלם' שלם.

קיז. כי מוח החכמה שנמשך ביום א', יש לו התפרטות לחב"ד, וסדר כניסתם לרום
הדעות הוא, בסדר דב"ח, דעת בנענוע ראשון בינה בנענוע שני, וחכמה בשלישי, וכל
אחד מהם הוא 'צלם' שלם.

וי"א שההמשכה היא נענוע ראשון חכמה, שני בינה, שלישי דעת, ולשיטתם בכל
שלשת הנענועים ממשיכים רק צלם אחד, בנענוע ראשון ממשיכים לחח"ן, בשני
לבג"ה, ובשלישי לדת"י.

באור ה', ויחודו, וששפע חיותו הוא כל הבריאה, וממילא נתקן בכל הפרצופים כוח החסד שבהם, ע"י מוח החכמה.

דהיינו, הרש"ש בא להחדיר לנו, שלא מדברים על מידות פרטיות, אלא על מוחין, על השגת אלקות, וכאן שנכנס מוח החכמה לכל הפרצופים, ענינו שהאדם זוכה להכיר במציאות ויחוד ה', וממילא עי"ז הוא מגיע לאהבה, אבל האהבה היא רק התוצאה, והעיקר הוא עצם ההשגה, ולכן לא מתקנים רק את פרצוף החסד, אלא מכניסים לכל הפרצופים ולכל המידות את החכמה, שזה המטרה, וזה כבר יפעל בהם מה שזה צריך לפעול, כי כל מידה לוקחת את החכמה ופועלת איתה את פעולתה הפרטית.

דחכמה ק"ח דחסד ק"ט דחג"ת דחג"ת ק"י.

וכצד שמאל הוא על אותה הדרך, אלא שהוא לפרצוף הגבורה דחג"ת, ובמזרח ת"ת דחג"ת.

ה. לפי הרש"ש מה השייכות למידה של אותו היום

והנה לכאור' הלא ידענו מדברי האריז"ל שהיום הראשון הוא במידת החסד, והוא אושפיזין של אברהם, ולכאור' לפי הרש"ש אין כאן יחודיות ל'חסד' כלל, כי כל החג"ת נה"י מקבלים ביום זה מוח חכמה, ומה כאן 'חסד'.

והביאור הוא, שמוח החכמה הוא הוא ענין החסד, וכמו שהתבאר לעיל, שחכמה הוא ההכרה

ק"ח. דהיינו הדעת הזה הוא דעת פרטי של החכמה, כי ביום ראשון נמשך מוח החכמה, שהוא בעצם מוח החסד, שהוא עבודת יום ראשון.

ק"ט. כי כאן הוא צד דרום. והנה החסד הזה, הוא החסד של פרצוף החג"ת, כי כבר התבאר שלפרצוף החג"ת יש חג"ת ונה"י, וזהו החסד שבחג"ת שבחג"ת.

קכ. דהיינו, החסד הנזכר במילה בקודמת, הוא חסד מתוך החג"ת, והחג"ת הם של פרצוף החג"ת.

נמצא שפעמיים כתוב את המילה 'דחג"ת', בפעם הראשונה כוונת האות ד.. היא מתוך, חסד שהוא אחד מתוך החג"ת, ובפעם השניה הכוונה כפשוטו, 'של' חג"ת של החג"ת דהיינו חג"ת הפרטיים של פרצוף החג"ת.

נמצא שלמעשה כל הרוחות שוות, ובכל יום יכוון לעורר ולהרגיש ולהחדיר את המוח עם המידה השייכת לו, ובכל נענוע ירגיש את האור שמאיר בו, וזה בכל הצדדים, אלא שאם רוצה לפרט יכוון שזה אהבה שהיא השפעה לגבורה, אבל יותר טוב שלא להתבלבל ולכוון בכללות ביום ראשון חכמה ואהבה.

וביום השני המוח הוא בינה, שענינה הוא, התכונות התחתון במציאות העלין ולהגיע להתלהבות והשתוקקות אליו מתוך ביטול היש והרגשה והשגה שהתחתון אין לו כוח עצמי כלל, והמידה היא יראה.

וביום השלישי המוח הוא דעת, שענינה שילוב וחיבור מציאות התחתון עם העליון, והמידה היא דבקות, שהיא חיבור רגשי בין בתחתון לעליון, שזה בא מכוח הדעת.

ט. הכוונות ע"פ דרכי העבודה והנה, כבר התבאר לעיל דרכי העבודה בכוונות באריכות, וכאן באנו לבאר, רק איך מתיישבים הדברים בסדר הסיודור.

הנה ביום א' בצד דרום, ממשיך מוח חכמה לחסד דחג"ת, וההרגשה היא שיבקש ויעורר דעת להכיר ביחוד ה', ומתוך זה יעורר להכניס בתוכו ברשפי אש את מידת האהבה, שהיא תוצאה מזה.

ובצד צפון נכנס החכמה לגבורה דחג"ת, והיינו שזה נכנס בעצם לחסד דגבורה, וא"כ עיקר ההמשכה היא להכניס את החכמה את הידיעה ביחוד ה', אלא שכיוון שזה נכנס לתוך הגבורה זה יפעל מה שצריכה הגבורה, אבל למעשה ההרגשה היא אהבה, כי כשהוא נכנס מסתכלים עליו לבדו, והוא מוליד אהבה, אלא שכאן האהבה היא לא שרשית אלא באה כחלק מהמערכת של הגבורה קבא, (דהיינו היא ההשפעה של הגבורה).

קבא. ואפשר גם לכוון, שזה הגבורה של החסד, כי אף שזה חסד דגבורה, מ"מ בסוד התכללות והתקשרות הכל שווה, ולכן יכוון איך שמאיר לו, והעיקר לעמול על המוח של חכמה ועל הרגשת רשפי אש האהבה.

כי כללות ענין הדעת [שהוא כללות ענין סוכות], הוא להוריד את המוחין שהאדם קיבל לתוך המעשים. וכמה שמשיג יותר דעת מעשיו יותר מתוקנים, ואחרי שקיבל מוחין חדשים בר"ה ויוה"כ, צריך עתה בסוכות להכניסם אל מידותיו ומעשיו.

ובתחילה לפני הנענוע, צריך לעלות לשורשי הדעת. ויעלה את

הדעת שיש בכל מידה ומידה לשורש השורשים של הדעת, שהוא בא"א, ושם בא"א יש מקום באמצע הראש שנקרא 'פלגותא דשערי', שהוא שורש הדעת, ולשם צריך האדם להעלות את כל המידות, ולהגיע להשגת היחוד, דהיינו לתוספת הארה והשגה עמוקה, להשיג שלמעלה בשורש השורשים הכל אחדות פשוטה.

ובל יהודי יש לו להרגיש ולהוסיף דעת, שאין עוד מלבדו, ובפרט איך שבשורש למעלה, אזי 'בני בכורי ישראל', שכלל ישראל אחוזים למעלה באחדות עם השי"ת, ומשם נמשך אח"כ למטה כל המידות של

ביום הרביעי חכמה ונצח כי נצח הוא גם תולדה ממוח החכמה, שע"י שמבין את יחוד ה' ומציאותו, אזי ינצח בכוח זה את כל המפריעים.

ביום החמישי בינה והוד, כי הוד נולד מההתבוננות, שע"י שמתבונן מכיר שאין עוד מלבדו, ומודה שהכל השי"ת עושה.

וביום השישי דעת ויסוד, שהוא התקשרות, והוא תוצאה מהדעת שמחברת את מציאות התחתון והעליון, כנ"ל, וע"י פועל היסוד שהוא התקשרות, וכמו שהארכנו במאמר האושפיזין, עיי"ש.

י. העליה לשורשי הדעת

והנה יש לשים לב שכל מה שדיברנו מחכמה ובינה, הם כולם פרטים של הדעת, דהיינו שמתעסקים עימם, לא בעצם מציאותם, אלא איך להוריד אותם למעשה. להוריד את השכל של החכמה לתוך ההרגשה.

שכל חדש, בחי' חדשות ונוראות בהשגות אלקות, השגה מבחי' משיח, אור הגאולה, כי עבודת הלולב נוגעת עד מקומות שהם קשורים עם הגאולה.

אהוי"ר לקב"ה קכב.

וכאמת דעת זו שנמשכת, אינה פשוטה כלל, והיא הדעת שנאמר עליה 'ותקבלון אולפן חדת', כי בסוכות זמן ניסוך המים, מקבלים

פרק ד' - סוכה

עליון קכג, וכללות הסוכה היא בחי' אמא, בינה, שהיא אור מקיף לז"א, דהיינו שבסוכה מרגישים איך הכל אלקות, ואף שזה במקיף כללי, מ"מ זה משפיע על המידות ומרומם אותם, כי כל המבט על הכל משתנה.

סוכה - לשבת בתוך אור ה'

בוח הסוכה הוא לתת לנו מבט אחר על העולם, לראות את כל מה שקורה בעולם מתוך האמונה הגבוהה, מתוך ההכרה שה' הוא המנהיג הבלעדי.

והענין הוא - שאחרי יום הכיפורים שהוא יציאה מהעולם

כי סוכה היא ג"ר דו"ק דדעת

קכב. והנה בעליות עולים לדעת עליון, כי דע"ת הוא ענין הרגשי הלב הבוקעים אל השי"ת באהבה ויראה ודבקות, ושם בדעת, הוא הרגשת כל החושים ביתר עוז.

אמנם דעת עליון הוא סוד הנקודה הנעלמת שבלב, בסוד ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא, ושם הוא נקודת עומק שאין לס"מ שליטה כלל.

ובאמת כשאדם בקטנות, אין לו מנוס ע"י הדע"ת, כי מצד ההרגשים הוא שבור ורצוף, ועיקר מה שיכול לעוררו הוא בחי' העצם, מקום שהוא עצמו אינו מרגיש [כי אם מרגיש זה כבר דע"ת], ושם יכול הוא לעורר את הנקודה הפנימית שאינה נפסקת לעולם.

והעליה היא עד **לפלוגתא דשערי**, שהוא שורש השרשים של הדעת, המקום הגבוה ביותר שניתן להשיג, ומקום זה הוא מקום התענוג השרשי, כי א"א הוא בחי' מסי"נ להשי"ת, וע"י הוא בחי' תענוג, ומקום זה של פלוגתא דשערי כלול משניהם, וכשאדם מגיע למקום זה, אזי כביכול ראשו בוער כאש שלהבת, בבחי' 'שכינת אל על ראשי'. **קכג.** שענינם יתבאר לקמן בעז"ה.

והכל מלא שמחה בה, שזה סוד שם אהי"ה שמאיר בסוכה, כי סוכה היא אמא, בינה, שמתבונן ומכיר ומרגיש שהכל זה השי"ת, ומשתוקק אליו.

ובזה מרים את סוכת דוד הנופלת, שהיא השכינה הקדושה שנופלת ע"י ההסתרות של הקלי' והחטאים, נעלמת. וע"י אור הסוכה היא קמה, כי מתגלה איך הכל כל הבריאה היא אור ה', הכל טוב בגילוי אמונה בהירה.

והיהודי שמח במה שיש לו, אפי' אם אינו מצליח, כי יודע שהכל זה רק ה'. כי סוכה היא מחיצות של אמונה, מכל הצדדים לראות איך הכל טוב וגם חושך לא יחשיך ממך, ובכל מקום ה' נמצא איתי.

והאור של הסוכה יוצר דבקות המחייבת מסירות נפש, ודבקות כוללת הכל וזהו השמחה להכניס הכל לדבקות היחוד. ולכן עיקר המועדים נתנו לעסוק בהם בתורה, כי היא עיקר הדבקות,

הגשמי, ואין בו אכילה ושתייה, שבו זוכים להחדיר היטב את ההכרה ביחוד ה', שבאמת הפנימית אין כלום חוץ ממנו ית', כי הוא מחיה את הכל, ועכשיו נכנסים לסוכה, שענינה כן לחיות את העולם, אבל בצורה הנכונה, ואוכלים ושותים וכו', אבל הכל מתוך דבקות בהשי"ת, מתוך ההכרה שהכל זה הוא.

ובשיושב בסוכה, מקבל שכל עמוק, ג"ר דו"ק דדעת עליון, והרגשה בהירה במציאות ה'. וכאילו מרגיש איך הכל אלקות, ובעיני רוחו הדפנות והסכך הם שמות קדושים, ומרגיש איך הוא יושב כביכול בתוך אור ה'. וממילא כל העסק בעניני העולם נעשה בדבקות, להרגיש אלקות כל הזמן.

ולבן בסוכות לא ראינו שינה בעינינו, ולילה כיום מאיר משמחת בית השואבה, כי שואבים בו רוח הקודש, הכרה והשגה במציאות ה' בבהירות ואור עצום, וממילא אין לילה, שמבטא את הקושי והחושך, כי בהירות האמונה מוחקת את כל הקשיים.

כוונות הסוכה

והנה בסידור הרש"ש לא נסדרו כוונות הסוכה אף שהובאו בנה"ש, ולכן י"א שלא לכוונם, אמנם יש שכן סידרום לכוונם.

וסדר הכוונה הוא - שמכוונים צלם שלם הנכנס ל"י כלי הנוק'. והצלם הזה הוא אור מקיף, אור מג"ר דו"ק דחסדים דדעת דאמא.

אלא, שביום הראשון שהוא מידת החסד, נמשך החכמה דחג"ת, שהיא המוח של קו ימין, וענינה מוח ההכרה בהשי"ת ויחודו, וממילא

בכוח זה יכנס לאהבת ה'. וביום ב' נמשך בינה והעבודה היא יראה, ביום ג' דעת והעבודה היא דבקות. ביום ד' חכמה דנצח דנה"י, ביום ה' בינה, וביום ו' דעת. ובהו"ר נמשכות המלכויות של חג"ת ושל נה"י.

וענין כולם הוא ההכרה באור ה' בבחי' מקיף, והאור הזה משפיע על האדם לזכרו ולקרבו לאמת, וכשיושב בסוכה צריך להרגיש כיושב בתוך עולם רוחני ומתבשם ומזדכך מאורו, אור יחוד ה'.

פרק ה' - סיכום העבודות בסוכות

א. כמה מיני דעת

חג הסוכות משופע באורות נפלאים, הנכנסים בימים שבין יום הכיפורים לסוכות, ובסוכה, והנענועים, וההקפות שבכל יום, והנענועים וההקפות של הושענא רבא. וכולם באים להכניס את הדעת האמיתית ואת המידות הקדושות, אבל צריך להבין את הנקודה היחודית לכל אחד מהם.

ותחילה צריך לבאר כמה יסודות,

כדי שיוכל הלומד לרוץ בעז"ה, וימחל הלומד להתבונן היטב בדברים.

א. יש בשכל האדם ג' סוגי מוח, חכמה בינה ודעת, חכמה היא עצם ידיעת הדבר, בינה היא התפרטות ההבנות שיוצאות מזה.

והמוח השלישי הוא דעת, ותפקידו הוא, לחבר בין הידיעות לבין ההרגשות והמעשים בפועל,

הרגשות של האדם, והוא מרגיש אותם רק באופן כללי בלתי מוגדר, ואילו דעת תחתון הוא ההרגשה בדברים שנתפסים בכלי האדם המוח והלב, באופן מוגדר וברור ק"ה.

ג. האדם מתחלק לב', הראש - המוח שלו שהם הידיעות, והגוף - הלב וכלי ההרגשות והמעשה.

והנה, באמת כל הרגשה בנויה על מוח, על שכל, ולמשל

הרגשת אהבה בנויה על השכל שאומר לאדם שאת פלוני כדאי לאהוב, אבל השכל הזה יש לו ב' מדרגות, מדרגה ראשונה היא שכל כללי, האומר בעיקר את התוצאה המעשית, בלא להבין באמת את הדבר עד הסוף, ולמעלה מזה יש שכל מעמיק, המבין את הדברים

לקחת את הידיעות, ולהחדיר אותם בתוכו כל כך, עד שנהפכים אצלו להרגשה ומעשה.

בר"ה ויום הכיפורים אנו מקבלים חכמה ובינה ק"ה, ובסוכות העבודה היא בדעת, להוריד את הידיעות האלו לתוף הגוף, דהיינו לתוך ההרגשות והמעשים, להכניס אותם כל כך עד שנחיה את המוחין האלו בהרגשה ממש ובמעשים.

ב. הדעת, שהוא תפיסת השכל בכלי ההרגשה, מתחלק לשני חלקים עיקריים, הא' נקרא דעת עליון, והשני דעת תחתון.

'דעת עליון' הוא תפיסת השכל וההרגשה בדברים שהם באמת למעלה מיכולת התפיסה של

קכד. ראש השנה הוא בחינת חכמה ויום הכיפורים בינה.

קכה. משל לזה. כאשר אדם מגיע לצדיק אמיתי, לראות את עבודת קדשו, והוא מתעורר ברגשי אש להשי"ת מכוח אור השכינה השורה על הצדיק, והנה, האור שהוא מרגיש בקרבו, זהו דעת תחתון, דהיינו מה שמצטייר לו מהאור בכלים שלו, מה שהוא מבין מה זו דבקות, אמנם אם בעל שכל הוא, אזי מבין שמה שהוא מרגיש, זה רק ניצוץ ממה שיש לצדיק בעצמו, ואף שאינו מבין מה יש לצדיק, כי אין לו כלים לכך, מכל מקום הוא מבין ומרגיש את מדרגת הצדיק באופן בלתי מוגדר, אלא ברוממות כללית.

כי דעת עליון גבוה יותר שלא נתפס למעשה, ודעת תחתון מצומצם יותר ונתפס בציור מעשי. לזה יש מעלה שהוא גבוה יותר, ולזה יש מעלה שהוא תפוס למעשה כיתד בל ימוט.

אורות שאדם שואף אליהם שאיפות, דהיינו שמכיר ורואה שיש כזה דבר, וזה כמו נמצא סביבו, אבל זה לא בתוכו אלא חוצה לו, (ואם אינו מכיר בכלל בזה, אז זה אפי' לא אור מקיף). ואור פנימי, שהוא אור שהאדם מבין וחי איתו ממש.

ב. סדר האורות

ועתה נבאר את סדר הדברים בדרך עבודה, ממטה למעלה, ונביא תחילה טבלה.##

נענועים בברכהו"ק – הרגשותו"ק - הרגשה – הרגשה במציאות ה'דעת תחתון – תפיסה בכלים שלנו, הרגשה שה' איתנו פה והרגשת אהבה אליו וכו'נענועים בהללג"ר -תוספת שכל בהרגשה – יהלל' הכרה במציאות ה' והשגחתו בעולםמעשה ההקפה בכל יוסג"ר - שכל- אור מקיף –שכל גבוה יותר שעדיין אינו קנוי ממשו"ק הרגשה בשכל הגבוה יותרמעשה ההקפות בהושענא רבאג"ר - השגת תוספת שכל גבוה יותרמים שבינתייםו"ק – הרגשותו"ק - הרגשה מופשטת שהכל אלקותדעת עליון – תפיסה בדבר עליון, הבנה עמוקה שהכל אלקות, הרגשת דבקות מופשטת

בשרשם. ומובן שכשיש שכל כזה, כל ההרגשה היא ברמה אחרת.

ולמשל ילד שאוהב את אביו, הנה בוודאי השכל שלו אומר לרגשותיו לאהוב, אבל אין זה עם שכל עמוק, ולא יוכל להסביר את הענין לאמיתתו, ורק כשגדל, ומבין בשכלו יותר, אז שורש האהבה גדל, וממילא גם האהבה עצמה נהיית יותר עמוקה.

נמצא, כל הרגשה נבנית בשני שלבים, שלב ההרגשה לבדו, שבנוי על שכל בסיסי, ואחריו שלב השכל העמוק, שגורם להעמקת ההרגשה. אמנם אין אנו מדברים כעת על השכל עצמו, שזה נקרא חכמה ובינה, אלא על הדעת, שהוא בהירות בשכל בצורה כזו שיגיע להרגשה.

אמנם, ההרגשה שיוצאת מהשכל החדש עדיין לא קנויה ומורגשת ממש, והאדם מרגיש אותה כמו ענין חיצוני אליו, כמו שכל וידיעה, כמו משהו מסביבו ולא בתוכו, וזה נקרא אור מקיף, כדלקמן.

ד. ישנם ב' סוגי אורות, אור מקיף שהם אורות בלתי מושגים,

להבין יותר ולהרגיש יותר את מציאות ה' בעולם, ואת זה שהוא עושה הכל, וממילא גם לקבל אהבה ויראה ברמה גבוהה יותר, וזה צריך לבקש ולכוון לקבל בהקפות, ואף שאינו נכנס ממש לחיות את זה עכשיו מכל מקום מחיל לקבל את המדרגה הגבוהה יותר.

ד. ההקפות בהושענא רבא הם על אותו הדרך, אלא שהם עוסקות בג"ר דג"ר, בשכל העמוק של המדרגה שמעל, כי בכל הימים עסקנו להתחיל לגעת בהרגשות שבמדרגה העליונה, ובהושענא רבא גם בשכל של המדרגה העליונה.

ובכל ההקפות, צריך לכוון ולהרגיש איך מקבל אור מקיף, איך מקבל אור מעליו, אור שנותן לו מושגים ותחושות של התעלות, השגה שמעל האדם, דהיינו דברים שהוא שואף אליהם אבל עדיין לא קנה אותם ממש, ועוסק בהם על מנת לזכות להכניסם בתוכו בהמשך.

והנה השמות של המקיפים הם בגימ' מגן, כי הידיעה שיש עוד להשיג, מגינה על האדם מליפול לישות ועצלות, והם שמות השייכים לאמא שהיא המגנה על הבנים.

וכו'שיבת הסוכהג"ר - תוספת שכל בהרגשה הזאתדיבור ההקפה שבכל יוםג"ר - שכל - אור מקיף - הכרה שיש שכל גבוה יותרו"ק - הרגשה מופשטת בהשגה הגבוהה יותרדיבור ההקפות בהושענא רבאג"ר - תוספת שכל והבנה בהשגה הגבוהה יותרג. דעת תחתון - לולב נענוע והקפות

ועתה נפרט בעז"ה.

א. בנענועי הברכה, נכנס הו"ק דו"ק, הדעת וההרגשה, הבסיסית, בדעת תחתון, דהיינו בהשגת האדם לפי הנראה לעין התחתונים, שמשגיג שכל הנבראים חיים מאור ה', ושפע חיותו הוא מחיה ומהוה את הכל, וממילא הכל הוא עושה ואין עוד מלבדו, וכשמנענע ומחדיר את לעצמו, נכנס מתוך זה למידת אהבה או יראה וכו' שהם מידות המורגשות בלב.

ב. נענועי ההלל, הם על אותו דרך, אלא שהם ג"ר דו"ק, והם באים לא בהרגשה בלי התכוננות, אלא הרגשה עם שכל מעמיק.

ג. ההקפות שבכל יום, בהם יכוון האדם ויבקש לקבל ו"ק דג"ר דאור מקיף, דהיינו להתחיל לקבל מושגים גבוהים יותר ממה שיש לו,

ואילו דעת עליון, הכוונה היא, שהוא זוכה להכנס לעומק, ששם לא רואים בכלל את מציאות הנבראים כמשהו עצמי, אלא רואים רק את אור ה', ומציאות הנבראים 'נבלעת' כביכול בתוכו כי הם סוג של גילוי אורו אבל אינם כלל דבר לעצמו קבו.

וההרגשה בדעת עליון היא לא מורגשת בכלים ממש, כי דבר המורגש הוא כבר דע"ת, אלא זה מאיר לאדם בדרך מקיף,

ד. דעת עליון – ימים שבינתיים, סוכה, ודבור ההקפה שבכל יום דעת עליון הוא איך שהעולם נראה מצידו ית', והדברים עמוקים, אבל מה שיש להבין, שיש ב' בחינות, א' לראות את הנבראים כדבר קיים, אלא שמעמיק לראות איך השי"ת מחיה אותם, ואין להם חיות וקיום עצמי. וזה נקרא דעת תחתון, שרואה את מציאות התחתון כדבר קיים ואת הבורא כשורש אליו וכחיות פנימית לו.

קכו. ולפי ערך יש לומר, שדעת תחתון הוא בחינת בינה, ודעת עליון הוא בחינת חכמה, ומעליו בחינת הכתר שלו זוכים בשמחת תורה.

בינה היא שהתחתון כמציאות קיימת מתבונן בבריאה ומבין שהכל חי אור ה' וממילא מבין עד כמה ה' עושה הכל, בתוך הנבראים, ואילו לנבראים אין שום כוח עצמי וממילא אין מה לפחד מהם וגם לא לכעוס עליהם....

בחכמה אדם עולה יותר, ומשיג שבעצם כל המציאות היא רק אור השי"ת, כי הרי הוא היה עד שלא נברא העולם והוא משנברא העולם, ומלא כל הארץ כבודו, וכל המציאות שלנו כנבראים, אינה נחשבת ומורגשת ליד אמיתות מציאותו וכשחושב בזה מרגיש שהוא 'נמס' בתוך האור העליון.

ולמעלה מזה הוא הכתר, שהוא אני ואין יחד, דהיינו, שמרגיש לגמרי את מציאות ה', אבל לא כמו בחכמה שמרוב שמרגיש את ה' מתבטלת הרגשתו בתחתונים, אלא מצליח לכלול את התחתונים בעליון, דהיינו שמבין ומשיג, שהתחתונים הם ג"כ חלק מאורו ית', כי באמת אין כלום חוץ ממנו, ובאמת התחתונים כדבר עצמי אינם כלום, אבל הם חלק ממנו ית', בתור כלים לגלות את אורו בתוך ההסתר, לגלות שגם במקום שנראה גשמי באמת יש רק את אורו, וכל מציאות התחתונים היא כלי לאור לגלותו ביתר שאת.

וממילא משפיע על הפנימי, ועי' הערה קכ.

אותו והוא נמס בתוכו, כי באמת כל המציאות היא רק אור אלקי.

ג-ד. ובדיבור ההקפות, מקבלים ו"ק דג"ר, ואנו זועקים לקבל את ההשגה עצמה, את השכל של דעת עליון, להכיר את האמת העמוקה עד הסוף שאין עוד מלבדו, וזה נכנס בנו בדרך של אור מקיף, כי זו השגה חדשה לנו, וגם בזה יש חלוקה פנימית, כל הימים הם שלב ההרגשה, והושענא רבא הוא ג"ר דג"ר קבלת השכל קכט בדעת עליון, אמנם גם הוא רק בתורת מקיף.

א. בימים שבין יום הכיפורים לסוכות, ולמעשה, מערב יום הכיפורים ועד סוכות קכ, נכנסים ההרגשה הבסיסית בדעת עליון, ו"ק דו"ק.

ב. ובסוכה עצמה מקבלים את אלו האורות, עם שכל עמוק יותר ולא רק בהרגשה, ג"ר דו"ק, וצריך להרגיש איך האור העליון מקיף

קכז. כי דע"ת הוא ענין הרגשי הלב הבוקעים אל השי"ת באהבה ויראה ודבקות, ושם בדעת, הוא הרגשת כל החושים ביתר עוז.

אמנם דעת עליון הוא סוד הנקודה הנעלמת שבלב, בסוד ישראל אע"פ שחטא ישראל הוא, ושם הוא נקודת עומק שאין לס"מ שליטה כלל.

ובאמת כשאדם בקטנות, אין לו מנוס ע"י הדע"ת, כי מצד ההרגשים הוא שבור ורצוץ, ועיקר מה שיכול לעוררו הוא בחי' העצם, מקום שהוא עצמו אינו מרגיש [כי אם מרגיש זה כבר דע"ת], ושם יכול הוא לעורר את הנקודה הפנימית שאינה נפסקת לעולם.

קכח. סדר כניסתם הוא, שביום ט' תשרי נכנסים המלכות והיסוד, ביום י"א תשרי ההוד, י"ב תשרי נצח, י"ג תשרי תפארת, י"ד תשרי גבורה, ובט"ו תשרי החסד.

ובו ביום מתחילים להכנס ג"ר, שהם לפי ערך נקראים אורות מקיפים, כי מקיף ופנימי זה תמיד לפי ערך.

קכט. מאליו מובן שכל אחד מקבל השגה לפי מדרגתו מה שאצלו נקרא דעת עליון. והבן כי כל אלו הדברים יש בהם עצמם מדרגות רבות בעומקם וכמה הם חיים ומאירים אצל האדם..

פרק ו' - הושענא רבא

א. ריבוי ענינים בהושענא רבא

יום הושענא רבא יש בו כמה וכמה ענינים. ראשית הוא יום השביעי של סוכות, יום אושפזין דדוד, דהיינו שבו מקבלים את מידת המלכות, וכן מקיפים בו ז' פעמים, וחובטים את הערבה, ובנוסף הוא יום גמר חיתום הדין. וצריך להבין את הקשר בין הדברים, ומהי מהותו של היום הקדוש הזה.

והנה, כתב האריז"ל שביום הקדוש הזה, בחצות הלילה, נחתם הדין, ולכך קוראים בחצי הלילה הראשון במשנה תורה, ומרבים ברחמים בזה הלילה, כדי להיטיב את החתימה.

יום הושענא רבא, (וגם בשמ"ע קל), אפשר למתק את החתימה, ולכך מרבים ברחמים כל היום הזה.

והנה צריך להבין. ראשית, הלא כבר נחתם הדין ביום הכיפורים ומהו ענין ריבוי החותמות, ועוד הלא באמת הוא יום שמחה, חלק מ'זמן שמחתנו'.

ולבאורה מדוע הפכוהו ליום של בקשת רחמים, עד שלמעשה פחות מורגש בו ענין השמחה, ובנוסף יש להבין למה נכנס כל ענין החותם והפתקים, דווקא ביום של ספירת המלכות, היום השביעי.

ב. חותם האמונה

והענין, שהחתימה ביום הכיפורים, נקראת חותם היסוד, ובהושענא רבא החתימה היא של המלכות.

ואחרי חצות נחתם הדין ונמסר ביד השלוחים לפעול הדין למי שהתחייב, אמנם, אין השלוחים יוצאים עד שמיני עצרת, ולכן בכל

ג. העבודה היא אמונה ותפילה וביוון שעיקר החותם של הושענא רבא הוא על האמונה, לכך החותם הוא ע"י תפילה, ב'דיבור בלא דעה', כי בהושענא רבא הדיבור הוא בצעקה, כילד שאינו מבין את עומק הענינים, וצועק לאביו לעזרה באופן פשוט, שזה ענין האמונה, 'ואמונתך בלילות', כי אמונה היא דווקא היכן שאינו מבין, כנודע קל"ב.

ועיקר עבודת הושענא רבא, שהיא עבודת המלכות, היא, לגלות את מציאות השי"ת כאן בעולם, ולחבר את התחתונים עם העליון, לראות את השי"ת בכל דבר כאן, איך שהוא עושה הכל ומהוה הכל.

וממילא על זה צריכה להיות עיקר תפילתנו, כמו ילד שצועק לאביו שיתגלה אליו, ולא יסתיר פניו ממנו על אף שחטא.

ויתפלל ויזעק אל השי"ת, שיתגלה כבודו ית' בגילוי גמור,

והנה כל החותמות תלויים בעבודת האדם, כמה הוא חותם את עצמו להשי"ת.

אלא שביום הכיפורים, שהחותם הוא ביסוד, דהיינו שנקבע מה יהיה, שם הדין הוא על המעשים של האדם, ולכן צריך לחתום את עצמו ע"י קבלות בעניני קדושה.

אבל החותם של הושענא רבא שהוא במלכות, בזה העבודה היא בעניני המלכות, שהם אמונה ותפילה קל"א.

כי ענין המלכות היא, גילוי השי"ת בפועל למעשה כאן בתחתונים, לגלות איך כל הנעשה בעולם רק השי"ת עושה אותו לבדו, ולכן החותם בזה הוא, שיחדיר בעצמו, ויקבל על עצמו להאמין ולהרגיש, שכל מה שקורה עימו, הכל מהשי"ת בלבד, ואין עוד מלבדו.

ובזה יגרום שיחתם לטובה.

קלא. וגם כשלומד, יצעק בפשטות בלב, צעקות להשי"ת שיתגלה אלינו כאן בעולם, כי התורה היא אור ה', ובה ה' מתגלה בעולם, וצריך בכוח התורה (ויחודים) ותפילות להתחבר לה', להיות עימו באמונה שלמה.

קלב. ובכלל החותם הזה, הוא לקבל על עצמו לעמוד בעבודת ה' בכל מצב, שגם בזמני קטנות, כשלא מאיר לאדם כלל, גם אז ישאר חתום באמונה עם השי"ת.

המלכות, כי לפי כמה שיזכה לגלות את כבודו ית', ובשביל זה מבקש גם את צרכיו הגשמיים, אבל הכל כדי שיהיה לו כלים לגלות את השי"ת בעולם, וממילא עיקר התפילה היא שלא נעזוב את השי"ת אפי' רגע, ונזכה לחיות באמונה כל הזמן.

ה. עבודת ז' ההקפות

והנה, ביום הקדוש הזה עושים ז' הקפות עם הלולב. וביאר הרש"ש, שההקפות של הושענא רבא, הם גבוהות יותר מההקפות שבכל הימים, ונכנס בהם השכל העמוק של מה שכבר קיבלנו בחג. כי בחג קיבלנו את ההרגשה עם השכל הבסיסי שלה, וכעת מקבלים אותו בעומק, וממילא בהרגשה עמוקה יותר.

ולכאורה יש לשאול, הרי יום זה הוא במלכות, ומה שייך השכל העמוק, ג"ר דו"ק וג"ר דג"ר, דווקא למלכות, שהיא ענין ההוצאה לפועל, ענין ה'למעשה'.

והתשובה היא - שהשכל העמוק הוא היסוד לעשיה

בפועל של המלכות בצורה הנכונה, כי כאשר אדם אין לו שכל נכון, וחושב שהוא הפועל, הוא רחוק מהעשיה האמיתית, וכאשר זוכה לקבל שכל, הוא מבין שהוא אינו יודע כלום, ומבין שאינו יכול

בטוב הנגלה, וכן שיזכה הוא עצמו לגלות את כבודו ית', ובשביל זה מבקש גם את צרכיו הגשמיים, אבל הכל כדי שיהיה לו כלים לגלות את השי"ת בעולם, וממילא עיקר התפילה היא שלא נעזוב את השי"ת אפי' רגע, ונזכה לחיות באמונה כל הזמן.

וחסימן אם צועק באמת על כבוד שמים, הוא, שמתפלל גם על חבריו, ויש לו אהבת ישראל אמיתית, כי יודע שהכל מאוחד עם השי"ת, וכל הנבראים הם כלי לגילוי אורו ית', ואין לו הבדל בינו לבין חברו, כי כולם דבר אחד, בנים להשי"ת וכלים לגלותו בעולם.

ד. הושענא רבא - תיקון המלכות

וכזה מובן מדוע החותם הוא דוקא ביום הזה, היום השביעי של סוכות, כי כיון שבו נכנסת ספירת המלכות, לכן בו נחתם החותם של המלכות.

דהיינו, אחרי שהיהודי זכה לכל הספירות והאורות, עכשיו עבודתו היא במלכות, לזכות לאמונה שלמה, אמונה במחשבה ובתפילה, ואמונה למעשה בקבלת עול, וממילא נעשה ביום הזה החותם של

לכדו בעל הכוח, ואני לבדי איני יכול, ובא ומבקש כעני בדלת, וצועק בפשטות בלי דעת, דווקא אז הוא יכול להיות כלי אמיתי לגלות את ה' בעולם, ואז נחתם לטובה ולא נמסר ביד השלוחים קלי.

וא"כ, העבודה בהקפות היא, לקבל דעת גבוהה, להבין שאין כלום כלום חוץ מהשי"ת, וממילא לזעוק אליו זעקה פשוטה כילד לאביו, שירחם עלינו ויתגלה אלינו.

ועושים שבע הקפות כנגד שבע הספירות, כי כל מידה ומידה צריך להפעיל אותה למעשה, ולקבל דעת גבוהה להפעיל את המידה הזאת בפועל בצורה הנכונה, בהכרה עמוקה שהכל השי"ת עושה, ומתוך רצון להיות כלי נאמן לגלות את אורו ית' בעולם.

ו. השמחה היא האמונה

ובזה מתבאר מה שהקשנו בתחילתו הדברים, מדוע בזמן שמחתנו נכנס פתאום יום דין נוסף.

לעשות בעצמו כלום, אז יכול הוא לעשות באופן הנכון.

וזה עצמו השכל העמוק - להבין שהכל השי"ת עושה, ודווקא ע"י שמבין את זה, יוכל להצליח באמת בעבודה למעשה לגלות את השי"ת בעולם, ולתקן עולם במלכות שד"י.

אבל כל זמן שחושב שהוא העושה, אזי אפי' יעשה דברים טובים אין בזה שלימות של גילוי ה' בעולם, כי מעורב בזה הישות' של הנברא שחושב שהוא העושה.

וממילא באופן כזה, בעצם עשייתו הוא סותר את מה שהוא רוצה לעשות, כי רוצה במעשיו לגלות את ה' בעולם, אבל אם עושה את זה עם ישות, ועם מחשבה והרגשה שהוא הפועל, א"כ מסתיר את הפועל ובעל הכוח האמיתי שהוא רק השי"ת.

ורק כאשר מבין בשכל העמוק, שהכל השי"ת עושה והוא

קלג. והנה, לכאורה צריך להבין למה כבר בחצות הלילה נחתם הדין ונמסר ביד השליחים, הרי לכאורה היה צריך שיהיה החיתום בסוף היום.

והתשובה היא, שזה בשביל שהאדם יבוא כעני המבקש בפתח, מתוך ידיעה שלא מגיע לו כלום, ודוקא בזה יגיע לנקודה האמיתית.

כלי אמונה ותפילה, ועי"ז האדם שמח באמת, בכוח האמונה.

ז. חבטת הערבות

ובהושענא רבא חובטים את הערבה, ויש בזה ב' ענינים.

האחד, כאשר היהודי מרים את הערבה לחבוט קלד, נעשה זיווג דנשיקין, דהיינו, יכוון שהוא כביכול נותן נשיקה להשי"ת, ומקבל ממנו נשיקה, 'ישקני מנשיקות פיהו', וענין הנשיקה הוא ביטוי לאהבה והתחברות, שהיהודי אומר להשי"ת אני אחד איתך, באהבה.

ובשחובט בקרקע ה' פעמים, יכוון שהם גבורות מנצפ"ך, ויכוון שבכל הכאה הוא מקבל כוח מהשי"ת, לפעול ולעשות רצון ה', ולגלותו בעולם, שזה ענין הגבורות, ויכוון שאת הכוח הזה שמקבל הוא משעבד לה', מכניע את עצמו תחת רצון ה', שישתמש בו רק לרצון ה' וכרצון ה', וזה מתבטא בהכאה על

והתשובה היא, שאף ששמחנו בכל מי החג, שמחנו במידות הקדושות שקיבלנו, בדעת הנפלאה שזכינו בה, אבל ביום השביעי, כשמגיעים למלכות, לעבודת ההוצאה לפועל, קשה לנו לשמוח, כי יודעים אנו את מיעוט ערכנו, ובפרט חוששים אנו מה יהיה בימות החול הבאים לקראתנו לשלום, איך נוכל להצליח בהם, וממילא קשה לשמוח.

לבן כדי לשמוח ביום הזה, עובדים בו על נקודת האמונה, לדעת שהכל השי"ת עושה, וממילא 'השלך על ה' יהבך', תתפלל ותצעק, ותדבק באמונה בו, והוא יצליח דרכך, ותדע שאיך ומה שלא יהיה, ה' איתך תמיד.

ולכן, אף שבחיצוניות עבודת היום הזה נראית ביותר רצינות ופחות שמחה, מכל מקום באמת זה יוצר שמחה פנימית, כי בו מקבלים דעת עמוקה במציאות ה', ושאינ עוד מלבדו, ומקבלים גם כלים להצליח,

---

קלד. י"א שהחבטה היא זיווג דנשיקין. ואף שזה חבטה, ואיך זה יהיה נשיקה, מכל מקום בכוח ההכרה באהבת ה' אותנו, אז אפי' חבטה היא זיווג, כמו שמקבל טפיחה חזקה מחבירו.

וי"א שההרמה היא הנשיקין. וכן כתבנו בפנים.

הארץ, ובעיקר יזכור שהכוח רק של שקיבלנו בסוכות, נכנסים הגבורות, ה', ולא יטעה ח"ו ליחס אותו שהם כוחות הפעולה והתשוקה, לעצמו. שניתנים לתחתון, וזה נכנס בתוך החותם, כדי שנשתמש בתשוקות בי אחרי כל החסדים והאורות ובכוחות רק להשי"ת קלה.

קלה. והנה, כאן הגבורות נכנסות אחרי החותם, ואילו ביום הכיפורים הגבורות נכנסו קודם החותם.

והענין, כי ביום הכיפורים החותם הוא על המעשים, ולכך קודם מקבל את כוח המעשים, ואח"כ החותם, אבל היום החותם על האמונה, אז תחילה צריך לקבל קבלת עול של החותם, בלי תענוג אלא רק באמונה, ואח"כ מקבל את הגבורות שהם כוחות ההשתוקקות שיוצרות תענוג וסיפוק ועשיה.

שמיני עצרת

- א. מעלת היום כי נורא הוא - כתר
שמיני עצרת הוא תכלית כל העבודה
של הימים הנוראים, ותכלית
ותיקון כל השנה שעברה.
- ב. כתר - הכרה גמורה שאין עוד
מלבדו
וזו היא מהות ההשגה של הכתר,
שמקבלים ביום הגדול הזה,
שיהודי משיג ומרגיש איך הנברא
דבוק בו יתברך בדבקות שאינה
תלויה בכלום, אלא מכיר שעצם
מציאותנו היא רק בדבקות והתכללות
עם הבורא, ואי אפשר שיהיה אחרת
בשום אופן, כי אנחנו התחתונים,
מצד עצמנו, אין וכלום, וכל
מציאותנו היא רק להיות כלי לאור
העליון, לגלותו כאן בעולם הזה,
שבו אור ה' מוסתר.
- כיום הזה זוכים לאור הכתר, שהוא
תכלית ההשגה ביחוד ה',
ונעשה חיבור גמור, של הנבראים עם
הבורא קל. ומתוך ההשגה הזאת אנו
נכנסים לעבודה של השנה החדשה.
- כיום הקדוש הזה, זוכים להשיג
את מציאות ה' במדרגה גבוהה
יותר, להרגיש איך השי"ת עושה
הכל ומהוה הכל ואין דבר בלתי,
והיהודי רוקד וחובק את התורה,
ומרגיש איך אין בעולם אלא את
השי"ת.
- ויעורר את עצמו לזה בכל היום,
ובפרט בהקפות, ויבטל את
עצמו ורצונותיו האחרים לגמרי, ואז

קלו. שלא ירגיש הנברא כמציאות עצמית ח"ו, כאילו יש לו כוח עצמי וחשיבות עצמית,
אלא יבין וירגיש ויחיה איך כולו הוא רק כלי לאור ה', וירגיש איזה מתיקות יש בזה,
כשזוכה לצאת מעט מהישות ולהרגיש את מציאות ה', המציאות האמיתית. וכדלקמן.

הוא רק התענוג בהשי"ת, וגם התענוגים הגשמיים, כל הטוב שבהם הוא רק הניצוץ האלקי שבתוכם.

ג. היחוד – להרגיש איך הכל מתאחד עם הבורא

והנה שיאו של השגת היום הזה, הוא היחוד, התייחדות והתחברות ישראל באופן מוחלט עם אביהם שבשמים, וזה נעשה בכללות במשך כל היום כולו, ובפרטות בקדושת מוסף, ובפרט בתיבת 'אחד' שבקדושה קל"ט.

ופנימיות ענין הזיווג הוא, ההכרה הברורה, שאין עוד מלבדו, וכל הבריאה וכל הנמצאים אינם נפרדים אלא מחוברים בעצם מהותם לאור הבורא.

יושפע עליו אור העליון בשלמות, וירגיש איך אור ה' ממלא את כל הבריאה ומחיה אותה, והכל חי רק ממנו.

וזהו דרך העבודה של הכתר, רצון עד כדי מסי"נ, להרגיש כליון לאלקות, שמרגיש כל הזמן שרצונו רק 'לאשתאבא בגופא דמלכא', להרגיש רק את השי"ת ולהדבק בו בשלימות קל"ז.

וכדי להגיע למסירות נפש להדבק בו ית' קל"ח, ושלא יהיה לו רצון אחר חוץ מלהרגיש ולהשיג את מציאות ה' ויחודו, צריך, להגיע להכרה שאין שום דבר חוץ ממנו ית', ושכל הנאות העוה"ז וכל עניני הכבוד, אינם כלום, כי הכל הבל, והתענוג האמיתי היחיד שיש בעולם

קל"ז. ושני המצבים, ההשתוקקות במסי"נ מצד אחד, והרגשת אור העליון מצד שני, נמצאים בכתר יחד, ואינם מבטלים זה את זה, אלא משלימים אחד את השני, כי ע"י כוח הרצון, זוכה לדבקות פנימית בתענוג עצום, ומאידך, השמחה והתענוג פועלים שהמסי"נ והרצון לא יהיו בעצבות, על כל מה שלא זכה, אלא יהיה בכיסופים מתוך שמחה.

קל"ח. ואין טוב אלא תורה, שהיא היא הכלי העיקרי להשגת הדבקות בהשי"ת, ויקבל על עצמו להוסיף בלימוד התורה בקדושה, כי כשהלימוד בקדושה אזי יכול להתחבר לאור ה' שבכל תיבה ואות בתורה הקדוש.

קל"ט. ואז נעשה הזיווג עצמו, ויכוון למסור את נפשו על קדושת ה', כדי שבכוח זה יוכל לזווג, דהיינו שיזכה להרגיש בכל חושיו ומוחו את מציאות ה', ולחבר עצמו לגמרי להכלל בבורא.

יכנס להתבטל אליו לגמרי, וירגיש כאילו אינו קיים מרוב חיבורו להשי"ת, וירגיש איך הוא 'נמס' בתוך האור העליון שממלא את הכל קמא.

ג. ירגיש במוחו מסירות נפש לבורא מחד, והשראת האור העליון על הנברא בתענוג מאידך, וירגיש איך מרוב ההרגשה במציאות ה', הוא מתבטל מלהרגיש את עצמו כדבר עצמי, ומוסר את נפשו בביטול גמור, ואז הוא נעשה כלי לאור הבורא ששורה עליו, וכל מהותו ומעשיו הם אור הבורא ששורה עליו, והוא מצד אחד כלום גמור, ומאידך מלא אור ופועל בכוח האור,

ויתבונן בזה בג' מדרגות, ונסדרם ממטה למעלה, אף שהכוונה למעשה היא ממעלה למטה.

א. ירגיש ויקבל, שכל המעשים וההרגשות שלו, יהיו מחוברים רק לבורא, ויהיו רק כרצונו ית', באופן שהם רק יגלו אלקות.

וביותר עומק, יתבונן וירגיש איך כל מעשה שנעשה על ידי התחתון, נעשה רק בכוח האלוקי שמחיה אותו, ובעצם אין המעשה נעשה ע"י התחתון אלא ע"י העליון שהוא הכוח הפנימי, האמיתי קב.

ב. יעורר לבו להשתוקק לבורא, ומרוב השתוקקות לאור העליון,

קמ. וזה נקרא בלשון הסידור זיווג הוי"ה אדנ"י (נה"י) - שענינו זיווג זו"ן.

קמא. וזה נקרא זיווג הוי"ה אלה"ם (תג"ת) - שענינו זיווג או"א.

כי מרוב שמתגלה אור פני ה', והנברא משיג ותופס את עוצמת גדולתו, אזי רואה ומבין איך כל הנבראים בטלים בתוך אור הבורא, ומרגיש על עצמו ועל כל הבריאה שהם כלי לאורו ית', ואינו משהו עצמי.

וצריך לחיות כל כך את מציאות ה', עד שיוכל להיות כל היום ביחוד ודבקות, ולא רק בשעת התפילה והלימוד, אלא אף כאשר מדבר עם אנשים באופן שהוא למעלה ולמטה כאחד.

כי צריך לחבר את כל הבריאה אל שרשה ולראות בכל דבר וענין איך שהוא מגלה את האור האלקי, שזה היחוד, כי זו העבודה, לכלול העליון והתחתון כאחד בו' ולהכניס את השי"ת בכל דבר, וכל תאוה להעלותה למעלה, לראות את הנקודה האלוקית שבה.

כי ביום הזה ה' מאיר פניו אלינו
שנוכל להשיגו באמת, לפי
ערכנו, ולכן צריך להזהר במיוחד
מהקלי' שעומדת כנגד אור הפנים,
שהיא קלי' שנאת חינם.

וצריך להחזיר בלבנו אהבה וכבוד
לכל יהודי, כי הוא חלק
אלוה' ממעל, ויתגל לכלול את כל
ישראל איתו כגוף אחד הדבוק כולו
בהשי"ת, ולכן נהגו שרוקדים
במעגל, לגלות אלקות בשווה,
שכולם כלי לאור ה'.

ה. ההקפות – אור הכתר לכל
הספירות

והנה, באמת שמיני עצרת הוא מועד
ללא לבוש, דהיינו ללא מצוה
מיוחדת, שתהיה כלי לאורו. ואינו
כמו סוכות שהוא דבקות עם מעשים
וכלי קודש, הסוכה וד' המינים.

כי שמ"ע הוא יותר למעלה, והוא
דבקות ללא שום כלי, כי ביום
הזה אנו זוכים להנות מעצם האור
האלקי, ומעצם הדבקות בו, בלא
לבוש.

אבל הוא רק כלי וצינור לאור
העליון קמב.

ויצרף את ג' המדרגות האלו יחד,
ויחשוב בהם שוב ושוב
ממעלה למטה וממטה למעלה, ובכל
שלב יחדיר עד בשר גופו את האמת
הזאת, עד שירגיש את כולם יחד,
וכל גופו יבער בהרגשת 'אין עוד
מלבדו', ואני כולי שלו.

ושים לבך, שזו צורתו האמיתית של
היהודי, המוח - מלא אור,
אבל אור של השי"ת. המידות -
מלאות ביטול שמרגיש את השי"ת
בכל חושיו. והמעשים - רק כרצון ה'
ובהכרה שהם רק מכוחו.

ד. אחדות היא גילוי היחוד

ובגלל שהיום הזה הוא תכלית
היחוד, לכך, מאוד צריך
להזהר על האחדות ביום הזה, כי
מכוח גילוי היחוד, שמתגלה שאין
עוד מלבדו, ממילא מתברר מצד
אחד שכל ישראל הם בניו של מלך,
כלים לאורו, ומצד שני אין לאף
אחד חשיבות עצמית, כי כולם
בטלים למלך הכבוד.

החותם שנשלם ביום הזה, שבו היהודי לוקח את כל הגבורות שהם הכוחות שנתנו לו, ומשתמש בהם רק לעבודתו ית' וגילוי אור. והשני לעצור ולשמור את האורות שלא יתקלקלו ח"ו.

ובזה נבין טעם במנהג רבינו האריז"ל לעשות הקפות שניות, במוצאי יו"ט, כי ע"י ההקפות שניות אנו מכניסים את הקדושה בתוך ימות החול שמתחילים לבוא.

לומר – איננו עוזבים ח"ו את הדבקות בהשי"ת ואת ההשגות שקיבלנו, אלא שומרים על האורות שלא יפלו ח"ו, ואדרבה מכוחם אנו באים לרומם את ימות החול, שגם בהם נחיה רק עם השי"ת, ולהרגיש אותו בכל דבר וענין, ולדעת ולזכור שהכל זה הוא, ולרומם את הנמוך זה מעלה גדולה יותר'.

ז. קר"ש שעל המטה

נב ענין מיוחד יש בקריאת שמע שעל המיטה בליל שמיני עצרת, שהוא נקרא זיווג חיק, והוא הכנה והשתוקקות לזיווג שלמחרת, ויכוון

אמנם נהגו לעשות הקפות בשמחת תורה, וכנזכר בספר הזוהר, ומאוד גדלה מעלתם, כי בהם ממשיכים את הכתר, ולכך צריך בזמן ההקפות, להכנס לרצון וכיסופים עצומים אליו ית', לזכות להשראת אורו עלינו.

ואור הכתר שמאיר בהקפות, הוא נכנס לפרטיו לפי סדר הספירות, ובכל הקפה ממשיכים ספירה אחת מז' הספירות, וכולם בבחינת הכתר שבהם, שהוא גילוי השלם של יחוד השי"ת.

כך שבהקפה הראשונה מגיעים בכוח הכתר לשלמות האהבה, וכן כולם.

ומתאמצים בגוף בריקוד וקפיצות וכו', כדי להכניס אפי' את חיצוניות הגוף לתוך הייחוד, שאפי' הגוף ירגיש שאין עוד מלבדו, ויתבונן עוד ועוד להרגיש ולקבל את האור העצום שנכנס, את גודל ההשגה, לפי סדר הספירות.

ו. הקפות שניות

והנה היום הזה נקרא עצרת, ועצרת יש בו ב' חלקים, הא' לעצור עצמו מהתאוות והקלי', שהוא ענין

בו בכל כוחו וירבה בהרגשת השתוקקות אליו ית'.

יותר בדרך של השתוקקות, ובפרט בק"ש שעה"מ צריך להבעיר נפשו לעלות למעלה ממדרגתו

בי לעולם הלילה הוא בחינת

השתוקקות והכנה לאור היום,

שבו נעשה הזיווג ומקבלים את

לחיות אותו בכל רגע ורגע.

ההשגה, וה' מאיר פניו אלינו.

וביום היהודי מקבל את ההשגה

בפועל.

וההקפות של ליל שמיני עצרת הם

